नेपाल सरकार (मा. मन्त्रीस्तर) को मिति २०८१/११/०६ को निर्णयानुसार स्वीकृत

जोखिममा आधारित खोरेत नियन्त्रण रणनीतिक योजना

RISK-BASED STRATEGIC PLAN (RBSP) FOR CONTROL OF FOOT AND MOUTH DISEASE

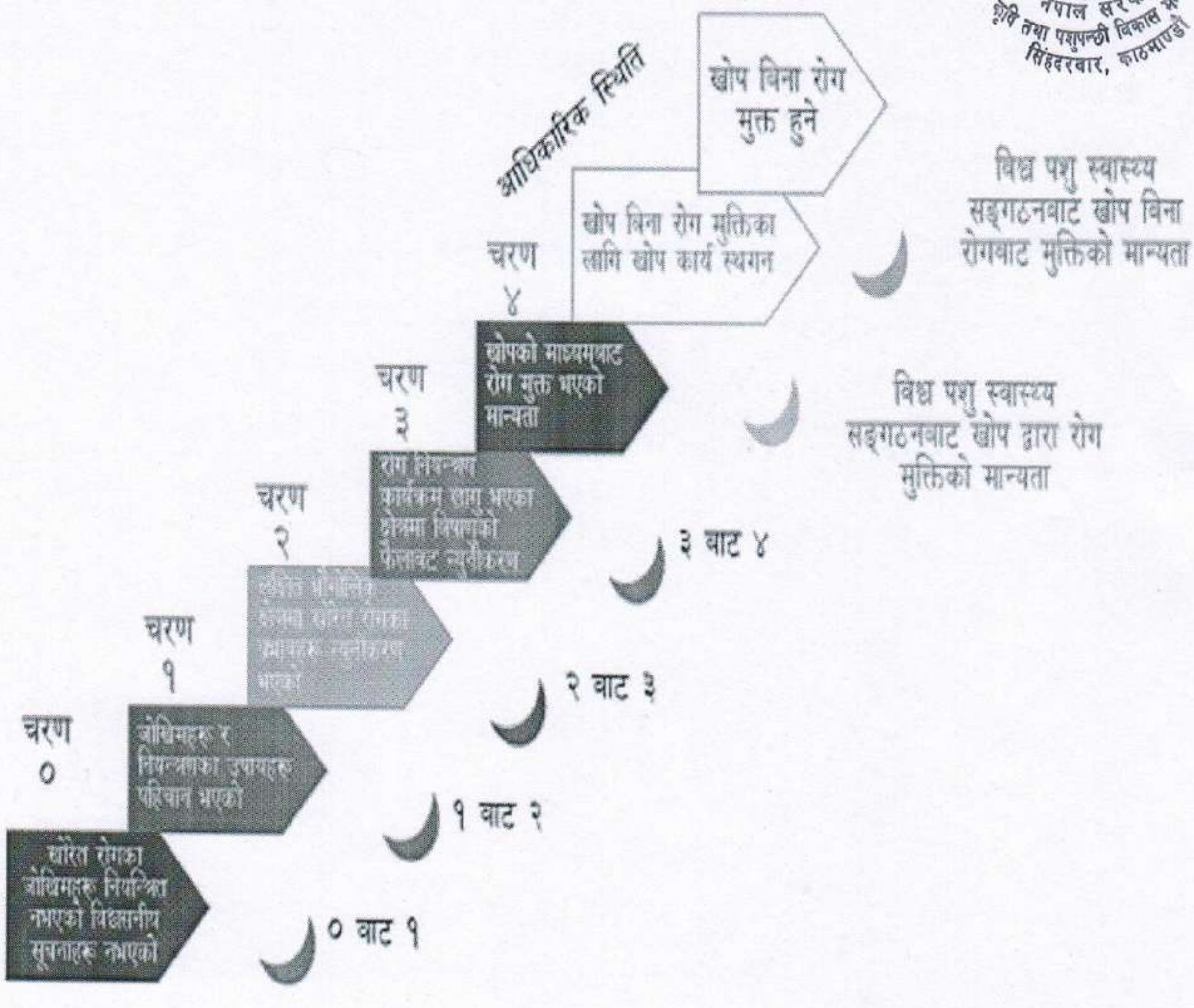

नेपाल सरकार

कृषि तथा पशुपन्छी विकास मन्त्रालय

२०८१

विषय सूची

अध्याय १ वस्तु स्थिति विश्लेषण
१.१ परिचय र सन्दर्भ
१.२ पशु स्वास्थ्य र पशुजन्य उत्पादन
१.३ खोरेतको अवस्था
१.४ खोरेतको प्रभाव
१.५ खोरेत नियन्त्रणका फाइदाहरू
१.६ खोरेत नियन्त्रणमा हालसम्मको दृष्टिकोण
१.७ जोखिमयुक्त स्थान
अध्याय २ भेटेरिनरी सेवाको गुणस्तर
२.१ PVS परिणामहरूको विश्लेषण
अध्याय ३ जोखिममा आधारित रोग नियन्त्रण रणनीति
३.१ खोरेत नियन्त्रणको लक्ष्य
३.२ रणनीतिक उद्देश्य
३.३ सारांश
३.४ रणनीतिक रूपरेखाः अपेक्षित परिणाम र प्रतिफलहरू
अध्याय ४ अनुगमन र मूल्याङ्कन
४.१ अनुगमन
४.२ मूल्याङ्कन
अध्याय ५ बजेट
अनुसूची १ **Progressive Control Pathway (PCP)**-खोरेतसँगको सामञ्जस्यता
अनुसूची २ सन्दर्भ सामग्री
अनुसूची ३ कार्यान्वयन योजना
३.१ खोरेत नियन्त्रणका लागि भूमिका तथा जिम्मेवारी
३.२ कार्यान्वयन तालिका तथा बजेट
३.३ मानक सञ्चालन विधि र अन्य प्राविधिक दस्तावेज
अनुसूची ४ प्राविधिक सहयोग योजना
४.१ प्राविधिक सहायता अवधारण
४.२ सारांश तालिका
४.३ कार्य विवरण र प्रस्ताव
अनुसूची ५ मूल्य श्रृंखलाको विश्लेषण

नेपाल सरकार
कृषि तथा पशुपन्छी विकास मन्त्रालय
सिंहदरबार, काठमाडौं

अध्याय १
वस्तु स्थिति विश्लेषण

१.१ परिचय र सन्दर्भ

नेपालको कृषि प्रणालीको अभिन्न अङ्गको रूपमा रहेको पशुपालन क्षेत्रले राष्ट्रिय कूल गार्हस्थ्य उत्पादन (GDP) मा झन्डै ६.२ प्रतिशत योगदान पुऱ्याएको छ। पशुजन्य उत्पादन जस्तै गाई-भैंसीको दूध वा भैंसीको मासुले प्रत्यक्ष रूपमा र भारवहन पशु तथा मलले अप्रत्यक्ष रूपमा साना पशुधनीहरूको जीविकोपार्जन र खाद्य सुरक्षामा महत्त्वपूर्ण योगदान पुऱ्याएको छ। कृषि क्षेत्र कुल गार्हस्थ्य उत्पादन (AGDP) मा दुग्ध क्षेत्रको सबैभन्दा ठूलो योगदान रहेको छ। खोरेत लगायतका सीमाविहीन पशु रोगहरू (TADs) पशुपालन र पशुजन्य उत्पादनको बजारीकरण तथा निर्यातका लागि बाधक बनी चुनौतीपूर्ण स्थिति सिर्जना भएको छ। तसर्थ राष्ट्रिय रोग नियन्त्रण कार्यक्रम अन्तर्गत अभियानमुखी खोपकार्य सञ्चालन गर्न प्रत्येक आर्थिक वर्षको लागि नियमित वार्षिक बजेट विनियोजन गर्दिँदै आएको छ।

१.२ पशु स्वास्थ्य र पशुजन्य उत्पादन

१.२.१ नेपालको सिमानामा पशुहरूको ओसारपसार

संयुक्त राष्ट्र संघको खाद्य तथा कृषि संगठन (FAO) द्वारा जुलाई-नोभेम्बर, २०१३ को अवधिमा नेपालका छ वटा जिल्लाहरूमा गरिएको मूल्य शृङ्खला अध्ययनले प्रति महिना ५८,२९५ पशुहरू भारत-नेपाल सीमानाका औपचारिक र अनौपचारिक प्रवेश बिन्दुहरूबाट भित्रिएको देखाएको थियो। आयातनिर्यात दुवैको लागि सीमापार गर्दा सबैभन्दा बढी प्रयोग हुने यातायातको माध्यम पैदल रहेको थियो। ओसारपसारका मार्गहरू भूस्थानिक नक्सा (अनुसूची ५) मा प्रस्तुत गरिएको छ। पशु र पशुजन्य उत्पादनको बढ्दो सीमानाका व्यापारमा अपर्याप्त आपूर्ति तथा मूल्य भिन्नता मुख्य कारण देखिएका थिए। सन् २०१३ पश्चात् यस प्रकृतिको अध्ययन नभए तापनि वि.सं. २०७५ देखि पशुको आयात प्रक्रियालाई थप व्यवस्थित गरिएको छ।

१.२.२ मुख्य सरोकारवालाहरू

दुग्ध सहकारी, पशुधनी समूह, दूध सङ्कलन केन्द्र, व्यावसायिक दुग्ध पशुधनी, नेपाल डेरी एसोसिएसन, डेरी उद्योग संघ, केन्द्रीय दुग्ध सहकारी संघ, भेटेरिनरी औषधी व्यवसायिक संगठन तथा सङ्घ, प्रदेश र स्थानीय सरकारका सम्बन्धित निकायहरू र अन्य विकास साझेदार संघ संस्थाहरू खोरेत नियन्त्रणका मुख्य सरोकारवालाहरू हुन्। यसका साथै अन्य सरोकारवालाहरूमा निजी क्षेत्रमा कार्यरत पशु चिकित्साकर्मी, पारा भेटेरिनरीयन, पशु आपूर्तिकर्ता, पशु आहारा आपूर्तिकर्ताहरू र ग्रामीण पशु स्वास्थ्य कार्यकर्ता समेत पर्दछन्।

१.२.३ सेवा प्रवाहसँग सम्बन्धित सरोकारवालाहरू

सङ्घीय सरकार अन्तर्गत कृषि तथा पशुपन्छी विकास मन्त्रालय, पशु सेवा विभाग, खोरेत तथा सीमाविहीन रोग अन्वेषण प्रयोगशाला, राष्ट्रिय खोप उत्पादन प्रयोगशाला, केन्द्रीय पशुपन्छी रोग अन्वेषण प्रयोगशाला, पशुपन्छी रोग अन्वेषण प्रयोगशालाहरू, पशु क्वारेन्टाइन कार्यालयहरू, प्रादेशिक सरकार अन्तर्गत पशु सेवा सम्बन्धी प्रादेशिक मन्त्रालय, पशुपन्छी तथा मत्स्य विकास निर्देशनालय, जिल्लास्थित पशु सेवा हेर्ने कार्यालय र स्थानीय तह अन्तर्गत पालिकास्तरमा रहेका पशु सेवा शाखाहरू पर्दछन्।

१.३ खोरेतको अवस्था

१.३.१ खोरेतको जोखिममा परेका पशुवस्तु

सन् २०२१/२२ का लागि नेपालमा खोरेतको जोखिममा परेका पशुको अद्यावधिक सङ्ख्या अनुसूची ५ बमोजिम रहेका छन्।

नेपाल सरकार
कृषि तथा पशुपन्छी विकास मन्त्रालय
सिंहदरबार, काठमाण्डौं

१.३.२ क्लिनिकल खोरेत

नेपालमा लामो समयदेखि खोरेतको प्रकोप भइरहेको छ र हरेक वर्ष यसको प्रकोप देखापर्छ। पछिल्लो १० वर्षमा रिपोर्ट गरिएका खोरेतको प्रकोपको सङ्ख्या अनुसूची ५ बमोजिम रहेको छ। खोरेतको कारण प्रभावित पशुहरूको सङ्ख्या र मृत्युको सङ्ख्या समेत अनुसूची ५ मा प्रस्तुत गरिएको छ।

१.३.३ प्रकोपको रिपोर्टिङ र अन्वेषण

नेपाल सरकारले सन् २०१९ मा खोरेतलाई तत्काल सूचना गर्नुपर्ने रोगको रुपमा सूचीकृत गरेको थियो। इपिडेमियोलोजिकल इकाईमा प्रयोगशालामा पुष्टि भएको क्लिनिकल खोरेतको एक वा बढी घटनालाई प्रकोप मानिन्छ। यद्यपि स्थानीय तहका प्राविधिकहरूद्वारा यस रोगका साना प्रकोपहरू कमै मात्रामा रिपोर्ट गर्ने गरेको छ। यसैबीच विभिन्न प्रदेशस्थित पशुपन्छी रोग प्रयोगशालाहरूबाट पुष्टि गरिएका यस खोरेत रोगको प्रकोप ६-१८% प्रतिशत मात्र छ। देशका केही भागको दुर्गमता र दक्ष प्राविधिक जनशक्तिको अभाव कम रिपोर्टिङ्गको कारण हुन सक्छ। सन् २०१३ देखि २०२२ सम्म कुल १,७७७ प्रकोपहरू रेकर्ड गरिएको थियो। तर तलको तालिका २ मा देखाइए अनुसार न्यून सङ्ख्याको मात्र पूर्ण रूपमा अन्वेषण गरिएको थियो। जिल्लाहरूबाट इपिडेमियोलोजिकल रिपोर्टहरू मासिक रूपमा पशु सेवा विभागमा प्राप्त गरिन्छ र अन्तिम रिपोर्टमा कम्पाइल गर्नु अघि तिनीहरूको विश्वसनीयताका लागि प्रयोगशाला परिणामहरूको रेकर्ड जाँच गरिन्छ। वास्तविक समयमा खोरेत रोगका प्रकोपहरू पनि पशु सेवा विभागमा रिपोर्ट गरिन्छ। तथापि यस्तो रिपोर्टिङको आवृत्ति धेरै कम छ।

नेपालमा सन् २०१२ देखि २०१९ सम्ममा खोरेतको प्रकोप अन्वेषणका ३४ तालिमहरू सम्पन्न भएका थिए। यी तालिमहरू संयुक्त राष्ट्र सङ्घको खाद्य तथा कृषि संगठन (FAO), खोरेत नियन्त्रणका लागि युरोपेली आयोग (FAO/EuFMD), अष्ट्रेलिया सरकारको सहयोग र पशु सेवा विभागसँगको सहकार्यमा सञ्चालन गरिएका थिए। यसका विवरणहरू अनुसूची ५ मा प्रस्तुत गरिएको छ।

१.३.४ खोरेत रोगको मासिक विवरण (सन् २०१३ देखि २०२२ सम्म)

खोरेत रोगको प्रकोप वर्षभरि देखा परिरहन्छ (अनुसूची ५)। डिसेम्बरमा खोरेतको प्रकोप उच्च भई क्रमशः मार्च सम्म घट्ने क्रम जारी रहेको पाइएको थियो। यो मुख्यतया हावामा सापेक्षित आद्रता र कम वर्षाको कारणले हुन सक्छ। घुम्तिगोठ प्रणालीमा पालिएका पशुहरू पनि डिसेम्बरको ठीक अघि उत्तरबाट दक्षिणका न्यानो ठाउँहरूमा आउँछन्। यो छिमेकी देशमा हुने रोगको प्रकोपको प्रवृतिसँग मिल्दोजुल्दो छ (सुब्रमण्यम एट अल, २०२२; लेथो र कम्प्टन, २०२३)। नियमित खोप लगाएमा यस रोगको प्रकोप न्यून रहने भए तापनि उत्पादन गुम्ने डरमा पशुधनीहरूले दोस्रो खोप नलगाउने अभ्यास यो रोगको प्रकोप उच्च हुनुको अर्को कारण हुन सक्छ (केर्फुआ एट अल,२०१८)।

दश वर्षको खोरेतको प्रकोप प्रवृत्ति विश्लेषणले यसको प्रकोपको सबैभन्दा धेरै सङ्ख्या पहाडी (९५३) क्षेत्र, त्यसपछि तराई (५२४) र हिमाली (३३२) क्षेत्रहरूमा भएको देखाएको छ।काठमाडौं उपत्यका र कास्की पहाडी क्षेत्रमा पर्ने भएकाले तराईबाट ठूलो सङ्ख्यामा खुर-फट्टा पशुहरू यस क्षेत्रमा आउने गरेका छन्। हिमाली क्षेत्रमा प्रकोप कम हुनुमा पशुको कम ओसारपोसार र जोखिमयुक्त पशुको घनत्व कम भएकाले हुनसक्छ।

पशुको किसिम अनुसार खोरेतको प्रकोप (२०१३-२०२२) को वितरण अनुसूची ६ को चित्र ११ मा प्रस्तुत गरिएको छ। रोगको प्रकोप प्रायः गाईहरूमा, त्यसपछि क्रमशः भैंसी, बाख्रा, बंगुर र भेडाहरू रिपोर्ट गरिएको छ। अनुसूची ५ मा प्रतिबिम्बित नभए तापनि, खोरेतको केसहरू जङ्गली भैंसी, हात्ती र हरिण लगायतका जङ्गली पशुहरूमा पनि देखिएका छन्।

१.३.५ सेरोटाइप र स्ट्रेनहरू

नेपालमा सन् २०००-२०२२ सम्म प्रत्येक वर्ष भेटिएका सेरोटाइपहरू अनुसूची ५ मा प्रस्तुत गरिएको छ। सेरोटाइप "O" सधैं मुख्य सेरोटाइप भएको पाइन्छ (खोरेत तथा सीमाविहीन पशुरोग अन्वेषण प्रयोगशाला, २०२२

नेपाल सरकार कृषि तथा पशुपन्छी विकास मन्त्रालय सिंहदरबार, काठमाडौं

को वार्षिक प्राविधिक रिपोर्ट)। सन् २०१८ देखि २०२२ सम्ममा सेरोटाइप "O" (९६.७%) र त्यसपछि "A" (२.०%) र एशिया १ (१.३%) प्रकोप पाइएका थिए। सेरोटाइप "C" भने सन् १९९०-१९९६ को अवधिमा मात्र भेटिएको थियो।

खोरेत रोगको विषाणुको वंशाणुगत विशेषता विश्लेषण यकिन गर्न बेलायतमा रहेको विश्व प्रेषण प्रयोगशालामा (WRLFMD, Pirbright) पठाइने गरिएको छ। नेपालमा भेटिएका खोरेत रोगका विषाणुहरू भारत र बंगलादेशसँग मिल्दाजुल्दा छन्। खोरेत रोगको विषाणुको मुख्य स्ट्रेन र वंश पहिचान गरिएका सेरोटाइप "O" (मध्य पूर्व-दक्षिण एशिया टोपोटाइप), स्ट्रेन Ind२००१d (२०१७ सम्म), Ind२००१e (२०१८/१९), SA-२०१८ (२०२१/२२), PANASIA-२ (२०१५), A (एशिया टोपोटाइप, स्ट्रेन G-VII (२०१७)) र एशिया-१ (एशिया टोपोटाइप,(२०१७)) भेटिएका छन्। हालका वर्षहरूमा पहिचान गरिएका विषाणुका प्रमुख स्ट्रेनहरू Ind २००१e र SA-२०१८ हुन्।

१.३.६ Non Structural Protein (NSP) सेरो सर्भे

नेपालमा NSP सेरो-सर्भेहरू अज्ञात सङ्क्रमणका अवस्थाहरूको जाँच गर्न वार्षिक रूपमा सञ्चालन गरिँदै आएको छ। सन् २०१८-२०२२ को NSP सेरो सर्भेको नतिजाले नन्-क्लिनिकल खोरेतको व्यापकता औषतमा १९ प्रतिशत देखाएको थियो। सर्वेक्षणको सारांश तालिका १ मा प्रस्तुत गरिएको छ।

तालिका १: NSP सर्वेक्षणको सारांश

बर्ष (सन्)	संकलीत नमूना*	नतिजा (प्रतिशत पोजेटिभ)
२०१८	८२०	२९.१
२०१९	३६१	१५.८
२०२०	१५९१	१२.०
२०२१	१७१६	१८.६
२०२२	२५३०	१४.९

* यस स्तम्भमा रहेको मानले परीक्षण गरिएको नमूनाको कुल सङ्ख्यालाई प्रतिनिधित्व गर्दछ।

१.३.६ खोरेतको संक्रमण र फैलिने मुख्य माध्यमहरू

नेपालमा प्रत्येक वर्ष देखा पर्ने खोरेतको प्रकोप उच्च पशु घनत्व भएका स्थानमा मात्र नभई पशु ओसारपसारसँग पनि सम्बन्धित देखिन्छ। लामो र छोटो दुरीको ओसारपसारले देशमा खोरेत फैलाउन महत्त्वपूर्ण भूमिका खेल्छ। चाडपर्वको समयमा पशुवस्तुको उच्च ओसारपसार, पशुहरू लेकबाट बेसीतर्फ झर्ने र सीमापारबाट हुने ओसारपसार खोरेतको सङ्क्रमणको मुख्य कारण देखिन्छ।

१.४ खोरेतको प्रभाव

नेपालमा खोरेतका कारण प्रजनन् क्षमता, भारवहन शक्तिमा ह्रास र रोग उपचार तथा नियन्त्रणको लागतले हुने नोक्सानी बाहेक दूध र मासु उत्पादनमा आएको कमीले प्रतिवर्ष ६६ मिलियन अमेरिकी डलरको समग्र आर्थिक क्षति हुने अनुमान गरिएको थियो (गंगोल र श्रेष्ठ, २००२)।

हालै गरिएको एक अध्ययन अनुसार नेपालमा खोरेतका कारण आर्थिक नोक्सानी ने.रु. ६.४४ अरब (अमेरिकी डलर ५३.९४ मिलियन) पाइएको थियो।

EuFMD बाट गरिएका अध्ययनहरू र अन्य विभिन्न अध्ययनहरूले दुग्ध पशुधनीहरूका लागि घरेलु क्षतिको अनुमान गरेका छन्। उदाहरणका लागिः ने.रु. ९४,८०६ प्रति प्रभावित परिवारमा, मुख्यतया दूध उत्पादनमा ह्रास (HERC, २०१४); सन् २०१६ मा काठमाडौंका १४ दुग्ध पशुधनीहरूसँग अन्तर्वार्ताबाट ने.रु. ३५,२३५ प्रति

नेपाल सरकार पशुपन्छी विकास मन्त्रालय सिंहदरबार, काठमाण्डौ

प्रभावित परिवारमा हानी देखिएको छ (अनुसूची ५)। नेपालको लागि वार्षिक आर्थिक क्षतिको समग्र अनुमानको लागि परिणामात्मक र सामाजिक प्रभावहरूको तथ्याङ्क सहित थप विस्तृत जानकारी र विश्लेषण आवश्यक छ।

१.५ खोरेत नियन्त्रणका फाइदाहरु

१.५.१ उत्पादनशिल दुग्ध क्षेत्र

खोरेत रोगका कारण दूधमा कमी, प्रजनन् समस्या, औषधोपचार खर्च, साना तथा वयस्क पशुको मृत्यु हुने हुँदा दुग्ध क्षेत्रमा सबैभन्दा बढी क्षति हुन्छ। यस क्षेत्रमा धेरैजसो गरिब साना पशुधनीहरू आवद्ध छन्, जसमा खोरेत नियन्त्रणका उपायहरू बारे न्यून ज्ञान हुन्छ। सुझाव र खोप कार्यका लागि पशु स्वास्थ्य प्राविधिकहरूमा भर पर्दछन्। यी पशु स्वास्थ्य प्राविधिकहरूमा क्लिनिकल खोरेत रोगको ज्ञान भए तापनि रिपोर्टिङ्ग र नियन्त्रण गर्ने कार्यमा त्यति दक्षता नभएको पाइएको छ। साना व्यवसायी भविष्यमा आर्थिक रुपले सबल भई आफै खोप किन्न सक्षम हुन सक्छन्।

यद्यपि खोरेत रोग नियन्त्रणका उपायहरूको प्रभावकारिता नहुनुमा असल अभ्यासलाई प्रोत्साहन नदिनु, पशु खरिद गर्दा ध्यान नदिनु र नियमित रूपमा खोप कार्य नगर्नु हो। यसले गर्दा ठूला प्रकोपहरू हुने र ठूलो क्षति हुन सक्छ। तसर्थ भरपर्दो खोरेत रोग नियन्त्रण कार्यक्रमले दुधालु पशुको उत्पादकत्व वृद्धि हुने, यस क्षेत्रमा आश्रित पशुधनीहरू जीवनस्तर सबल हुने र दुग्ध क्षेत्रमा प्राप्त आत्मनिर्भरतामा दिगोपना आउन सक्छ।

१.५.२ पशुका अन्य प्रमुख रोगहरूको रोकथाम र नियन्त्रण

यस जोखिममा आधारित रणनीति कार्यान्वयन गर्दा प्राप्त तालिम, क्षमता अभिवृद्धि र अनुभवले अन्य पशु रोग नियन्त्रणमा नेपालको क्षमतामा पनि सुधार ल्याउनेछ। उदाहरणका लागि सुधारिएको जैविक सुरक्षा, नियमन र पशुहरूको नियन्त्रित ओसारपसारले रोग नियन्त्रणको साथसाथै सबै सर्ने रोगहरूको नियन्त्रणमा पनि टेवा पुग्छ। त्यसैगरी खोरेतको लागि यस अवस्थामा ठूला खुर-फट्टा पशुहरूमा खोप अभियान सञ्चालनमा दिगोपना दिन र मूल्याङ्कन गर्नको लागि प्राप्त ज्ञान र समन्वय संयन्त्रहरू अन्य रोकथाम योग्य रोगहरूका लागि स्थापित हुनेछन्। सामान्यतया खोरेत जस्ता अति सङ्क्रामक रोग नियन्त्रणबाट प्राप्त आत्मविश्वासले पशु स्वास्थ्यमा सुधारहरू प्राप्त गर्न सकिन्छ भनी समुदायलाई आश्वस्त पार्न मद्दत गर्नेछ।

१.५.३ खोरेत रोग नियन्त्रणका लागि व्यापक पूर्वतयारी

एक क्षेत्र भित्र वा राष्ट्रव्यापी खोरेत निवारण गर्ने स्थितिमा पुग्न नेपालको खोरेत नियन्त्रण प्रणालीलाई सुधार गर्न आवश्यक छ। सङ्क्रमित पशुहरूको प्रवेशबाट हुन सक्ने जोखिम न्यूनीकरण गर्नका लागि पशुहरू पहिचान गर्न र तिनीहरूको ओसारपसार नियमन गर्नका लागि उत्तम तरिकाहरू, सुधारिएको रिपोर्टिङ, अन्वेषण र सर्भिलेन्स पनि रोगको समयमै प्रतिकार्य गर्नका लागि आवश्यक छ। यसैबीच खोपद्वारा विषाणुको फैलावट अवरुद्ध गर्न धेरै प्रभावकारी देखिएकोले व्यापक खोप अभियानहरू आवश्यक छ। खोरेतका लागि प्रगतिशील नियन्त्रण मार्गका सिफारिसहरू पालना गरेर र प्रभाव न्यूनीकरणबाट सुरु हुने जोखिममा आधारित रणनीति अपनाएमा नेपालले थप उत्पादक दुग्ध क्षेत्रबाट तत्काल लाभ प्राप्त गर्दै भविष्यको उन्मूलनका लागि आवश्यक उपायहरू विकास गर्न सक्षम हुनेछ।

१.५.४ क्षेत्रीय र अन्तर्राष्ट्रिय समुदायहरूमा अपेक्षित लाभहरू

नेपालमा खोरेत रोगको नियन्त्रणले छिमेकी देशहरूलाई उनीहरूको क्षेत्र भित्र खोरेत रोग नियन्त्रण गर्न प्रत्यक्ष रूपमा फाइदा पुऱ्याउँछ जसले अन्ततः यस क्षेत्र र बाहिरको रोग नियन्त्रणमा योगदान पुऱ्याउँछ। यसले क्षेत्रीय र अन्तर्राष्ट्रिय व्यापारलाई सहज बनाउन योगदान पुऱ्याउने छ भने अन्ततः पशुपालन पशुधनी र सबै दुग्ध मूल्य शृङ्खला पात्रहरूको जीविकोपार्जनमा सुधार सहित राष्ट्रिय अर्थतन्त्रमा योगदान पुऱ्याउनेछ।

१.६ खोरेत नियन्त्रणमा हालसम्मको दृष्टिकोण

नेपाल सरकार
पशुपन्छी विकास मन्त्रालय
सिंहदरबार, काठमाडौं

सन् २०१३-१५ को अवधिमा एक दस्तावेज विकसित गरिएको थियो जसले नेपालमा खोरेत नियन्त्रणको लागि दीर्घकालीन लक्ष्यहरू निर्दिष्ट गरेको थियो। खोरेत रोग नियन्त्रण राष्ट्रिय योजना निम्न उद्देश्यहरू सहित मन्त्री-स्तरको निर्णयबाट स्वीकृत गरिएको थियो।

(१) नेपालमा क्लिनिकल खोरेतको प्रभाव कम गर्ने,

(२) छिटपुट रुपमा जिल्लाहरुमा भैरहैका खोरेत रोगको विषाणुको सङ्क्रमण र फैलावट कम गर्ने,

(३) खोरेत नियन्त्रण गर्न भेटेरिनरी निकायको क्षमता वृद्धि गर्न।

यी उद्देश्यहरू खोरेत रोग नियन्त्रण सम्बन्धी विश्वव्यापी रणनीति र सार्क क्षेत्रका लागि सहमत भएका प्राथमिकताहरू अनुरूप छन्।

सन् २०१६ देखि नेपालको दक्षिणी सीमानाका सुदूरपश्चिम र पूर्वका तोकिएका जिल्लाहरूमा खोरेत नियन्त्रणका लागि थप सघन प्रयासहरू भएका छन्। यी सीमावर्ती जिल्लाहरूमा पशुहरूको उच्च ओसारपसार, तिनीहरूको दुग्ध उत्पादनशीलता र दुई प्रमुख नदीहरू बीचको भौगोलिक अवस्थितिका कारण रोगमुक्त क्षेत्रहरू सिर्जना गर्ने सम्भावनाका कारण छनौट गरिएका थिए। यस प्रारम्भिक नियन्त्रण चरणमा खोप अभियानहरू समावेश गरिएको छ।

प्रत्येक ६ महिनामा करिब २९ लाख डोजसहित देशका छनोट गरिएका जिल्लाहरूमा खोप वार्षिक ५८ लाख डोज बराबर र प्रकोपमा रोगनिरोधक खोपका लागि २ लाख डोज नेपालभर प्रयोग गरिएको छ। खोप अभियानका साथसाथै देशको पूर्वी र सुदूरपश्चिमी भागमा गरिएका अन्य गतिविधिहरूमा तालिम, सेरो-सर्भेलेन्स र प्राथमिकतामा राखिएका क्षेत्रमा कडा क्वारेन्टाइन उपायहरू छन्।

७७ जिल्ला मध्ये ५६ जिल्ला RBSP अवधिमा खोरेत नियन्त्रणको लागि केन्द्रित हुनेछन्। तापनि खोरेत रोगको प्रकोपको भावी प्रवृति र अन्य जोखिम विश्लेषण अध्ययनहरूको राय अनुसार थप जिल्लाहरूलाई नियन्त्रण कार्यक्रममा समावेश गरिनेछ। सङ्घीय सरकारको आर्थिक सहयोगमा खोपका लागि छनोट गरिएका ५६ जिल्लाबाहेक कोशी र गण्डकी प्रदेशका अन्य जिल्लामा पनि सम्बन्धित प्रदेशको आर्थिक सहयोगमा वार्षिक करिब २० लाख डोज खोप लगाइनेछ।

१.६.१ खोप खरिद, भण्डारण र वितरण

देश भित्रै खोरेत रोग विरुद्धको खोप उत्पादन आर्थिक रुपले प्रभावकारी नभएकोले खोपको आपूर्ति पूर्ण रूपमा बाह्य स्रोतहरूमा निर्भर गर्दछ। दीर्घकालीन खोप आपूर्ति व्यवस्थाले उत्पादकहरूले आपूर्ति गर्न सक्ने खोपको प्रतिबद्धता र मात्रा बढाउनेछ। खरिद गरिएका खोपहरू पशु सेवा विभागले जिल्लास्थित पशु सेवा सम्बन्धी कार्यालय र पशुपन्छी रोग अन्वेषण प्रयोगशालाहरूमार्फत खोप भण्डारण तथा वितरण गर्छन्। जिल्लास्थित पशु सेवा सम्बन्धी कार्यालयले खोप प्राप्त गरेपछि स्थानीय सरकारहरूसँगको समन्वयमा खोप कार्य सञ्चालन गर्दछ। यहाँ प्रमुख समस्या कोल्ड चेनको अनुगमन हो। राष्ट्रिय रोग नियन्त्रण कार्यक्रम अन्तर्गत खोप कार्य सकिएपछि पशुधनीहरूलाई खोपको मितिको विवरण सहित खोप कार्ड उपलब्ध गराइन्छ। खोरेत रोग विरुद्धको खोपको लगभग २-३ लाख डोजहरू निजी क्षेत्रबाट बिक्रीको लागि प्रत्येक वर्ष आयात गरिन्छ।

१.६.२ खरिद गरिएका खोपको गुणस्तर अनुगमन

हाल आयातित खोपको गुणस्तरमा नियमित परीक्षण हुँदैन। सन् २०१९ मा खोपको परीक्षण गर्न एउटा सानो कार्यक्रम सञ्चालन गरिएको थियो। NSP-ELISA परीक्षणहरू मार्फत मापन गरिएका प्रतिक्रियाहरूलाई VNT द्वारा क्यालिब्रेट गर्न विश्व प्रेषण प्रयोगशालामा सेराको पुनःपरीक्षण गरिएको थियो।

१.६.३ खोप कार्यपछिको अनुगमन

खोपको प्रभावकारिता मूल्याङ्कन गर्न खोप कार्यपश्चात अनुगमन गर्ने व्यवस्था छ तर त्यसलाई कडाइका साथ कार्यान्वयन गर्न सकिएको छैन। खोप कार्य पछि खोपको कभरेज र क्षेत्रमा खोपको लागि सेरोलोजिकल अनुगमन आवश्यक छ। खोप कार्य प्रभावकारी बनाउन अन्वेषण र विगतका अभ्यासका सिकाईहरू अवलम्बन गर्न आवश्यक छ।

१.७ जोखिमयुक्त स्थान

नयाँ शासकीय संरचना आएसँगै प्रदेश वा स्थानीय तहमा पनि खोरेत नियन्त्रणका पहलहरू भएका छन्। तर सङ्घीय सरकारबाट निर्देशन, समन्वय, सहयोग र अनुगमनको खोजी समेत निरन्तर भइरहेको छ। जोखिमयुक्त स्थानको विस्तृत विवरण तालिका २ मा प्रस्तुत गरिएको छ।

तालिका २: जोखिमयुक्त स्थान

जोखिमयुक्त स्थान (Hotspots/H) वा पुर्ति गर्नुपर्ने बिषय (Gaps/G)	प्राथमिकता (उच्च, मध्यम वा निम्न)	खोरेत प्रवेश (E) वा फैलावट (S) वा दुवै (E&S) को लागि महत्त्वपूर्ण	विवरण
H1: अन्तर्राष्ट्रिय सिमानाहरूमा पशुहरूको ठूलो मात्रामा ओसारपसार	उच्च	E & S	अन्तर्राष्ट्रिय सिमानाहरूबाट पशुहरूको ठूलो मात्रामा ओसारपसार खोरेत विषाणुको सङ्क्रमणको लागि एक प्रमुख माध्यम हो (विशेष गरी भारतसँगको सीमाना र मासुका लागि बाख्रा र भैंसीको आयातसँग सम्बन्धित)।
H2: ठूलो मात्रामा पशुहरूको आन्तरिक ओसारपसार	उच्च	E & S	ठूला स्तरका आन्तरिक ओसारपसारहरू, धेरैले पशु हाटबजारहरू मार्फत प्रवेश पाउने जसले महत्त्वपूर्ण जोखिम स्थानहरूको प्रतिनिधित्व गर्दछ।
H3: बाख्राको बढ्दो व्यापार	उच्च	E & S	बाख्रामा खोरेतको लक्षण नदेखिए पनि सङ्क्रमित हुन सक्छ र व्यापार ठूलो हुन्छ र प्रायः स्थानीयस्तरमा स्वतन्त्र रूपमा आवतजावत हुन्छ। यसकारण गाई-भैंसीमा सङ्क्रमण सर्ने उच्च जोखिम हुन सक्छ।
H3: फार्मको कमजोर जैविक सुरक्षा	उच्च	S	फार्मको जैविक सुरक्षा लागू गर्न गाह्रो छ र धेरै हदसम्म प्रभावहीन छ।
H3: पशु चिकित्सक र पशु स्वास्थ्यकर्मीहरूको अभ्यास	उच्च	S	पशु चिकित्सक र पशु स्वास्थ्यकर्मीहरूले उपचार र खोपको लागि आवतजावत गर्दा खोरेत सजिलै फैलाउन सक्छन्।
H3: पशु, पशुजन्य उत्पादनहरू र उपकरणहरूको तारन्तर	उच्च	S	सहकारी र साना पशुधनीहरु मार्फत पशु, पशुजन्य उत्पादनहरू र उपकरणहरूको तारन्तर दूषण।

नेपाल सरकार
कृषि तथा पशुपन्छी विकास मन्त्रालय
सिंहदरबार, काठमाडौं

दूषण			
H3: बंगुरहरूलाई स्विल (swill) खुवाउने	उच्च	E & S	स्विल फिड सङ्क्रमणको कारक हुने गर्दछ।
G1: तीन तहका सरकारहरू बीचको समन्वयमा कमजोरी	उच्च	E & S	कार्यक्रमका गतिविधिहरूको वितरण र परिणामहरूको अनुगमन तथा मूल्याङ्कन सुनिश्चित गर्न समन्वय संयन्त्रमा सुधार आवश्यक छ।
G2: पशुहरूको अनियन्त्रित ओसारपसार	उच्च	E & S	सीमानाका तथा आन्तरिक पशुको ओसारपसारमा पर्याप्त नियन्त्रण भएको छैन। पशु स्वास्थ्य तथा पशु सेवा ऐन, २०५५ अनुसार २०७५ सालमा व्यवस्था भएको क्वारेन्टाइनको कार्यान्वयनले जीवित पशु आयातबाट हुने जोखिम न्यूनीकरण गर्न मद्दत गरेको छ।
G3: पशु पहिचान र दर्ता प्रणाली	उच्च	E & S	वडा स्तरमा पशु पहिचान र दर्ता प्रणाली अझै स्थापित हुन नसकेकोले ओसारपसारलाई नियन्त्रण गर्न, खोपको योजना, अभिलेख व्यवस्थापन र अनुगमन गर्ने प्रयासहरूलाई बाधा पुऱ्याउँछ।
G4: प्रकोप अन्वेषण प्रभावकारी नहुनु र अपर्याप्त नियन्त्रणका उपायहरूको अवलम्बन	मध्यम	S	प्रभावकारी प्रकोप अन्वेषण र पशु स्वास्थ्यकर्मीहरू बीच नियन्त्रणका उपायहरू बारे ज्ञानमा कमी।
G5: प्रभावकारी रोकथामको लागि पशु धनीहरूमा चेतनामा कमी	मध्यम	E & S	पशुधनीहरूमा परम्परागत रोकथामको उपाए अवलम्बन।
G6: खोपको अभाव	उच्च	S	खोपको आन्तरिक उत्पादन नहुनु
G7: आयातित खोपको प्रभावकारिता बारे अपर्याप्त परीक्षण	मध्यम	S	आयातित खोपको अपर्याप्त परीक्षण र गुणस्तर नियन्त्रण तथा खोपको थप मात्राका व्यवस्थाहरू अनुकूलन गर्न अपर्याप्त क्षमता।
G8: खोप कार्यको अनुगमन गर्न अपर्याप्त संयन्त्र	मध्यम	S	खोप सही तरिकाले वितरण र व्यवस्थापन गरिएको छ कि छैन भनेर अनुगमन गर्ने संयन्त्रहरूको कमी।

नेपाल सरकार कृषि तथा पशुपन्छी विकास मन्त्रालय सिंहदरबार, काठमाण्डौ

अध्याय २
भेटेरिनरी सेवाको गुणस्तर

विश्व पशु स्वास्थ्य संगठन (WOAH) मा राष्ट्रिय प्रतिनिधिको रूपमा कार्य गरिरहेका पशु सेवा विभागका महानिर्देशकले नेपालमा भेटेरिनरी सेवाको नेतृत्व गर्दछन्। नेपालमा पशुपन्छी रोग अन्वेषण प्रयोगशालाको क्षमता र स्थानीय तहसम्म पशु चिकित्सक तथा भेटेरिनरी प्राविधिकहरूको सञ्जाल हुनु एउटा बलियो पक्ष हो। भेटेरिनरी सेवासँग रोग निदान र इपिडेमियोलोजी अध्ययनहरूको सन्दर्भमा अपर्याप्त जनशक्ति र सीमित क्षमता छ। देशको शासन प्रणालीमा एकात्मक प्रणालीबाट सङ्घीय संरचनामा आएको परिवर्तनले उचित समन्वय, सहकार्य र सूचनाको आदानप्रदानमा गम्भीर चुनौतीहरू खडा गरेको छ जसले गर्दा रोगहरूको प्रारम्भिक पहिचान र प्रतिकार्यमा बाधा पुगेको छ। नेपालमा भेटेरिनरी सेवाको पर्फर्मेन्स अफ भेटेरिनरी सर्भिस (Performance of Veterinary Services: PVS) मूल्याङ्कन सन् २००८ मा गरिएको थियो जुन पछि सन् २०११ मा अन्तर विश्लेषण (Gap Analysis) गरिएको थियो। भेटेरिनरी सेवाको नयाँ PVS मूल्याङ्कन सन् २०२३ मा गरिएको थियो।

२.१ PVS परिणामहरूको विश्लेषण

WOAH-PVS मार्गचित्रमा देशको संलग्नताको सारांश तालिका ३ मा प्रस्तुत गरिएको छ। खोरेत नियन्त्रण गतिविधिहरूको लागि उचित वातावरण र थप विकासको लागि आवश्यक गतिविधिहरूद्वारा प्राप्त अन्तरलाई सम्बोधन गरिनेछ।

तालिका ३: **WOAH-PVS मार्गचित्रमा देशको संलग्नताको सारांश**

WOAH-PVS मार्ग	सञ्चालन भएको मिति	टिप्पणी (यदि छ भने)
WOAH-PVS प्रारम्भिक मूल्याङ्कन	२००८	
PVS अन्तर विश्लेषण	२०११	
WOAH-PVS मूल्याङ्कन	२०२३	अनुसूची ५

नेपाल सरकार
पशुपन्छी विकास मन्त्रालय
सिंहदरबार, काठमाडौं

अध्याय ३

जोखिममा आधारित रोग नियन्त्रण रणनीति

३.१ खोरेत नियन्त्रणको लक्ष्य

सन् २०३० सम्म रणनीतिक रूपमा खोप लगाएर घरपालुवा खुर-फट्टा पशुहरूमा खोरेतको रोकथाम गरिने।

३.२ रणनीतिक उद्देश्य

- सन् २०२७ सम्ममा खोरेतबाट सङ्क्रमित पशुको संख्यामा ५०% ले न्यूनीकरण गर्ने (आधारभूत तथ्याङ्क २०२२)।
- सन् २०२७ सम्म खोरेतबाट हुने मृत्यु दरमा ९५% ले न्यूनीकरण गर्ने (आधारभूत तथ्याङ्क २०२२)।
- जोखिममा रहेका खुर-फट्टा पशुहरूलाई रणनीतिक रूपमा खोप लगाउने।
- सन् २०२७ सम्ममा कम्तीमा एक खोरेत मुक्त जोनको घोषणा गर्ने।

३.३ सारांश

जोखिममा आधारित रणनीतिक योजनाको समग्र उद्देश्य आगामी तीन वर्षमा कार्यान्वयन गरी खुर-फट्टा पशुहूरूमा खोरेतको प्रभावलाई न्यूनीकरण गर्नु हो।

३.४ रणनीतिक रूपरेखाः अपेक्षित परिणाम र प्रतिफलहरू

रणनीतिक रूपरेखाः अपेक्षित परिणाम र प्रतिफलहरू तालिका ४ मा प्रस्तुत गरिएको छ।

नेपाल सरकार
कृषि तथा पशुपन्छी विकास मन्त्रालय
सिंहदरबार, काठमाडौं

तालिका ४: रणनीतिक रूपरेखा

अपेक्षित परिणाम र प्रतिफलहरू	विवरण	न्यूनीकरण गरिएका जोखिमहरू	सूचक	लक्ष्य	जोखिम अनुमान
	आगामी तीन वर्षमा जोखिममा आधारित नियन्त्रण कार्यान्वयन गरी खोरेतबाट दुग्ध क्षेत्रमा हुने नकारात्मक प्रभावलाई न्यूनीकरण गरिने		कार्यक्रम लागू गरिएका क्षेत्रहरूमा खोरेत प्रकोपको अनुमानित वार्षिक असर	सन् २०२७ सम्म खोरेतबाट दुग्ध क्षेत्रमा हुने नकारात्मक प्रभावलाई ५० प्रतिशतले कम गरिने	
परिणाम १	खोरेत नियन्त्रणको लागि अनुकूल वातावरण बनाउने				
प्रतिफल १.१	रणनीति कार्यान्वयन गर्न जिम्मेवार समन्वय संयन्त्र र पूर्णकालिक कर्मचारीहरू व्यवस्था गरिने				
क्रियाकलाप १.१.१	सङ्घीय निर्देशक समितिको गठन तथा परिचालन		सङ्घीय निर्देशक समितिको बैठकको संख्या	वर्षमा ४ पटक	
क्रियाकलाप १.१.२	पूर्णकालिक कर्मचारी सहितको केन्द्रीय खोरेत नियन्त्रण कक्षको स्थापना		सङ्घीय स्तरमा कार्यरत पूर्णकालिक कर्मचारीको संख्या	सन् २०२४ को तेस्रो त्रैमासिक	

नेपाल सरकार
कृषि तथा पशुपन्छी विकास मन्त्रालय
सिंहदरबार, काठमाडौं

क्रियाकलाप १.१.३	सन् २०२४-२७ मा नियन्त्रण गतिविधिहरूको लागि प्राथमिकता प्राप्त प्रदेशहरूमा प्रादेशिक खोरेत नियन्त्रण समन्वय समितिको गठन र परिचालन		प्रादेशिक खोरेत नियन्त्रण समन्वय समितिको बैठक संख्या	वर्षमा ४ पटक	
क्रियाकलाप १.१.४	सन् २०२४-२७ मा नियन्त्रण गतिविधिहरूको लागि प्राथमिकता प्राप्त प्रदेशहरूमा पूर्णकालिक कर्मचारी सहितको प्रादेशिक खोरेत नियन्त्रण कक्ष स्थापना		प्रदेशस्तरमा कार्यरत पूर्णकालिक कर्मचारीको संख्या	सन् २०२४ को तेस्रो त्रैमासिक	
क्रियाकलाप १.१.५	खोरेत नियन्त्रण क्रियाकलाप सञ्चालन गरिएका जिल्लाहरूमा जिल्लास्तरीय खोरेत नियन्त्रण समन्वय समितिको गठन र परिचालन		जिल्लास्तरीय खोरेत नियन्त्रण समन्वय समितिको बैठक संख्या	वर्षमा ४ पटक र आवश्यकता अनुसार	
क्रियाकलाप १.१.६	स्थानीय खोरेत नियन्त्रण समन्वय समितिको गठन र परिचालन		स्थानीय खोरेत नियन्त्रण समन्वय समितिको बैठक संख्या	वर्षमा ४ पटक र आवश्यकता अनुसार	
प्रतिफल १.२	खोरेतको प्रभाव र खोरेत नियन्त्रण कार्यक्रमका प्रतिफलहरू सार्वजनिक गरी नीति निर्माताहरू समक्ष पैरवी गरिने				
क्रियाकलाप १.२.१	नियन्त्रण कार्यक्रमको महत्त्व तथा स्थिति बारे जानकारी गराउन सङ्घीय र प्रादेशिक स्तरका नीति निर्माताहरू समक्ष प्रतिफलहरूको प्रतिवेदन पेश गर्ने		प्रतिवेदनहरुको संख्या	वर्षमा १ पटक	
प्रतिफल १.३	खोरेतको प्रभाव र खोरेत नियन्त्रण कार्यक्रमका प्रतिफलहरू सार्वजनिक गरी सरोकारवालाहरू समक्ष पैरवी गरिने				

नेपाल सरकार कृषि तथा पशुपन्छी विकास मन्त्रालय सिंहदरबार, काठमाडौं

क्रियाकलाप १.३.१	नियन्त्रण कार्यक्रम, सरोकारवालाहरूको महत्त्व र नियन्त्रणका उपायहरू सम्बन्धी सञ्चार सामग्री (आम सञ्चार माध्यम, सामाजिक सञ्जाल, भिडियोहरू आदि) को विकास गर्ने		सञ्चार सामग्रीहरूको संख्या	क) सन् २०२४ मा एक ख) सन् २०२५ सम्ममा पाँच	
क्रियाकलाप १.३.२	आम सञ्चार माध्यम मार्फत सञ्चार सामग्री प्रसारण		सञ्चार माध्यमबाट प्रसारण संख्या	क) सन् २०२४ मा एक पटक ख) सन् २०२५ र सन् २०२६ मा हरेक वर्ष पाँच/पाँच पटक	
क्रियाकलाप १.३.३	सञ्चार सामग्री प्रसारणको प्रभावको समीक्षा		प्रतिवेदन संख्या	सन् २०२५ र सन् २०२६ मा हरेक वर्ष एक/एक पटक	
प्रतिफल १.४	राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय संघ संस्थाहरू समक्ष पैरवी गरिने				
क्रियाकलाप १.४.१	आर्थिक तथा प्राविधिक सहायताका लागि अवधारणा पत्र र प्रस्तावहरूको विकास गरिने		अवधारणा पत्र र प्रस्तावहरूको संख्या	वर्षमा १ पटक	
प्रतिफल १.५	खोरेत नियन्त्रण कार्यक्रमको प्रभावकारी कार्यान्वयनका लागि आवश्यक जनशक्ति तयार गरिने				
क्रियाकलाप १.५.१	खोरेत नियन्त्रण कार्यक्रमका लागि आवश्यक मानव संसाधन (प्रशिक्षण र जनशक्तिको संख्या तथा व्यवस्थापन सुधार सहित) को आँकलन		मूल्याङ्कन प्रतिवेदन	जनवरी २०२५ सम्ममा सम्पन्न	

नेपाल सरकार कृषि तथा पशुपन्छी विकास मन्त्रालय सिंहदरबार, काठमाडौं

क्रियाकलाप १.५.२	खोरेत नियन्त्रण समन्वय समितिहरूबाट पहिचान गरिएका जनशक्तिको आवश्यकताको बारेमा नीति निर्माताहरूलाई जानकारी दिइने		नीति निर्माताहरूसँग जनशक्ति विकास सम्बन्धी विशेष बैठक संख्या	पहिलो त्रैमासिक सन् २०२५ र आवश्यकता अनुसार	
क्रियाकलाप १.५.३	आवश्यकता आँकलनद्वारा निर्धारित खोरेत नियन्त्रणका लागि मानव संसाधन विकास गर्न प्रशिक्षण दिने		प्रशिक्षणको संख्या	सन् २०२५ मा कम्तीमा दुई र सन् २०२६ मा थप तीन	
प्रतिफल १.६	जोनिङ एण्ड कम्पार्टमेन्टलाइजेसन निर्देशिका,२०७८ अनुसार कम्तीमा एउटा खोरेतमुक्त जोन बनाउने				
क्रियाकलाप १.६.१	जोनिङ र कम्पार्टमेन्टलाइजेसन सम्बन्धी प्राविधिक मापदण्डहरूको तर्जुमा र अनुमोदन		स्वीकृत प्राविधिक दस्तावेजहरु	सन् २०२४ सम्म	
क्रियाकलाप १.६.२	जोनिङ र कम्पार्टमेन्टलाइजेसन निर्देशिका लागु गर्न लक्षित क्षेत्रको जोखिम मूल्याङ्कन		जोखिम मूल्याङ्कन प्रतिवेदन संख्या	सन् २०२५ को मध्यसम्ममा लक्षित क्षेत्रमा जोखिम मूल्याङ्कन गरिनेछ	
क्रियाकलाप १.६.३	खोरेत मुक्त क्षेत्रमा सर्भिलेन्स र अनुगमन		प्रतिवेदन संख्या	वर्षमा ४ पटक	
क्रियाकलाप १.६.४	खोरेत मुक्त क्षेत्र घोषणा		नेपाल सरकारद्वारा खोरेतमुक्त क्षेत्र घोषणा	सन् २०२७ सम्ममा कम्तीमा एक	
प्रतिफल २	खोरेतको इपिडेमियोलोजी र प्रभाव सम्बन्धी ज्ञान अभिवृद्धि				

नेपाल सरकार कृषि तथा पशुपन्छी विकास मन्त्रालय सिंहदरबार, काठमाडौं

प्रतिफल २.१	पशु तथ्याङ्क अद्यावधिक गरिने				
क्रियाकलाप २.१.१	खोप कार्य र सेरो-सर्भिलेन्सको कार्यान्वयनका लागि पशु तथ्याङ्क प्रक्षेपण गर्न पशु सम्बन्धी तथ्याङ्कका स्रोतहरू एकीकृत गर्ने		पशु तथ्याङ्कको अद्यावधिक प्रतिवेदन	सन् २०२४ तेस्रो त्रैमासिक सम्ममा	
प्रतिफल २.२	खोरेत रोगको प्रकोपहरूको रिपोर्टिङ प्रणालीमा सुधार गरिने				
क्रियाकलाप २.२.१	सङ्घीय संरचना अनुरुप रोग रिपोर्टिङ प्रणाली विकास गर्ने		रोग रिपोर्टिङ प्रणाली	सन् २०२५ सम्म	
क्रियाकलाप २.२.२	रोग रिपोर्टिङको लागि मोबाइल एपको विकास गर्ने		मोबाइल एपको प्रयोग मार्फत प्राप्त खोरेत सम्बन्धी सूचना संख्या	प्राप्त सूचना मध्ये कम्तीमा ५०% मोबाइल एप मार्फत (वार्षिक)	
क्रियाकलाप २.२.३	मासिक रिपोर्टहरूको गुणस्तर मूल्याङ्कनका लागि ढाँचा विकास र पृष्ठपोषण गर्ने		जिल्लाहरूबाट प्राप्त रिपोर्टहरूको गुणस्तरमा पृष्ठपोषणको संख्या	सन् २०२५ सम्म	
प्रतिफल २.३	प्रकोप अन्वेषण प्रक्रियाहरूमा सुधार गरिने				
क्रियाकलाप २.३.१	नियमित र विशिष्टिकृत प्रकोप अन्वेषणका लागि प्रशिक्षणको पाठ्यक्रम डिजाइन गर्ने		प्रशिक्षण पाठ्यक्रम	सन् २०२४ सम्ममा	

नेपाल सरकार
... तथा पशुपन्छी विकास मन्त्रालय
सिंहदरबार, काठमाडौं

क्रियाकलाप २.३.२	नियमित रोगको अन्वेषणका लागि कार्यविधि, निर्देशिका र ढाँचाको विकास		मानक सञ्चालन विधि र फारमहरू	सन् २०२४ सम्ममा	
क्रियाकलाप २.३.३	नियमित र विशिष्टिकृत प्रकोप अन्वेषण प्रशिक्षण गर्ने		तालिमहरूको संख्या	सन् २०२५ मा ४ र सन् २०२६ मा थप ४	
क्रियाकलाप २.३.४	विशिष्टिकृत प्रकोप अन्वेषण प्रक्रिया लागू गर्ने		रिपोर्ट गरिएको प्रकोपको संख्या, अन्वेषण प्रतिवेदन सहितको संख्या र सङ्घीयस्तरमा पेश भएको प्रतिवेदन संख्या	क) सन् २०२४ मा ५%, ख) सन् २०२५ मा १५% ग) सन् २०२६ मा २०%	
क्रियाकलाप २.३.५	नियमित रोग प्रकोप अन्वेषण प्रक्रिया लागू गर्ने		रिपोर्ट गरिएको प्रकोपको संख्या, अन्वेषण प्रतिवेदन सहितको संख्या र सङ्घीयस्तरमा पेश भएको प्रतिवेदन संख्या	क) सन् २०२४ मा २५% ख) सन् २०२५ मा ४०%, ग) सन् २०२६ मा ५०%	
क्रियाकलाप २.३.६	अनलाइन रोग रिपोर्टिङ अन्तर्गत प्रकोप अन्वेषणको नतिजाहरूको सङ्घीय रेकर्डिङ प्रणालीमा एकीकृत भएको सुनिश्चितता		एकीकृत प्रकोप अन्वेषण रिपोर्ट	दोस्रो त्रैमासिक सन् २०२५	
प्रतिफल २.४	**NSP** सेरो-सर्भिलेन्स सञ्चालन गरिने				

नेपाल सरकार कृषि तथा पशुपन्छी विकास मन्त्रालय सिंहदरबार, काठमाडौं

क्रियाकलाप २.४.१	NSP सेरो-सर्भिलेन्सको लागि अध्ययन योजना विकास गर्ने		सेरो-सर्भिलेन्सको लागि अध्ययन योजना	तेस्रो त्रैमासिक सन् २०२४ मा विकास गरिने र सन् २०२५ र सन् २०२६ मा पहिलो त्रैमासिकमा अद्यावधिक गरिने	
क्रियाकलाप २.४.२	NSP सेरो-सर्भिलेन्स सञ्चालन गर्नको लागि मानक सञ्चालन विधि (SOP) र फारमहरू विकास र अद्यावधिक गर्ने		SOP र फारम	तेस्रो त्रैमासिक सन् २०२४ मा उत्पादन गरिने; प्रत्येक वर्ष पहिलो त्रैमासिकमा अद्यावधिक गरिने	
क्रियाकलाप २.४.३	नमूना संकलन गरी NSP सेरो-सर्भिलेन्स गर्ने		SOP अनुसार सही रूपमा संकलन भएका र नभएका नमूनाहरूको अनुपात	८०%	
क्रियाकलाप २.४.४	NSP सेरो-सर्भिलेन्सको प्रतिवेदन सङ्घीय र प्रादेशिक स्तरको समितिहरूमा समीक्षा गर्ने		प्रतिवेदन सम्बन्धी समीक्षा	वार्षिक रूपमा, प्रत्येक वर्ष चौथो त्रैमासिकमा	
प्रतिफल २.५	खोरेतको प्रभाव अध्ययन गरिने				

नेपाल सरकार
कृषि तथा पशुपन्छी विकास मन्त्रालय
सिंहदरबार, काठमाडौं

क्रियाकलाप २.५.१	खोरेतको प्रभाव सम्बन्धी अध्ययनको निम्न उद्देश्य पूर्ति गर्नेः (क) समग्र कार्यक्रमको सफलताको अनुगमन तथा मूल्याङ्कन खाँकाको विकास (ख) खोरेतबाट बढी प्रभावित हुने भौगोलिक क्षेत्र र उत्पादन प्रणालीमा असर सम्बन्धी बुझाइमा सुधार गरी भविष्यमा हुने रणनीतिको विकासलाई दिशानिर्देश गर्ने		प्रभाव अध्ययनका लागि योजनाको विकास भएको हुने	प्रत्येक वर्षको पहिलो त्रैमासिक	
क्रियाकलाप २.५.२	रोगको प्रभाव अध्ययनका लागि कार्यविधि, प्राविधिक निर्देशिका तथा फारमहरूको तयारी तथा अद्यावधिक गर्ने		कार्यविधि, प्राविधिक निर्देशिका तथा फारम	प्रत्येक वर्षको दोस्रो त्रैमासिकमा उत्पादन वा प्रभाव अध्ययन प्रतिवेदन अद्यावधिक गरिएको	
क्रियाकलाप २.५.३	योजना र कार्यविधि अनुसार रोगको प्रभाव अध्ययन		अध्ययन सम्पन्न	वार्षिक	
क्रियाकलाप २.५.४	तथ्याङ्क विश्लेषण गरी सङ्घीय तथा प्रादेशिक निर्देशक समितिहरूलाई नतिजा उपलब्ध गराउने		प्रभाव अध्ययन प्रतिवेदन संख्या	वार्षिक रूपमा, पहिलो त्रैमासिक सन् २०२५, २०२६ र २०२७	
प्रतिफल २.६	खोरेत सार्ने जोखिम तत्वहरुको अध्ययन गरिने				

नेपाल सरकार कृषि तथा पशुपन्छी विकास मन्त्रालय सिंहदरबार, काठमाडौं

क्रियाकलाप २.६.१	जोखिम स्थान सम्बन्धी ज्ञान अभिवृद्धि गरी भविष्यमा हुने रणनीतिको विकासलाई दिशानिर्देश गर्न खोरेतका जोखिम तत्त्वहरूको अध्ययनको योजना तयार		जोखिम तत्वहरूको लागि अध्ययन योजना	प्रत्येक वर्षको पहिलो त्रैमासिक	
क्रियाकलाप २.६.२	खोरेतको जोखिम तत्त्वहरूको अध्ययनका लागि कार्यविधि, प्राविधिक निर्देशिका र फारमहरूको तयारी र अद्यावधिक गर्ने		कार्यविधि, प्राविधिक निर्देशिका र फारमहरू	प्रत्येक वर्षको दोस्रो त्रैमासिक	
क्रियाकलाप २.६.३	योजना र कार्यविधि अनुसार खोरेतको जोखिम तत्त्वहरूको अध्ययन गर्ने		अध्ययन प्रतिवेदन	वार्षिक	
क्रियाकलाप २.६.४	सूचना तथ्याङ्क विश्लेषण गरी सङ्घीय र प्रादेशिक समितिहरूलाई अध्ययन प्रतिवेदन प्रस्तुत गर्ने		प्रस्तुत अध्ययन प्रतिवेदनको संख्या	वार्षिक	
प्रतिफल ३	क्लिनिकल खोरेतको प्रभाव न्यूनीकरण गरिने				
प्रतिफल ३.१	खोपको सङ्ख्या, लक्षित पशु र व्यवस्थापन स्पष्ट रूपमा परिभाषित गरिने				
क्रियाकलाप ३.१.१	खोरेत नियन्त्रण कार्यक्रम सञ्चालन हुने जिल्लाहरूमा चार महिनाभन्दा बढीका गाईभैंसीहरूमा ६-६ महिनामा खोप कार्य सञ्चालनका लागि विस्तृत कार्यान्वयन कार्ययोजनाको तयारी		खोपको कार्यान्वयन कार्ययोजना	प्रत्येक वर्षको पहिलो त्रैमासिक	
क्रियाकलाप ३.१.२	अन्वेषण र अनुगमन प्रक्रिया सहितको आकस्मिक खोप कार्यको पूर्व तयारी कार्ययोजनाको समीक्षा		अद्यावधिक कार्ययोजना	सन् २०२४ सम्म	
प्रतिफल ३.२	गुणस्तरीय खोपको उपलब्धता सुनिश्चित गरिने				
क्रियाकलाप ३.२.१	खोपको बोलपत्र प्रक्रिया सुधार गर्ने र खोप निर्मातासँग बहु-वर्षीय वा G2G (सम्भव भएसम्म) खोप खरिद सम्झौता गर्ने		खरिद सम्झौता	सन् २०२४ सम्म	

श्री नेपाल सरकार कृषि तथा पशुपन्छी विकास मन्त्रालय सिंहदरबार, काठमाडौं

क्रियाकलाप ३.२.२	गुणस्तर सुनिश्चित भएको ट्राइभ्यालेन्ट खोरेत विरुद्धको खोप (O, A, Asia-1) खरिद गर्ने		खोपको संख्या	क) २०२४ मा १ करोड डोज ख) २०२५ मा २ करोड डोज ग) २०२६ मा ३ करोड डोज	
प्रतिफल ३.३	खोप अभियान सञ्चालन गरिने				
क्रियाकलाप ३.३.१	सङ्घ तथा प्रदेशमा खोप भण्डारण सुविधाको स्थापना तथा सुधार गर्ने		खोप भण्डार संख्या	सन् २०२५ मा तीन	
क्रियाकलाप ३.३.२	खोप अभियानको व्यवस्थापनका लागि प्रदेशस्तरमा प्रशिक्षण गर्ने		प्रशिक्षार्थीको संख्या	प्रत्यक वर्ष कम्तीमा ४००० प्रशिक्षार्थी	
क्रियाकलाप ३.३.३	कोल्ड चेन		कोल्ड चेन मनिटरहरू सम्पूर्ण खोप वितरण श्रृंखलामा प्रयोग	क) सन् २०२४ मा १० मोनिटरहरू ख) सन् २०२५ र २०२६ मा ५० मोनिटरहरू	

नेपाल सरकार
कृषि तथा पशुपन्छी विकास मन्त्रालय
सिंहदरबार, काठमाडौं

क्रियाकलाप ३.३.४	खोपको वितरण, खोप लगाइएका पशुवस्तुको पहिचान र खोप लगाएको समयको रेकर्डिङ प्रणालीको विकास र कार्यान्वयन		तथ्याङ्क सङ्कलन र रेकर्डिङ प्रणाली	क) सन् २०२४ सम्ममा ७ जिल्लामा ख) सन् २०२५ सम्ममा सबै जिल्लाहरूमा	
क्रियाकलाप ३.३.५	खोरेत नियन्त्रण कार्यक्रम सञ्चालनमा रहेका जिल्लाहरूमा चार महिनाभन्दा बढीका गाईभैंसीहरूमा ६-६ महिनामा खोप कार्य सञ्चालन		बथान संख्या र बथान भित्रको कभरेज	प्रत्येक वर्ष खोपका लागि छनोट भएका जिल्लाहरूमा ८०% बथान र ९०% बथान भित्रको कभरेज	
प्रतिफल ३.४	खोप कार्य पश्चात अनुगमन प्रणाली स्थापना गरिने				
क्रियाकलाप ३.४.१	अभियान अनुसार खोप कभरेज निर्धारण गर्न तथ्याङ्क अनुगमन प्रणालीमा सुधार		क) संशोधित कार्यविधि ख) कभरेज अनुमान	क) दोस्रो त्रैमासिक सन् २०२५ ख) द्विवार्षिक रूपमा	
क्रियाकलाप ३.४.२	खोप कभरेज अनुगमनको लागि प्रणालीको अडिट सञ्चालन गरिने		अडिट प्रतिवेदन	क) सन् २०२५ मा पहिलो परीक्षण ख) त्यसपछि प्रति वर्ष ५ परीक्षण	

नेपाल सरकार
कृषि तथा पशुपन्छी विकास मन्त्रालय
सिंहदरबार, काठमाण्डौ

क्रियाकलाप ३.४.३	प्रत्येक खोप अभियान पछि प्रतिरक्षा क्षमता अनुगमन गर्न सेरोसर्वेहरू विकास र कार्यान्वयन गरिने		क) मानक सञ्चालन विधि ख) उपलब्ध हुने प्रतिरक्षाको अनुमान	क) सन् २०२५ सम्म ख) द्विवार्षिक रूपमा सन् २०२५ पछि	
क्रियाकलाप ३.४.४	खोप निष्प्रभावी भएमा अन्वेषण विधि स्थापना र कार्यान्वयन गरिने		खोप निष्प्रभावी रिपोर्टहरू	दोस्रो त्रैमासिक सन् २०२५ सम्ममा कार्यविधि, निष्कर्षहरूको वार्षिक समीक्षा सहित	
प्रतिफल ३.५	निजी क्षेत्र समेतलाई सक्षम बनाई गुणस्तरीय खोप खरिदलाई प्रोत्साहन गरिने।				
क्रियाकलाप ३.५.१	निजी क्षेत्रद्वारा आयात गरिएको खोप गुणस्तरीय भएको सुनिश्चित गर्न नियामक समीक्षा गरिने।		समीक्षा प्रतिवेदन	सन् २०२५ देखि निरन्तर	
क्रियाकलाप ३.५.२	खोप खरिद, खोप व्यवस्थापन र खोप रेकर्डिङका असल अभ्यासहरू सम्बन्धमा निजी क्षेत्रलाई मार्गदर्शन प्रदान गरिने।		मार्गदर्शनको विकास र सम्प्रेषण	सन् २०२५ को पहिलो त्रैमासिक	
प्रतिफल ३.६	खोप अभियानलाई दिगो र प्रभावकारी बनाउन प्रदेशहरूलाई प्रोत्साहन गरिने।				

नेपाल सरकार कृषि तथा पशुपन्छी विकास मन्त्रालय सिंहदरबार, काठमाण्डौं

क्रियाकलाप ३.६.१	राष्ट्रिय खोरेत नियन्त्रण कार्यक्रमको प्रारम्भिक चरणमा समावेश नभएका जिल्लाहरूमा प्रदेशद्वारा सुरूवात गरिएका पहलहरूमा प्राविधिक सहयोग प्रदान गरिने		प्राविधिक सहयोग	निरन्तर	
प्रतिफल ३.७	प्रभावित पशुमा खोरेतबाट हुने प्रत्यक्ष क्षतिलाई न्यूनीकरण गरिने				
क्रियाकलाप ३.७.१	पशुधनीहरू र पारा-प्रोफेस्नलहरूका लागि प्रशिक्षण पाठ्यक्रमहरू विकास र प्रशिक्षण दिइने		प्रशिक्षण सङ्ख्या	चौथो त्रैमासिक सन् २०२४	
क्रियाकलाप ३.७.२	खोरेतको लक्षण भएका पशुहरूमा प्रतिफलहरू सुधार गर्न सञ्चार सामग्रीहरूको तयारी र वितरण		सञ्चार सामग्रीहरूको संख्या	सन् २०२५ को पहिलो त्रैमासिकमा कम्तीमा एउटा	
प्रतिफल ४	पशु ओसारपसारबाट राष्ट्रियस्तरमा हुने खोरेत फैलावट सम्बन्धी चेतना अभिबृद्धि गरिने				
प्रतिफल ४.१	पशु ओसारपसार रेकर्डिङ प्रणाली स्थापना गरिने				
क्रियाकलाप ४.१.१	पशु ओसारपसारको रेकर्डिङ र प्रमाणीकरणका लागि आधुनिक प्रणालीको पाइलटिङ (पशु पहिचान प्रणालीको सुरूवातका लागि मुलुकमा चालिएका अन्य कदमहरू र पशु स्वास्थ्य प्रमाणपत्र जारी गर्ने कार्यसँग समायोजन गरिने)		प्रमाणीकरण प्रणाली	सन् २०२५	
क्रियाकलाप ४.१.२	थप आन्तरिक पशु क्वारेन्टाइन चेकपोस्टहरु स्थापना गर्न सम्बन्धित सरोकारवालाहरूसँग परामर्श लिने		परामर्श सञ्चालन	तेस्रो त्रैमासिक सन् २०२५	
प्रतिफल ४.२	पशु ओसारपसार सम्बन्धित जोखिमहरूको चेतनामा अभिबृद्धि				

नेपाल सरकार कृषि तथा पशुपन्छी विकास मन्त्रालय सिंहदरबार, काठमाडौं

क्रियाकलाप ४.२.१	पशु ओसारपसारमा संलग्न सरोकारवालाहरूका लागि सञ्चार र परामर्श सञ्जाल स्थापना गरिने		सञ्जाल सङ्ख्या	एक सङ्घीय र सात प्रादेशिक सञ्जालहरू सन् २०२५ मा विकसित	
क्रियाकलाप ४.२.२	प्रादेशिक र सङ्घीय सञ्जालहरू मार्फत सरोकारवालाहरूका लागि कार्यशाला आयोजना गर्ने		कार्यशाला सङ्ख्या	सन् २०२६ सम्म ८ वटा	
प्रतिफल ४.३	वर्तमान पशु मूल्य श्रृंखलाको विश्लेषण गरिने र पशु ओसारपसारको महत्त्व बुझ्नको लागि थप अध्ययनहरू गरिने।				
क्रियाकलाप ४.३.१	वर्तमान पशु मूल्य श्रृंखलाको तथ्याङ्क संकलन र विश्लेषण गर्ने		विश्लेषण प्रतिवेदन	सन् २०२५	
क्रियाकलाप ४.३.२	सङ्घीय र प्रादेशिक समितिहरूले नतिजाको विश्लेषण गरी मूल्य श्रृंखला सम्बन्धी थप अध्ययन गर्ने		बैठक माइन्युट	सन् २०२५	
परिणाम ५	खोरेतको स्थानीयस्तरमा फैलने क्रम कम गरिने				
प्रतिफल ५.१	पशुधनी र पशु स्वास्थ्यकर्मीहरूले अपनाएका जैविक सुरक्षा अभ्यासमा सुधार गरिने				
क्रियाकलाप ५.१.१	(क) जैविक सुरक्षा विधिको अवलम्बनमा बढावा दिने; (ख) रोगको प्रकोपको तत्काल रिपोर्टिङलाई उत्प्रेरित गर्न; (ग) लक्षण भएका पशुहरूको उत्पादन सुधार गर्न स्थानीयस्तरमा पशुधनी र पशु स्वास्थ्यकर्मीहरूलाई प्रशिक्षण सञ्चालन गरिने		तालिमको संख्या	क) सन् २०२५ सम्ममा २५% स्थानीय तह ख) २०२६ सम्म ५०% स्थानीय तह	

नेपाल सरकार कृषि तथा पशुपन्छी विकास मन्त्रालय सिंहदरबार, काठमाडौं

क्रियाकलाप ५.१.२	जैविक सुरक्षा सम्बन्धी मापदण्ड निर्माण, फार्महरूको जैविक सुरक्षा अवस्था मूल्याङ्कन तथा वर्गीकरणका लागि आधार तय गरिएको हुने		मापदण्ड	सन् २०२५ को अन्त्य सम्ममा	
प्रतिफल ५.२	भेटेरिनरी निकायलाई रोगको प्रकोपको प्रारम्भिक सूचना प्रदान गर्न पशुधनी र पशु स्वास्थ्यकर्मीद्वारा प्रकोपको रिपोर्टिङलाई प्रोत्साहित गरिने				
क्रियाकलाप ५.२.१	पशुधनी र पशु स्वास्थ्यकर्मीहरूको लागि खोरेतको प्रकोपको तत्काल रिपोर्टिङ सम्बन्धी विषय तालिम कार्यक्रमहरुमा समावेश गरिने		तालिमको पाठ्यक्रम	सन् २०२४	
क्रियाकलाप ५.२.२	रोगको रिपोर्टिङको एप्स प्रयोग गर्ने र पशुधनी तथा पशु स्वास्थ्यकर्मीहरूलाई यसको प्रयोग गर्न प्रोत्साहन गरिने		मोबाइलको प्रयोग मार्फत प्राप्त प्रतिवेदन	सन् २०२६ सम्म मोबाइल एप्स मार्फत प्राप्त प्रतिवेदन कम्तीमा ५०% पशुधनी वा प्राविधिकबाट	
प्रतिफल ५.३	स्थानीयस्तरबाट हुने खोरेत प्रकोपहरूमा प्रतिकार्यमा सुधार गरिने				
क्रियाकलाप ५.३.१	स्थानीय तहले खोरेत प्रकोपको प्रतिकार्यका लागि मानक सञ्चालन विधि र निर्देशिकाहरू तयार गरिने।		मानक सञ्चालन विधि	सन् २०२५	
क्रियाकलाप ५.३.२	प्रकोपको बेला जैविक सुरक्षा सम्बन्धी स्थानीयस्तरमा पशुधनी र पशु स्वास्थ्यकर्मीका लागि सञ्चार सामग्री तयार गरिने		सञ्चार सामग्रीको संख्या	सन् २०२४ सम्ममा कम्तीमा एउटा	

नेपाल सरकार कृषि तथा पशुपन्छी विकास मन्त्रालय सिंहदरबार, काठमाडौं

क्रियाकलाप ५.३.३	खोरेत प्रभावित क्षेत्रमा प्रकोप प्रतिकार्यको मानक सञ्चालन विधि लागू गरिने		मानक सञ्चालन विधि परिपालना भएको अन्वेषणको संख्या	क) सन् २०२४ मा रिपोर्ट गरिएका प्रकोपहरूको कम्तीमा १०% ख) सन् २०२५ र २०२६मा रिपोर्ट गरिएका प्रकोपहरूको कम्तीमा ४०%	
प्रतिफल ५.४	**सङ्घीय, प्रादेशिक र स्थानीय सरकारहरूबीच जोखिम तथा नियन्त्रण उपायहरूको अद्यावधिक सूचना आदानप्रदान सबलीकरण गरिने ।**				
क्रियाकलाप ५.४.१	स्थानीय तह, प्रादेशिक सरकार र सङ्घीय निकायबीच खोरेत प्रकोप बारे सूचना आदानप्रदान गर्न संयन्त्र स्थापना गरिने		सञ्चार संयन्त्र	सन् २०२४	
प्रतिफल ६	**अन्य देशहरूबाट खोरेत विषाणुको प्रवेश सम्बन्धी जोखिमहरू बारे चेतना अभिवृद्धि गरिने**				
प्रतिफल ६.१	**छिमेकी देशहरूसँग खोरेत नियन्त्रण गतिविधिहरू र सीमावर्ती पशुहरूको ओसारपसारको सूचना आदानप्रदानमा सुधार गरिने**				
क्रियाकलाप ६.१.१	क्षेत्रीय रोडम्याप, प्रयोगशाला र इपिडेमियोलोजी बैठकहरूमा रोगको जोखिम, सीमापारबाट पशुहरूको ओसारपसार बारे जानकारीका साथै अन्तर्राष्ट्रिय साझेदारी प्रवर्द्धन गर्न क्षेत्रीय र विश्वव्यापी गतिविधिहरूमा भाग लिइने।		बैठकको माइन्युट्स वा घोषणापत्र	आवश्यकता अनुसार	
क्रियाकलाप ६.१.२	क्षेत्रीय र विश्व प्रेषण प्रयोगशाला (WRL) हरूमा आवधिक रुपमा नमूनाहरू सम्प्रेषण		नमूनाहरूको सङ्ख्या	आवश्यकता अनुसार	

नेपाल सरकार कृषि तथा पशुपन्छी विकास मन्त्रालय सिंहदरबार, काठमाडौं

क्रियाकलाप ६.१.३	खोरेतको जोखिम, सीमापार पशुहरूको ओसारपसार नियन्त्रण र रोग नियन्त्रणमा सहयोगको सम्बन्धमा तत्काल छिमेकी देशहरूसँग द्विपक्षीय/ बहुपक्षीय सञ्चार सुधार गरिने।		बैठकहरुको संख्या	वार्षिक	
प्रतिफल ६.२	जीवित पशुहरूको आयातबाट हुने जोखिम र पशु क्वारेन्टाइन प्रणालीमा सम्भावित नियन्त्रण उपायहरूको समीक्षा गरिने।				
क्रियाकलाप ६.२.१	खोरेत नियन्त्रणमा पशु आयातको लागि पशु स्वास्थ्य र पशु सेवा ऐन, २०५५ र नियमहरूको कार्यान्वयनको प्रभावकारिता समीक्षा गरिने		समिक्षा प्रतिवेदन	सन् २०२४	
क्रियाकलाप ६.२.२	पशु क्वारेन्टाइन अधिकारी र पशु आयातमा संलग्न व्यवसायी एवम् सरोकारवालासँग अन्तर्राष्ट्रिय सीमा नाकामा खोरेत नियन्त्रणका उपायहरू बारे परामर्श दिइने		परामर्श सङ्ख्या	वार्षिक	
क्रियाकलाप ६.२.३	जीवित पशु आयातको जोखिम र त्यसबाट हुने प्रभावबारे आवश्यकता अनुसार थप अध्ययन गरिने		अध्ययन प्रतिवेदन	सन् २०२६ सम्म	
प्रतिफल ७	योजना कार्यान्वयनको अनुगमन तथा मूल्याङ्कन गरी आवश्यकता अनुसार अनुकूलन गरिने				
प्रतिफल ७.१	राष्ट्रिय खोरेत नियन्त्रण रणनीति अन्तर्गत हालसम्म सञ्चालन गरिएका खोरेत नियन्त्रण गतिविधिका सिकाईको समीक्षा गरिने ।				
क्रियाकलाप ७.१.१	गतिविधिको समीक्षा गर्न खोरेत नियन्त्रण कार्यक्रम सञ्चालन गरिएका प्रदेशमा सरोकारवालाहरूको कार्यशाला आयोजना गरिने		कार्यशाला सङ्ख्या	सन् २०२५ को पहिलो त्रैमासिकमा कम्तीमा २	

नेपाल सरकार कृषि तथा पशुपन्छी विकास मन्त्रालय सिंहदरबार, काठमाण्डौ

प्रतिफल ७.२	राष्ट्रिय खोरेत नियन्त्रण रणनीति कार्यान्वयनको निरन्तर अनुगमन गरिने ।				
क्रियाकलाप ७.२.१	सङ्घीय र प्रादेशिक खोरेत नियन्त्रण कक्षहरूलाई योजना, अनुगमन तथा मूल्याङ्कन सम्बन्धी मास्टर प्रशिक्षक प्रशिक्षण गरिने		प्रशिक्षार्थी सङ्ख्या	सन् २०२५ सम्ममा कम्तीमा २० जना	
क्रियाकलाप ७.२.२	सूचकहरूको अनुगमनको लागि आवश्यक तथ्याङ्क केन्द्रीय रिपोर्टिङ प्रणाली अद्यावधिक गरिने		अद्यावधिक प्रणाली	सन् २०२४	
क्रियाकलाप ७.२.३	सूचकमा आधारित सर्भिलेन्सको लागि तथ्याङ्क प्रणाली विकास गर्ने र नियमित रूपमा अद्यावधिक गरिने		नियमित तथ्याङ्क अद्यावधिक	नियमित	
क्रियाकलाप ७.२.४	वार्षिक रुपमा अनुगमन तथ्याङ्कमा आधारित मूल्याङ्कन प्रतिवेदन तयार गरिने		मूल्याङ्कन प्रतिवेदन	वार्षिक	
प्रतिफल ७.३	सङ्घीय र प्रादेशिक स्तरको निर्देशक समितिहरूमा प्रगतिको मूल्याङ्कन र आवश्यकता अनुसार गतिविधिहरू समायोजन गरिने।				
क्रियाकलाप ७.३.१	अनुगमन तथा मूल्याङ्कनका नतिजाहरू सङ्घीय र प्रादेशिक स्तरका निर्देशक समितिहरूलाई जानकारी र आवश्यकतानुसार रणनीतिमा समायोजन गरिने।		बैठकको सङ्ख्या	सङ्घ र प्रादेशिक तहमा वार्षिक कम्तीमा एक बैठक	

नेपाल सरकार कृषि तथा पशुपन्छी विकास मन्त्रालय सिंहदरबार, काठमाण्डौ

अध्याय ४
अनुगमन तथा मूल्याङ्कन

४.१ अनुगमन

यस रणनीतिको अनुगमन सम्वन्धि व्यवस्था तालिका ५ मा प्रस्तुत गरिएको छ।

तालिका ५: रणनीतिको अनुगमन

जिम्मेवार निकाय	कृषि तथा पशुपन्छी विकास मन्त्रालय, पशुपन्छीसँग सम्बन्धित प्रादेशिक मन्त्रालय, सङ्घीय र प्रादेशिक खोरेत नियन्त्रण समन्वय समिति
लजिस्टिक ढाँचाको समीक्षा र अद्यावधिक गर्ने योजना	प्रत्येक त्रैमासिकमा सङ्घीय खोरेत नियन्त्रण समन्वय समितिले तयार गरी कृषि तथा पशुपन्छी विकास मन्त्रालयमा पेश गर्नेछ।
अनुगमन प्रतिवेदन सञ्चार	कृषि तथा पशुपन्छी विकास मन्त्रालय, सातै प्रदेशस्थित पशु स्वास्थ्यसँग सम्बन्धित मन्त्रालय र पशु सेवा विभागले विधुतीय तथा अन्य सञ्चारका माध्यम् मार्फत गर्नेछन।

४.२ मूल्याङ्कन

यस रणनीतिको मूल्याङ्कन योजना तालिका ६ मा प्रस्तुत गरिएको छ।

तालिका ६: रणनीतिको मूल्याङ्कन योजना

जिम्मेवार निकाय	कृषि तथा पशुपन्छी विकास मन्त्रालय
मूल्याङ्कनका विधि तथा मात्रा	आन्तरिक मूल्याङ्कनः कृषि तथा पशुपन्छी विकास मन्त्रालय बाह्य मूल्याङ्कनः राष्ट्रिय योजना आयोग अर्धवार्षिक रूपमा मूल्याङ्कन हुने
मूल्याङ्कन प्रतिवेदनको स्वरूप	लिखित प्रतिवेदन
मूल्याङ्कन प्रतिवेदन सञ्चार	सातै प्रदेशस्थित पशु स्वास्थ्यसँग सम्बन्धित मन्त्रालय र पशु सेवा विभाग

नेपाल सरकार
कृषि तथा पशुपन्छी विकास मन्त्रालय
सिंहदरबार, काठमाडौं

अध्याय ५
बजेट

५. बजेट

खोरेत नियन्त्रणका लागि सञ्चालन गरिने क्रियाकलापहरूको समयसीमा अध्याय ३ को तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ। हालसम्म बजेटको स्रोत नेपाल सरकार, प्रदेश र स्थानीय सरकारबाट जुटाइएको छ भने आगामी दिनमा थप स्रोतको व्यवस्था अन्य विकासका साझेदार संस्थाहरूको सहयोगबाट समेत गरिनेछ। अध्याय ३ को क्रियाकलापको तालिकाबाट नै प्रत्येक आर्थिक वर्षको सुरुमा विस्तृत कार्य योजना तयारी गरिनेछ भने अध्याय ३ मा प्रस्तुत गरिएको अनुमानित बजेटको आधारमा नै प्रत्येक आर्थिक वर्षको योजना अवधिमा यथार्थपरक बजेटको रूपरेखा तयार गरी प्रस्ताव गरिनेछ।

नेपाल सरकार कृषि तथा पशुपन्छी विकास मन्त्रालय सिंहदरबार, काठमाण्डौं

अनुसूची १: Progressive Control Pathway (PCP)-खोरेतसँगको सामञ्जस्यता

PCP-खोरेत को दोस्रो चरणका मुख्य परिणामहरू	प्रतिफलहरु
१. विभिन्न पशुपालन प्रणालीमा खोरेतको जोखिमको निरन्तर अनुगमन	खोरेतको इपिडेमियोलोजी र प्रभाव सम्बन्धी ज्ञान अभिवृद्धि हुने
२. हाल देखिएका स्ट्रेनहरूको निरन्तर अनुगमन	क्लिनिकल खोरेतको प्रभाव न्यूनीकरण गरिने
३. PCP-खोरेतको पहिलो चरणमा विकास गरिएको जोखिममा आधारित रणनीतिक योजना अनुसार लक्षित क्षेत्र वा जोनमा जोखिममा आधारित नियन्त्रणका उपायहरू अपनाइएको	जोनिङ एण्ड कम्पार्टमेन्टलाइजेसन निर्देशिका, २०७८ अनुसार कम्तीमा एउटा खोरेतमुक्त जोन बनाउने
४. नियन्त्रणका उपायहरू अपनाइएका केही पशुपालन क्षेत्र वा जोनमा खोरेतको असर न्यूनीकरण भएको	खोरेतको स्थानीयस्तरमा फैलने क्रम कम गरिने
५. नियन्त्रणका क्रियाकलापहरूका लागि अनुकूल वातावरण तयार भएको	खोरेत मुक्त क्षेत्र घोषणा गरिने
६. खोरेत तथा अन्य सीमाविहिन रोग नियन्त्रणका केही क्रियाकलापहरू संयुक्त रूपमा संचालन गरिएको	अन्य देशहरूबाट खोरेत विषाणुको प्रवेश सम्बन्धी जोखिमहरू बारे चेतना अभिवृद्धि गरिने

अनुसूची २: सन्दर्भ सामग्री

नाम तथा संस्करण	विवरण	स्थान
The epidemiology of foot and mouth disease in Nepal National FMD control section, Kathmandu Nepal (2002)	Gongal GN and SK Shrestha	
Economic Loss due to Foot and Mouth Disease in Cattle and Buffalo of Nepal (2014)	Submitted to Directorate of Animal Health by Horticulture Enterprises and Research Center (HERC)	
पशु सेवा विभाग र मातहतका सम्बन्धित निकायहरूका विभिन्न प्रतिवेदनहरू		
खोरेत तथा सीमाविहिन पशु रोग अन्वेषण प्रयोगशाला, पशु सेवा विभागका विभिन्न प्रतिवेदनहरू		
A study 'to define and analyse cross-border and in-country livestock and livestock-products market systems in Nepal' (Ref. No. FANEP/OSRO/901/EC/2013-2), April 2014	Submitted to FAO Nepal by Society for Management and Development (SMD)	

अनुसूची ३: कार्यान्वयन योजना

३.१ खोरेत नियन्त्रणका लागि भूमिका तथा जिम्मेवारी

सङ्घीयस्तरमा रहेको कृषि तथा पशुपन्छी विकास मन्त्रालय (पशुपन्छी विकासतर्फ) ले पशु रोग नियन्त्रण, निवारण र उन्मूलन, पशु उत्पादन र उत्पादकत्व वृद्धिका साथै पशु बजारीकरणको कार्यको नेतृत्व गर्दछ। कृषि तथा पशुपन्छी विकास मन्त्रालयले निजी पशु चिकित्सकहरू र अन्य पशु स्वास्थ्यकर्मीहरू मार्फत प्राथमिक पशु स्वास्थ्य सेवा, जुकाको औषधि खुवाउने र खोप कार्य सञ्चालन गर्ने गर्दछ। हाल नेपालमा सङ्घ, प्रदेश र स्थानीय गरी तीन तहका सरकार रहेका छन्। यी तीनै तहका सरकारहरूमा पशु स्वास्थ्यको क्षेत्रमा सेवा पुऱ्याउन निकायहरू खडा गरिएका छन्। उदाहरणका लागि पशु स्वास्थ्यको क्षेत्रमा काम गर्न सङ्घीयस्तरमा पशु सेवा विभाग र अन्तर्गतका केन्द्रीय पशुपन्छी रोग अन्वेषण प्रयोगशाला, भेटेरिनरी गुणस्तर तथा औषधी नियमन प्रयोगशाला, राष्ट्रिय पन्छी रोग अन्वेषण प्रयोगशाला र खोरेत तथा सीमाविहिन पशु रोग अन्वेषण प्रयोगशाला छन्। केन्द्रीय पशुपन्छी रोग अन्वेषण प्रयोगशाला अन्तर्गत देशका विभिन्न स्थानहरूमा अवस्थित पाँचवटा पशुपन्छी रोग अन्वेषण प्रयोगशालाहरू रहेका छन्। माथि उल्लिखित कार्यालयहरू पशु सेवाको क्षेत्रमा पशु रोग नियन्त्रण, निदानको साथै प्रवर्द्धनात्मक तथा नियामक क्रियाकलापहरू गर्न जिम्मेवार छन्। हाल संगठन तथा व्यवस्थापन सर्वेक्षण मार्फत कृषि तथा पशुपन्छी विकास मन्त्रालय (पशुपन्छी विकासतर्फ) अन्तर्गत केन्द्र, प्रदेश, जिल्ला र स्थानीय तहमा राष्ट्रिय भेटेरिनरी सेवाको बलियो सञ्जाल निर्माणको प्रयास भइरहेको छ। देशभर पशु स्वास्थ्य सम्बन्धी कार्यक्रम सञ्चालन तथा व्यवस्थापनका लागि सङ्घीयस्तरका कार्यालयहरू मुख्यतः जिम्मेवार भए तापनि पशु रोग नियन्त्रण कार्यका लागि प्रदेश सरकार र स्थानीय तह पनि उत्तिकै जिम्मेवार छन्। तर तीनै तहका सरकारी कार्यालयहरूबीचको उचित समन्वय तथा सहकार्यका लागि एउटा बलियो संयन्त्र स्थापना गर्नुपर्ने आवश्यकता भने टड्कारो रूपमा देखिएको छ। देशमा रहेका ७५३ स्थानीय तह, ७७ जिल्ला र सात प्रदेशमा पशु रोग नियन्त्रणका साथै रोग सर्भिलेन्स, पशु प्रजनन्, पशु आहारा, तालिम तथा प्रसारका क्रियाकलापहरू सञ्चालनार्थ प्रदेश र स्थानीयस्तरमा पनि विभिन्न निकायहरू रहेका छन्। पशु चिकित्सकहरूका अलावा ग्रामीण पशु स्वास्थ्य कार्यकर्ता लगायतका निजी क्षेत्रमा कार्यरत अन्य पशु स्वास्थ्यकर्मीहरू पनि प्राथमिक पशु स्वास्थ्य सेवा र पशु रोगको रिपोर्टिङ लगायतका कार्यमा संलग्न छन्।

खोरेत नियन्त्रणको लागि सङ्घीय सरकार मातहतका संस्थाहरू मार्फत कार्यक्रम तथा क्रियाकलापहरूको तर्जूमा र कार्यान्वयन गर्न संयोजन तथा समन्वय गर्ने गरिएको छ। त्यसैगरी प्रदेश सरकारको तर्फबाट पशुपन्छी तथा मत्स्य विकास निर्देशनालयले आफ्नो अधिकार क्षेत्रभित्रका सबै जिल्ला र स्थानीय तहलाई आवश्यक खोपको अनुमान लगायतका कार्यका लागि समन्वय गर्ने गरिएको छ। स्थानीय तहले निजी खोपकर्ताहरूको सहयोगमा प्रदेश तथा सङ्घीय सरकारसँगको समन्वय तथा मार्गदर्शनका आधारमा खोप लगाउने कार्य सञ्चालन गरिरहेका छन्।

नेपाल सरकार
कृषि तथा पशुपन्छी विकास मन्त्रालय
सिंहदरबार, काठमाडौं

३.२ कार्यान्वयन तालिका तथा बजेट

खोरेत नियन्त्रणका लागि सञ्चालन गरिने क्रियाकलापहरूको समयसीमा अध्याय ३ को तालिकामा प्रस्तुत गरिएको छ। हालसम्म बजेटको स्रोत नेपाल सरकार, प्रदेश र स्थानीय सरकारबाट जुटाइएको छ भने आगामी दिनमा थप स्रोतको व्यवस्था अन्य विकासका साझेदार संस्थाहरूको सहयोगबाट समेत गरिनेछ। अध्याय ३ को क्रियाकलापको तालिकाबाट नै प्रत्येक आर्थिक वर्षको सुरुमा विस्तृत कार्य योजना तयारी गरिनेछ भने अध्याय ३ मा प्रस्तुत गरिएको अनुमानित बजेटको आधारमा नै प्रत्येक आर्थिक वर्षको योजना अवधिमा यथार्थपरक बजेटको रूपरेखा तयार गरी प्रस्ताव गरिनेछ।

नेपाल सरकार
कृषि तथा पशुपन्छी विकास मन्त्रालय
सिंहदरबार, काठमाण्डौं

विवरण	प्राथमिकता प्राप्त क्रियाकलाप	पहिलो वर्ष (सन् २०२४)	दोस्रो वर्ष (सन् २०२५)	तेस्रो वर्ष (सन् २०२६)	चौथो वर्ष (सन् २०२७)	जिम्मेवारी	बजेटको स्रोत
		रु. हजारमा (०००)					
	आगामी तीन वर्षमा जोखिममा आधारित नियन्त्रण रणनीति कार्यान्वयन गरी दुग्ध क्षेत्रमा परेको खोरेतको प्रभाव न्यूनीकरण						
परिणाम १	खोरेत नियन्त्रणको लागि अनुकूल वातावरण बनाउने						
प्रतिफल १.१	रणनीति कार्यान्वयन गर्ने जिम्मेवार समन्वय संयन्त्र र पूर्णकालिक कर्मचारीहरू व्यवस्था गरिने						
क्रियाकलाप १.१.१	सङ्घीय निर्देशक समितिको गठन तथा परिचालन	वार्षिक स्वीकृत कार्यक्रममा विनियोजित बजेट	वार्षिक स्वीकृत कार्यक्रममा विनियोजित बजेट	वार्षिक स्वीकृत कार्यक्रममा विनियोजित बजेट	वार्षिक स्वीकृत कार्यक्रममा विनियोजित बजेट	कृषि तथा पशुपन्छी विकास मन्त्रालय	नेपाल सरकार र वैदेशिक सहायता तथा ऋण
क्रियाकलाप १.१.२	पूर्णकालिक कर्मचारी सहितको केन्द्रीय खोरेत नियन्त्रण कक्षको स्थापना	वार्षिक स्वीकृत कार्यक्रममा विनियोजित बजेट	वार्षिक स्वीकृत कार्यक्रममा विनियोजित बजेट	वार्षिक स्वीकृत कार्यक्रममा विनियोजित बजेट	वार्षिक स्वीकृत कार्यक्रममा विनियोजित बजेट	पशु सेवा विभाग	
क्रियाकलाप १.१.३	सन् २०२४-२७ मा नियन्त्रण गतिविधिहरूको लागि प्राथमिकता प्राप्त प्रदेशहरूमा प्रादेशिक खोरेत नियन्त्रण समन्वय समितिको गठन र परिचालन	वार्षिक स्वीकृत कार्यक्रममा विनियोजित बजेट	वार्षिक स्वीकृत कार्यक्रममा विनियोजित बजेट	वार्षिक स्वीकृत कार्यक्रममा विनियोजित बजेट	वार्षिक स्वीकृत कार्यक्रममा विनियोजित बजेट	पशुपन्छी विषय हेर्ने प्रादेशिक मन्त्रालय	

नेपाल सरकार कृषि तथा पशुपन्छी विकास मन्त्रालय सिंहदरबार, काठमाण्डौ

क्रियाकलाप १.१.४	सन् २०२४-२७ मा नियन्त्रण गतिविधिहरूको लागि प्राथमिकता प्राप्त प्रदेशहरूमा पूर्णकालिक कर्मचारी सहितको प्रादेशिक खोरेत नियन्त्रण कक्ष स्थापना	वार्षिक स्वीकृत कार्यक्रममा विनियोजित बजेट	वार्षिक स्वीकृत कार्यक्रममा विनियोजित बजेट	वार्षिक स्वीकृत कार्यक्रममा विनियोजित बजेट	वार्षिक स्वीकृत कार्यक्रममा विनियोजित बजेट	पशुपन्छी विषय हेर्ने प्रादेशिक निर्देशनालय	
क्रियाकलाप १.१.५	खोरेत नियन्त्रण क्रियाकलाप सञ्चालन गरिएका जिल्लाहरूमा जिल्लास्तरीय खोरेत नियन्त्रण समन्वय समितिको गठन र परिचालन	वार्षिक स्वीकृत कार्यक्रममा विनियोजित बजेट	वार्षिक स्वीकृत कार्यक्रममा विनियोजित बजेट	वार्षिक स्वीकृत कार्यक्रममा विनियोजित बजेट	वार्षिक स्वीकृत कार्यक्रममा विनियोजित बजेट	पशुपन्छी विषय हेर्ने सम्बन्धित जिल्लास्तरिय निकाय	
क्रियाकलाप १.१.६	स्थानीय खोरेत नियन्त्रण समन्वय समितिको गठन र परिचालन	वार्षिक स्वीकृत कार्यक्रममा विनियोजित बजेट	वार्षिक स्वीकृत कार्यक्रममा विनियोजित बजेट	वार्षिक स्वीकृत कार्यक्रममा विनियोजित बजेट	वार्षिक स्वीकृत कार्यक्रममा विनियोजित बजेट	स्थानीय तहको पशु सेवा शाखा	
प्रतिफल १.२	खोरेतको प्रभाव र खोरेत नियन्त्रण कार्यक्रमका प्रतिफलहरू सार्वजनिक गरी नीति निर्माताहरू समक्ष पैरवी गरिने						
क्रियाकलाप १.२.१	नियन्त्रण कार्यक्रमको महत्त्व तथा स्थिति बारे जानकारी गराउन सङ्घीय र प्रादेशिक स्तरका नीति निर्माताहरू समक्ष प्रतिफलहरूको प्रतिवेदन पेश गर्ने	वार्षिक स्वीकृत कार्यक्रममा विनियोजित बजेट	वार्षिक स्वीकृत कार्यक्रममा विनियोजित बजेट	वार्षिक स्वीकृत कार्यक्रममा विनियोजित बजेट	वार्षिक स्वीकृत कार्यक्रममा विनियोजित बजेट	पशु सेवा विभाग र पशुपन्छी विषय हेर्ने प्रादेशिक निर्देशनालय	नेपाल सरकार र वैदेशिक सहायता तथा ऋण

नेपाल सरकार कृषि तथा पशुपन्छी विकास मन्त्रालय सिंहदरबार, काठमाडौं

प्रतिफल १.३	खोरेतको प्रभाव र खोरेत नियन्त्रण कार्यक्रमका प्रतिफलहरू सार्वजनिक गरी सरोकारवालाहरू समक्ष पैरवी गरिने						
क्रियाकलाप १.३.१	नियन्त्रण कार्यक्रम, सरोकारवालाहरूको महत्त्व र नियन्त्रणका उपायहरू सम्बन्धी सञ्चार सामग्री (आम सञ्चार माध्यम, सामाजिक सञ्जाल, भिडियोहरू आदि) को विकास गर्ने	वार्षिक स्वीकृत कार्यक्रममा विनियोजित बजेट	वार्षिक स्वीकृत कार्यक्रममा विनियोजित बजेट	वार्षिक स्वीकृत कार्यक्रममा विनियोजित बजेट	वार्षिक स्वीकृत कार्यक्रममा विनियोजित बजेट	पशु सेवा विभाग र पशुपन्छी विषय हेर्ने प्रादेशिक निर्देशनालय	नेपाल सरकार र वैदेशिक सहायता तथा ऋण
क्रियाकलाप १.३.२	आम सञ्चार माध्यम मार्फत सञ्चार सामग्री प्रसारण	वार्षिक स्वीकृत कार्यक्रममा विनियोजित बजेट	वार्षिक स्वीकृत कार्यक्रममा विनियोजित बजेट	वार्षिक स्वीकृत कार्यक्रममा विनियोजित बजेट	वार्षिक स्वीकृत कार्यक्रममा विनियोजित बजेट	पशु सेवा विभाग र पशुपन्छी विषय हेर्ने प्रादेशिक निर्देशनालय	
क्रियाकलाप १.३.३	सञ्चार सामग्री प्रसारणको प्रभावको समीक्षा		वार्षिक स्वीकृत कार्यक्रममा विनियोजित बजेट	वार्षिक स्वीकृत कार्यक्रममा विनियोजित बजेट		पशु सेवा विभाग र पशुपन्छी विषय हेर्ने प्रादेशिक निर्देशनालय	
प्रतिफल १.४	राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय संघ संस्थाहरू समक्ष पैरवी गरिने						
क्रियाकलाप १.४.१	आर्थिक तथा प्राविधिक सहायताका लागि अवधारणा पत्र र प्रस्तावहरूको विकास	वार्षिक स्वीकृत कार्यक्रममा विनियोजित	वार्षिक स्वीकृत	वार्षिक स्वीकृत	वार्षिक स्वीकृत कार्यक्रममा विनियोजित	पशु सेवा विभाग	नेपाल सरकार र वैदेशिक

नेपाल सरकार कृषि तथा पशुपन्छी विकास मन्त्रालय सिंहदरबार, काठमाडौं

	गरिने	बजेट	कार्यक्रममा विनियोजित बजेट	कार्यक्रममा विनियोजित बजेट	बजेट		सहायता तथा ऋण
प्रतिफल १.५	खोरेत नियन्त्रण कार्यक्रमको प्रभावकारी कार्यान्वयनका लागि आवश्यक जनशक्ति तयार गरिने						
क्रियाकलाप १.५.१	खोरेत नियन्त्रण कार्यक्रमका लागि आवश्यक मानव संसाधन (प्रशिक्षण र जनशक्तिको संख्या तथा व्यवस्थापन सुधार सहित) को आँकलन		वार्षिक स्वीकृत कार्यक्रममा विनियोजित बजेट			पशु सेवा विभाग र पशुपन्छी विषय हेर्ने प्रादेशिक निर्देशनालय	नेपाल सरकार र वैदेशिक सहायता तथा ऋण
क्रियाकलाप १.५.२	खोरेत नियन्त्रण समन्वय समितिहरूबाट पहिचान गरिएका जनशक्तिको आवश्यकताको बारेमा नीति निर्माताहरूलाई सुझाव दिइने					पशु सेवा विभाग र पशुपन्छी विषय हेर्ने प्रादेशिक निर्देशनालय	
क्रियाकलाप १.५.३	आवश्यकता आँकलनद्वारा निर्धारित खोरेत नियन्त्रणका लागि मानव संसाधन विकास गर्न प्रशिक्षण दिने		वार्षिक स्वीकृत कार्यक्रममा विनियोजित वजेट	वार्षिक स्वीकृत कार्यक्रममा विनियोजित बजेट	वार्षिक स्वीकृत कार्यक्रममा विनियोजित बजेट	पशु सेवासँग सम्बन्धित सङ्घीय र प्रादेशिक तालिम केन्द्र	
प्रतिफल १.६	जोनिङ तथा कम्पार्टमेन्टलाइजेसन् निर्देशिका,२०७८ अनुसार कम्तीमा एउटा खोरेत मुक्त जोन बनाउने						
क्रियाकलाप	जोनिङ तथा कम्पार्टमेन्टलाइजेसन	वार्षिक स्वीकृत कार्यक्रममा				पशु सेवा विभाग र पशुपन्छी	नेपाल सरकार र

नेपाल सरकार कृषि तथा पशुपन्छी विकास मन्त्रालय सिंहदरबार, काठमाडौं

१.६.१	सम्बन्धी प्राविधिक मापदण्डहरूको तर्जुमा र अनुमोदन	विनियोजित बजेट				विषय हेर्ने प्रादेशिक निर्देशनालय	वैदेशिक सहायता तथा ऋण
क्रियाकलाप १.६.२	जोनिङ तथा कम्पार्टमेन्टलाइजेसन निर्देशिका लागु गर्न लक्षित क्षेत्रको जोखिम मूल्याङ्कन		वार्षिक स्वीकृत कार्यक्रममा विनियोजित बजेट			पशु सेवा विभाग र पशुपन्छी विषय हेर्ने प्रादेशिक निर्देशनालय	
क्रियाकलाप १.६.३	खोरेत मुक्त क्षेत्रमा सर्भिलेन्स र अनुगमन		वार्षिक स्वीकृत कार्यक्रममा विनियोजित बजेट	वार्षिक स्वीकृत कार्यक्रममा विनियोजित बजेट	वार्षिक स्वीकृत कार्यक्रममा विनियोजित बजेट	पशुपन्छी रोग अन्वेषण प्रयोगशालाहरू	
क्रियाकलाप १.६.४	खोरेत मुक्त क्षेत्र घोषणा				वार्षिक स्वीकृत कार्यक्रममा विनियोजित बजेट	पशु सेवा विभाग र पशुपन्छी विषय हेर्ने प्रादेशिक निर्देशनालय	
प्रतिफल २	खोरेतको इपिडेमियोलोजी र प्रभाव सम्बन्धी ज्ञान अभिवृद्धि						
प्रतिफल २.१	पशु तथ्याङ्क अद्यावधिक गरिने						
क्रियाकलाप २.१.१	खोप कार्य र सेरो-सर्भिलेन्सको कार्यान्वयनका लागि पशु तथ्याङ्क प्रक्षेपण	वार्षिक स्वीकृत कार्यक्रममा विनियोजित				पशु सेवा विभाग र पशुपन्छी विषय हेर्ने	नेपाल सरकार र वैदेशिक

	गर्न पशु सम्बन्धी तथ्याङ्कका स्रोतहरू एकीकृत गर्ने	बजेट				प्रादेशिक निर्देशनालय	सहायता तथा ऋण
प्रतिफल २.२	खोरेत रोगको प्रकोपहरूको रिपोर्टिङ प्रणालीमा सुधार गरिने						
क्रियाकलाप २.२.१	सङ्घीय संरचना अनुरुप रोग रिपोर्टिङ प्रणाली विकास गर्ने		वार्षिक स्वीकृत कार्यक्रममा विनियोजित बजेट			पशु सेवा विभाग	नेपाल सरकार र वैदेशिक सहायता तथा ऋण
क्रियाकलाप २.२.२	रोग रिपोर्टिङको लागि मोबाइल एपको विकास गर्ने		वार्षिक स्वीकृत कार्यक्रममा विनियोजित बजेट			पशु सेवा विभाग	
क्रियाकलाप २.२.३	मासिक रिपोर्टहरूको गुणस्तर मूल्याङ्कनका लागि ढाँचा विकास र पृष्ठपोषण गर्ने		वार्षिक स्वीकृत कार्यक्रममा विनियोजित बजेट	वार्षिक स्वीकृत कार्यक्रममा विनियोजित बजेट	वार्षिक स्वीकृत कार्यक्रममा विनियोजित बजेट	पशु सेवा विभाग	
प्रतिफल २.३	प्रकोप अन्वेषण प्रक्रियाहरूमा सुधार गरिने						

नेपाल सरकार कृषि तथा पशुपन्छी विकास मन्त्रालय सिंहदरबार, काठमाडौं

क्रियाकलाप २.३.१	नियमित र विशिष्टिकृत प्रकोप अन्वेषणका लागि प्रशिक्षणको पाठ्यक्रम डिजाइन गर्ने	वार्षिक स्वीकृत कार्यक्रममा विनियोजित बजेट				पशु सेवासँग सम्बन्धित सङ्घीय र प्रादेशिक तालिम केन्द्र	नेपाल सरकार र वैदेशिक सहायता तथा ऋण
क्रियाकलाप २.३.२	नियमित रोगको अन्वेषणका लागि कार्यविधि, निर्देशिका र ढाँचाको विकास	वार्षिक स्वीकृत कार्यक्रममा विनियोजित बजेट				पशु सेवा विभाग	
क्रियाकलाप २.३.३	नियमित र विशिष्टिकृत प्रकोप अन्वेषण प्रशिक्षण गर्ने		वार्षिक स्वीकृत कार्यक्रममा विनियोजित बजेट	वार्षिक स्वीकृत कार्यक्रममा विनियोजित बजेट		पशु सेवासँग सम्बन्धित सङ्घीय र प्रादेशिक तालिम केन्द्र	
क्रियाकलाप २.३.४	विशिष्टिकृत प्रकोप अन्वेषण गर्ने	वार्षिक स्वीकृत कार्यक्रममा विनियोजित बजेट	वार्षिक स्वीकृत कार्यक्रममा विनियोजित बजेट	वार्षिक स्वीकृत कार्यक्रममा विनियोजित बजेट		पशुपन्छी रोग अन्वेषण प्रयोगशालाहरू	
क्रियाकलाप २.३.५	नियमित रोग प्रकोप अन्वेषण गर्ने	वार्षिक स्वीकृत कार्यक्रममा विनियोजित बजेट	वार्षिक स्वीकृत कार्यक्रममा विनियोजित बजेट	वार्षिक स्वीकृत कार्यक्रममा विनियोजित बजेट		पशु सेवासँग सम्बन्धित जिल्लास्तरीय र स्थानीय तहको पशु सेवा शाखा	

नेपाल सरकार कृषि तथा पशुपन्छी विकास मन्त्रालय सिंहदरबार, काठमाडौं

क्रियाकलाप २.३.६	अनलाइन रोग रिपोर्टिङ अन्तर्गत प्रकोप अन्वेषणको नतिजाहरूको सङ्घीय रेकर्डिङ प्रणालीमा एकीकृत भएको सुनिश्चितता		वार्षिक स्वीकृत कार्यक्रममा विनियोजित बजेट			पशु सेवा विभाग	
प्रतिफल २.४	NSP सेरो-सर्भिलेन्स सञ्चालन गरिने						
क्रियाकलाप २.४.१	NSP सेरो-सर्भिलेन्सको लागि अध्ययन योजना विकास गर्ने	वार्षिक स्वीकृत कार्यक्रममा विनियोजित बजेट	वार्षिक स्वीकृत कार्यक्रममा विनियोजित बजेट	वार्षिक स्वीकृत कार्यक्रममा विनियोजित बजेट		खोरेत तथा सीमा विहिन रोग अन्वेषण प्रयोगशाला	नेपाल सरकार र वैदेशिक सहायता तथा ऋण
क्रियाकलाप २.४.२	NSP सेरो-सर्भिलेन्स सञ्चालन गर्नको लागि मानक सञ्चालन विधि (SOP) र फारमहरू विकास र अद्यावधिक गर्ने	वार्षिक स्वीकृत कार्यक्रममा विनियोजित बजेट	वार्षिक स्वीकृत कार्यक्रममा विनियोजित बजेट	वार्षिक स्वीकृत कार्यक्रममा विनियोजित बजेट		खोरेत तथा सीमा विहिन रोग अन्वेषण प्रयोगशाला	
क्रियाकलाप २.४.३	नमूना संकलन गरी NSP सेरो-सर्भिलेन्स गर्ने	वार्षिक स्वीकृत कार्यक्रममा विनियोजित बजेट	वार्षिक स्वीकृत कार्यक्रममा विनियोजित बजेट	वार्षिक स्वीकृत कार्यक्रममा विनियोजित बजेट	वार्षिक स्वीकृत कार्यक्रममा विनियोजित बजेट	पशुपन्छी रोग अन्वेषण प्रयोगशालाहरू	
क्रियाकलाप २.४.४	NSP सेरो-सर्भिलेन्सको प्रतिवेदन सङ्घीय र प्रादेशिकस्तरको समितिहरूमा समीक्षा	वार्षिक स्वीकृत कार्यक्रममा	वार्षिक स्वीकृत	वार्षिक स्वीकृत	वार्षिक स्वीकृत कार्यक्रममा विनियोजित	पशुपन्छी रोग अन्वेषण	

नेपाल सरकार
कृषि तथा पशुपन्छी विकास मन्त्रालय
सिंहदरबार, काठमाण्डौं

	गर्ने	विनियोजित बजेट	कार्यक्रममा विनियोजित बजेट	कार्यक्रममा विनियोजित बजेट	बजेट	प्रयोगशालाहरू	
प्रतिफल २.५	खोरेतको प्रभाव अध्ययन गरिने						
क्रियाकलाप २.५.१	खोरेतको प्रभाव सम्बन्धी अध्ययनको निम्न उद्देश्य पूर्ति गर्नेः (क) समग्र कार्यक्रमको सफलताको अनुगमन तथा मूल्याङ्कन खाँकाको विकास (ख) खोरेतबाट बढी प्रभावित हुने भौगोलिक क्षेत्र र उत्पादन प्रणालीमा असर सम्बन्धी बुझाइमा सुधार गरी भविष्यमा हुने रणनीतिको विकासलाई दिशानिर्देश गर्ने	वार्षिक स्वीकृत कार्यक्रममा विनियोजित बजेट	वार्षिक स्वीकृत कार्यक्रममा विनियोजित बजेट	वार्षिक स्वीकृत कार्यक्रममा विनियोजित बजेट	वार्षिक स्वीकृत कार्यक्रममा विनियोजित बजेट	पशु सेवा विभाग	नेपाल सरकार र वैदेशिक सहायता तथा ऋण
क्रियाकलाप २.५.२	रोगको प्रभाव अध्ययनका लागि कार्यविधि, प्राविधिक निर्देशिका तथा फारमहरूको तयारी तथा अद्यावधिक गर्ने	वार्षिक स्वीकृत कार्यक्रममा विनियोजित बजेट	वार्षिक स्वीकृत कार्यक्रममा विनियोजित बजेट	वार्षिक स्वीकृत कार्यक्रममा विनियोजित बजेट	वार्षिक स्वीकृत कार्यक्रममा विनियोजित बजेट	पशु सेवा विभाग	
क्रियाकलाप २.५.३	योजना र कार्यविधि अनुसार रोगको प्रभाव अध्ययन	वार्षिक स्वीकृत कार्यक्रममा विनियोजित बजेट	वार्षिक स्वीकृत कार्यक्रममा विनियोजित बजेट	वार्षिक स्वीकृत कार्यक्रममा विनियोजित बजेट	वार्षिक स्वीकृत कार्यक्रममा विनियोजित बजेट	पशु सेवा विभाग र पशुपन्छी विषय हेर्ने प्रादेशिक निर्देशनालय	

नेपाल सरकार
कृषि तथा पशुपन्छी विकास मन्त्रालय
सिंहदरबार, काठमाडौं

क्रियाकलाप २.५.४	तथ्याङ्क विश्लेषण गरी सङ्घीय खोरेत नियन्त्रण समन्वय समिति र प्रादेशिक खोरेत नियन्त्रण समन्वय समितिलाई नतिजा उपलब्ध गराउने					पशु सेवा विभाग र पशुपन्छी विषय हेर्ने प्रादेशिक निर्देशनालय	
प्रतिफल २.६	**खोरेत सार्ने जोखिम तत्वहरुको अध्ययन गरिने**						
क्रियाकलाप २.६.१	जोखिम स्थान सम्बन्धी ज्ञान अभिवृद्धि गरी भविष्यमा हुने रणनीतिको विकासलाई दिशानिर्देश गर्न खोरेतका जोखिम तत्त्वहरूको अध्ययनको योजना तयार	वार्षिक स्वीकृत कार्यक्रममा विनियोजित बजेट	वार्षिक स्वीकृत कार्यक्रममा विनियोजित बजेट	वार्षिक स्वीकृत कार्यक्रममा विनियोजित बजेट	वार्षिक स्वीकृत कार्यक्रममा विनियोजित बजेट	पशु सेवा विभाग	नेपाल सरकार र वैदेशिक सहायता तथा ऋण
क्रियाकलाप २.६.२	खोरेतको जोखिम तत्त्वहरूको अध्ययनका लागि कार्यविधि, प्राविधिक निर्देशिका र फारमहरूको तयारी र अद्यावधिक गर्ने	वार्षिक स्वीकृत कार्यक्रममा विनियोजित बजेट	वार्षिक स्वीकृत कार्यक्रममा विनियोजित बजेट	वार्षिक स्वीकृत कार्यक्रममा विनियोजित बजेट	वार्षिक स्वीकृत कार्यक्रममा विनियोजित बजेट	पशु सेवा विभाग	
क्रियाकलाप २.६.३	योजना र कार्यविधि अनुसार खोरेतको जोखिम तत्त्वहरूको अध्ययन गर्ने	वार्षिक स्वीकृत कार्यक्रममा विनियोजित बजेट	वार्षिक स्वीकृत कार्यक्रममा विनियोजित बजेट	वार्षिक स्वीकृत कार्यक्रममा विनियोजित बजेट	वार्षिक स्वीकृत कार्यक्रममा विनियोजित बजेट	पशु सेवा विभाग	

नेपाल सरकार कृषि तथा पशुपन्छी विकास मन्त्रालय सिंहदरबार, काठमाण्डौ

क्रियाकलाप २.६.४	सूचना तथ्याङ्क विश्लेषण गरी सङ्घीय र प्रादेशिक समितिहरूलाई अध्ययन प्रतिवेदन प्रस्तुत गर्ने					पशु सेवा विभाग र पशुपन्छी विषय हेर्ने प्रादेशिक निर्देशनालय	
प्रतिफल ३	क्लिनिकल खोरेतको प्रभाव न्यूनीकरण गरिने						
प्रतिफल ३.१	खोपको सङ्ख्या, लक्षित पशु र व्यवस्थापन स्पष्ट रूपमा परिभाषित गरिने						
क्रियाकलाप ३.१.१	खोरेत नियन्त्रण कार्यक्रम सञ्चालन हुने जिल्लाहरूमा चार महिनाभन्दा बढीका गाईभैंसीहरूमा ६-६ महिनामा खोप कार्य सञ्चालनका लागि विस्तृत कार्यान्वयन कार्ययोजनाको तयारी	वार्षिक स्वीकृत कार्यक्रममा विनियोजित बजेट	वार्षिक स्वीकृत कार्यक्रममा विनियोजित बजेट	वार्षिक स्वीकृत कार्यक्रममा विनियोजित बजेट	वार्षिक स्वीकृत कार्यक्रममा विनियोजित बजेट	पशु सेवा विभाग	नेपाल सरकार र वैदेशिक सहायता तथा ऋण
क्रियाकलाप ३.१.२	अन्वेषण र अनुगमन प्रक्रिया सहितको आकस्मिक खोप कार्यको पूर्व तयारी कार्ययोजनाको समीक्षा	वार्षिक स्वीकृत कार्यक्रममा विनियोजित बजेट	वार्षिक स्वीकृत कार्यक्रममा विनियोजित बजेट	वार्षिक स्वीकृत कार्यक्रममा विनियोजित बजेट	वार्षिक स्वीकृत कार्यक्रममा विनियोजित बजेट	पशु सेवा विभाग	
प्रतिफल ३.२	गुणस्तरीय खोपको उपलब्धता सुनिश्चित गरिने						
क्रियाकलाप ३.२.१	खोपको बोलपत्र प्रक्रिया सुधार गर्ने र खोप निर्मातासँग बहु-वर्षीय वा G2G (सम्भव भएसम्म) खोप खरिद सम्झौता गर्ने	वार्षिक स्वीकृत कार्यक्रममा विनियोजित बजेट	वार्षिक स्वीकृत कार्यक्रममा विनियोजित	वार्षिक स्वीकृत कार्यक्रममा विनियोजित	वार्षिक स्वीकृत कार्यक्रममा विनियोजित बजेट	पशु सेवा विभाग	नेपाल सरकार र वैदेशिक सहायता

नेपाल सरकार कृषि तथा पशुपन्छी विकास मन्त्रालय ... काठमाडौं

			बजेट	बजेट			तथा ऋण
क्रियाकलाप ३.२.२	गुणस्तर सुनिश्चित भएको ट्राइभ्यालेन्ट खोरेत विरुद्धको खोप (O, A, Asia-1) खरिद गर्ने	वार्षिक स्वीकृत कार्यक्रममा विनियोजित बजेट	वार्षिक स्वीकृत कार्यक्रममा विनियोजित बजेट	वार्षिक स्वीकृत कार्यक्रममा विनियोजित बजेट	वार्षिक स्वीकृत कार्यक्रममा विनियोजित बजेट	पशु सेवा विभाग	
प्रतिफल ३.३	खोप अभियान सञ्चालन गरिने						
क्रियाकलाप ३.३.१	सङ्घ तथा प्रदेशमा खोप भण्डारण सुविधाको स्थापना तथा सुधार गर्ने		वार्षिक स्वीकृत कार्यक्रममा विनियोजित बजेट	वार्षिक स्वीकृत कार्यक्रममा विनियोजित बजेट		पशु सेवा विभाग र पशुपन्छी विषय हेर्ने प्रादेशिक निर्देशनालय	नेपाल सरकार र वैदेशिक सहायता तथा ऋण
क्रियाकलाप ३.३.२	खोप अभियानको व्यवस्थापनका लागि प्रदेशस्तरमा प्रशिक्षण गर्ने		वार्षिक स्वीकृत कार्यक्रममा विनियोजित बजेट	वार्षिक स्वीकृत कार्यक्रममा विनियोजित बजेट	वार्षिक स्वीकृत कार्यक्रममा विनियोजित बजेट	पशु सेवासँग सम्बन्धित प्रादेशिक तालिम केन्द्र	
क्रियाकलाप ३.३.३	कोल्ड चेन अनुगमन प्रणालीको विकास र कार्यान्वयन	वार्षिक स्वीकृत कार्यक्रममा विनियोजित बजेट	वार्षिक स्वीकृत कार्यक्रममा विनियोजित बजेट	वार्षिक स्वीकृत कार्यक्रममा विनियोजित बजेट		पशुपन्छी रोग अन्वेषण प्रयोगशालाहरू र पशुपन्छी विषय हेर्ने प्रादेशिक	

						निर्देशनालय	
क्रियाकलाप ३.३.४	खोपको वितरण, खोप लगाइएका पशुवस्तुको पहिचान र खोप लगाएको समयको रेकर्डिङ प्रणालीको विकास र कार्यान्वयन	वार्षिक स्वीकृत कार्यक्रममा विनियोजित बजेट	वार्षिक स्वीकृत कार्यक्रममा विनियोजित बजेट	वार्षिक स्वीकृत कार्यक्रममा विनियोजित बजेट	वार्षिक स्वीकृत कार्यक्रममा विनियोजित बजेट	कृषि तथा पशुपन्छी विकास मन्त्रालय र पशु सेवा विभाग	
क्रियाकलाप ३.३.५	खोरेत नियन्त्रण कार्यक्रम सञ्चालनमा रहेका जिल्लाहरूमा चार महिनाभन्दा बढीका गाईभैंसीहरूमा ६-६ महिनामा खोप कार्य सञ्चालन	वार्षिक स्वीकृत कार्यक्रममा विनियोजित बजेट	वार्षिक स्वीकृत कार्यक्रममा विनियोजित बजेट	वार्षिक स्वीकृत कार्यक्रममा विनियोजित बजेट	वार्षिक स्वीकृत कार्यक्रममा विनियोजित बजेट	पशुपन्छी विषय हेर्ने प्रादेशिक मन्त्रालय र निर्देशनालय	
प्रतिफल ३.४	खोप कार्य पश्चात अनुगमन प्रणाली स्थापना गरिने						
क्रियाकलाप ३.४.१	अभियान अनुसार खोप कभरेज निर्धारण गर्न तथ्याङ्क अनुगमन प्रणालीमा सुधार		वार्षिक स्वीकृत कार्यक्रममा विनियोजित बजेट		वार्षिक स्वीकृत कार्यक्रममा विनियोजित बजेट	पशु सेवा विभाग	नेपाल सरकार र वैदेशिक सहायता तथा ऋण
क्रियाकलाप ३.४.२	खोप कभरेज अनुगमनको लागि प्रणालीको अडिट सञ्चालन गरिने		वार्षिक स्वीकृत कार्यक्रममा विनियोजित	वार्षिक स्वीकृत कार्यक्रममा विनियोजित	वार्षिक स्वीकृत कार्यक्रममा विनियोजित बजेट	कृषि तथा पशुपन्छी विकास मन्त्रालय	

नेपाल सरकार कृषि तथा पशुपन्छी विकास मन्त्रालय सिंहदरबार, काठमाडौं

			बजेट	बजेट			
क्रियाकलाप ३.४.३	प्रत्येक खोप अभियान पछि प्रतिरक्षा क्षमता अनुगमन गर्न सेरोसर्वेहरू विकास र कार्यान्वयन गरिने	वार्षिक स्वीकृत कार्यक्रममा विनियोजित बजेट	वार्षिक स्वीकृत कार्यक्रममा विनियोजित बजेट	वार्षिक स्वीकृत कार्यक्रममा विनियोजित बजेट	वार्षिक स्वीकृत कार्यक्रममा विनियोजित बजेट	पशुपन्छी रोग अन्वेषण प्रयोगशालाहरू	
क्रियाकलाप ३.४.४	खोप निष्प्रभावी भएमा अन्वेषण विधि स्थापना र कार्यान्वयन गरिने		वार्षिक स्वीकृत कार्यक्रममा विनियोजित बजेट	वार्षिक स्वीकृत कार्यक्रममा विनियोजित बजेट		कृषि तथा पशुपन्छी विकास मन्त्रालय	
प्रतिफल ३.५	**निजी क्षेत्र समेतलाई सक्षम बनाई गुणस्तरीय खोप खरिदलाई प्रोत्साहन गरिने।**						
क्रियाकलाप ३.५.१	निजी क्षेत्रद्वारा आयात गरिएको खोप गुणस्तरीय भएको सुनिश्चित गर्न नियामक समीक्षा गरिने		वार्षिक स्वीकृत कार्यक्रममा विनियोजित बजेट	वार्षिक स्वीकृत कार्यक्रममा विनियोजित बजेट	वार्षिक स्वीकृत कार्यक्रममा विनियोजित बजेट	पशु सेवा विभाग	नेपाल सरकार र वैदेशिक सहायता तथा ऋण
क्रियाकलाप ३.५.२	खोप खरिद, खोप व्यवस्थापन र खोप रेकर्डिङका असल अभ्यासहरू सम्बन्धमा निजी क्षेत्रलाई मार्गदर्शन प्रदान गरिने।		वार्षिक स्वीकृत कार्यक्रममा विनियोजित बजेट	वार्षिक स्वीकृत कार्यक्रममा विनियोजित बजेट		भेटेरिनरी गुणस्तर तथा औषधी नियमन प्रयोगशाला	

नेपाल सरकार कृषि तथा पशुपन्छी विकास मन्त्रालय सिंहदरबार, काठमाण्डौं

प्रतिफल ३.६	खोप अभियानलाई दिगो र प्रभावकारी बनाउन प्रदेशहरूलाई प्रोत्साहन गरिने।						
क्रियाकलाप ३.६.१	राष्ट्रिय खोरेत नियन्त्रण कार्यक्रमको प्रारम्भिक चरणमा समावेश नभएका जिल्लाहरूमा प्रदेशद्वारा सुरूवात गरिएका पहलहरूमा प्राविधिक सहयोग प्रदान गरिने	वार्षिक स्वीकृत कार्यक्रममा विनियोजित बजेट	वार्षिक स्वीकृत कार्यक्रममा विनियोजित बजेट	वार्षिक स्वीकृत कार्यक्रममा विनियोजित बजेट	वार्षिक स्वीकृत कार्यक्रममा विनियोजित बजेट	पशुपन्छी विषय हेर्ने प्रादेशिक मन्त्रालय	नेपाल सरकार र वैदेशिक सहायता तथा ऋण
प्रतिफल ३.७	प्रभावित पशुमा खोरेतबाट हुने प्रत्यक्ष नोक्सानलाई न्यूनीकरण गरिने						
क्रियाकलाप ३.७.१	पशुधनीहरू र पारा-प्रोफेस्नलहरूका लागि प्रशिक्षण पाठ्यक्रमहरू विकास र प्रशिक्षण दिइने	वार्षिक स्वीकृत कार्यक्रममा विनियोजित बजेट				कृषि सूचना तथा प्रशिक्षण केन्द्र र पशु सेवा विभाग	नेपाल सरकार र वैदेशिक सहायता तथा ऋण
क्रियाकलाप ३.७.२	खोरेतको लक्षण भएका पशुहरूमा प्रतिफलहरू सुधार गर्न सञ्चार सामग्रीहरूको तयारी र वितरण		वार्षिक स्वीकृत कार्यक्रममा विनियोजित बजेट			कृषि तथा पशुपन्छी विकास मन्त्रालय र पशुपन्छी विषय हेर्ने प्रादेशिक मन्त्रालय	
प्रतिफल ४	पशु ओसारपसारबाट राष्ट्रियस्तरमा हुने खोरेत फैलावट सम्बन्धी चेतना अभिबृद्धि गरिने						
प्रतिफल ४.१	पशु ओसारपसार रेकर्डिङ प्रणाली स्थापना गरिने						

क्रियाकलाप ४.१.१	पशु ओसारपसारको रेकर्डिङ र प्रमाणीकरणका लागि आधुनिक प्रणालीको पाइलटिङ (पशु पहिचान प्रणालीको सुरूवातका लागि मुलुकमा चालिएका अन्य कदमहरू र पशु स्वास्थ्य प्रमाणपत्र जारी गर्ने कार्यसँग समायोजन गरिने)		वार्षिक स्वीकृत कार्यक्रममा विनियोजित बजेट	वार्षिक स्वीकृत कार्यक्रममा विनियोजित बजेट	वार्षिक स्वीकृत कार्यक्रममा विनियोजित बजेट	कृषि तथा पशुपन्छी विकास मन्त्रालय	नेपाल सरकार र वैदेशिक सहायता तथा ऋण
क्रियाकलाप ४.१.२	थप आन्तरिक पशु क्वारेन्टाइन चेकपोस्टहरु स्थापना गर्न सम्बन्धित सरोकारवालाहरूसँग परामर्श लिने	वार्षिक स्वीकृत कार्यक्रममा विनियोजित बजेट	वार्षिक स्वीकृत कार्यक्रममा विनियोजित बजेट	वार्षिक स्वीकृत कार्यक्रममा विनियोजित बजेट	वार्षिक स्वीकृत कार्यक्रममा विनियोजित बजेट	कृषि तथा पशुपन्छी विकास मन्त्रालय	
प्रतिफल ४.२	पशु ओसारपसार सम्बन्धित जोखिमहरूको चेतनामा अभिबृद्धि						
क्रियाकलाप ४.२.१	पशु ओसारपसारमा संलग्न सरोकारवालाहरूका लागि सञ्चार र परामर्श सञ्जाल स्थापना गरिने		वार्षिक स्वीकृत कार्यक्रममा विनियोजित बजेट			पशु सेवा विभाग र पशुपन्छी विषय हेर्ने प्रादेशिक निर्देशनालय	नेपाल सरकार र वैदेशिक सहायता तथा ऋण
क्रियाकलाप ४.२.२	प्रादेशिक र सङ्घीय सञ्जालहरू मार्फत सरोकारवालाहरूका लागि कार्यशाला आयोजना गर्ने		वार्षिक स्वीकृत कार्यक्रममा विनियोजित बजेट	वार्षिक स्वीकृत कार्यक्रममा विनियोजित बजेट		पशु सेवा विभाग र पशुपन्छी विषय हेर्ने प्रादेशिक निर्देशनालय	
प्रतिफल ४.३	वर्तमान पशु मूल्य श्रृंखलाको विश्लेषण गरिने र पशु ओसारपसारको महत्त्व बुझ्नको लागि थप अध्ययनहरू गरिने।						

नेपाल सरकार
कृषि तथा पशुपन्छी विकास मन्त्रालय
सिंहदरबार, काठमाडौं

क्रियाकलाप ४.३.१	वर्तमान पशु मूल्य श्रृंखलाको तथ्याङ्क संकलन र विश्लेषण गर्ने		वार्षिक स्वीकृत कार्यक्रममा विनियोजित बजेट			कृषि तथा पशुपन्छी विकास मन्त्रालय र पशुपन्छी विषय हेर्ने प्रादेशिक मन्त्रालय	नेपाल सरकार र वैदेशिक सहायता तथा ऋण
क्रियाकलाप ४.३.२	सङ्घीय र प्रादेशिक समितिहरूले नतिजाको विश्लेषण गरी मूल्य श्रृंखला सम्बन्धी थप अध्ययन गर्ने		वार्षिक स्वीकृत कार्यक्रममा विनियोजित बजेट			कृषि तथा पशुपन्छी विकास मन्त्रालय र पशुपन्छी विषय हेर्ने प्रादेशिक मन्त्रालय	
परिणाम ५	खोरेतको स्थानीयस्तरमा फैलने क्रम कम गरिने						
प्रतिफल ५.१	पशुधनी र पशु स्वास्थ्यकर्मीहरूले अपनाएका जैविक सुरक्षा अभ्यासमा सुधार गरिने						
क्रियाकलाप ५.१.१	(क) जैविक सुरक्षा विधिको अवलम्वनमा बढावा दिने; (ख) रोगको प्रकोपको तत्काल रिपोर्टिङलाई उत्प्रेरित गर्न; (ग) लक्षण भएका पशुहरूको उत्पादन सुधार गर्न स्थानीयस्तरमा पशुधनी र पशु स्वास्थ्यकर्मीहरूलाई प्रशिक्षण सञ्चालन गरिने		वार्षिक स्वीकृत कार्यक्रममा विनियोजित बजेट	वार्षिक स्वीकृत कार्यक्रममा विनियोजित बजेट		कृषि तथा पशुपन्छी विकास मन्त्रालय र पशुपन्छी विषय हेर्ने प्रादेशिक मन्त्रालय	नेपाल सरकार र वैदेशिक सहायता तथा ऋण

नेपाल सरकार कृषि तथा पशुपन्छी विकास मन्त्रालय सिंहदरबार, काठमाडौं

प्रतिफल ५.२	भेटेरिनरी निकायलाई रोगको प्रकोपको प्रारम्भिक सूचना प्रदान गर्न पशुधनी र पशु स्वास्थ्यकर्मीद्वारा प्रकोपको रिपोर्टिङलाई प्रोत्साहित गरिने						
क्रियाकलाप ५.२.१	पशुधनी र पशु स्वास्थ्यकर्मीहरूको लागि खोरेतको प्रकोपको तत्काल रिपोर्टिङ सम्बन्धी विषय तालिम कार्यक्रमहरुमा समावेश गरिने	वार्षिक स्वीकृत कार्यक्रममा विनियोजित बजेट				कृषि सूचना तथा प्रशिक्षण केन्द्र	नेपाल सरकार र वैदेशिक सहायता तथा ऋण
क्रियाकलाप ५.२.२	रोगको रिपोर्टिङको एप्स प्रयोग गर्ने र पशुधनी तथा पशु स्वास्थ्यकर्मीहरूलाई यसको प्रयोग गर्न प्रोत्साहन गरिने	वार्षिक स्वीकृत कार्यक्रममा विनियोजित बजेट	वार्षिक स्वीकृत कार्यक्रममा विनियोजित बजेट	वार्षिक स्वीकृत कार्यक्रममा विनियोजित बजेट	वार्षिक स्वीकृत कार्यक्रममा विनियोजित बजेट	पशु सेवा विभाग	
प्रतिफल ५.३	स्थानीयस्तरबाट हुने खोरेत प्रकोपहरूमा प्रतिकार्यमा सुधार गरिने						
क्रियाकलाप ५.३.१	स्थानीय तहले खोरेत प्रकोपको प्रतिकार्यका लागि मानक सञ्चालन विधि र निर्देशिकाहरू तयार गरिने।		वार्षिक स्वीकृत कार्यक्रममा विनियोजित बजेट			सम्बन्धित स्थानीय तह	नेपाल सरकार र वैदेशिक सहायता तथा ऋण
क्रियाकलाप ५.३.२	प्रकोपको बेला जैविक सुरक्षा सम्बन्धी स्थानीयस्तरमा पशुधनी र पशु स्वास्थ्यकर्मीका लागि सञ्चार सामग्री तयार गरिने					पशु सेवा विभाग र सम्बन्धित स्थानीय तह	

नेपाल सरकार
कृषि तथा पशुपन्छी वि...
सिंहदरबार, का...

क्रियाकलाप ५.३.३	खोरेत प्रभावित क्षेत्रमा प्रकोप प्रतिकार्यको मानक सञ्चालन विधि लागू गरिने	वार्षिक स्वीकृत कार्यक्रममा विनियोजित बजेट	वार्षिक स्वीकृत कार्यक्रममा विनियोजित बजेट	वार्षिक स्वीकृत कार्यक्रममा विनियोजित बजेट		पशु सेवा विभाग, पशुपन्छी विषय हेर्ने जिल्लास्थित कार्यालय र स्थानीय तह	
प्रतिफल ५.४	सङ्घीय, प्रादेशिक र स्थानीय सरकारहरूबीच जोखिम तथा नियन्त्रण उपायहरूको अद्यावधिक सूचना आदानप्रदान सबलीकरण गरिने ।						
क्रियाकलाप ५.४.१	स्थानीय तह, प्रादेशिक सरकार र सङ्घीय निकायबीच खोरेत प्रकोप बारे सूचना आदानप्रदान गर्न संयन्त्र स्थापना गरिने	वार्षिक स्वीकृत कार्यक्रममा विनियोजित बजेट	वार्षिक स्वीकृत कार्यक्रममा विनियोजित बजेट			कृषि तथा पशुपन्छी विकास मन्त्रालय	नेपाल सरकार र वैदेशिक सहायता तथा ऋण
प्रतिफल ६	अन्य देशहरूबाट खोरेत विषाणुको प्रवेश सम्बन्धी जोखिमहरू बारे चेतना अभिवृद्धि गरिने						
प्रतिफल ६.१	छिमेकी देशहरूसँग खोरेत नियन्त्रण गतिविधिहरू र सीमावर्ती पशुहरूको ओसारपसारको सूचना आदानप्रदानमा सुधार गरिने						

नेपाल सरकार
कृषि तथा पशुपन्छी विकास मन्त्रालय
सिंहदरबार, काठमाडौं

क्रियाकलाप ६.१.१	क्षेत्रीय रोडम्याप, प्रयोगशाला र इपिडेमियोलोजी बैठकहरूमा रोगको जोखिम, सीमापारबाट पशुहरूको ओसारपसार बारे जानकारीका साथै अन्तर्राष्ट्रिय साझेदारी प्रवर्द्धन गर्न क्षेत्रीय र विश्वव्यापी गतिविधिहरूमा भाग लिइने।	वार्षिक स्वीकृत कार्यक्रममा विनियोजित बजेट	वार्षिक स्वीकृत कार्यक्रममा विनियोजित बजेट	वार्षिक स्वीकृत कार्यक्रममा विनियोजित बजेट	वार्षिक स्वीकृत कार्यक्रममा विनियोजित बजेट	कृषि तथा पशुपन्छी विकास मन्त्रालय	नेपाल सरकार र वैदेशिक सहायता तथा ऋण
क्रियाकलाप ६.१.२	क्षेत्रीय र विश्व प्रेषण प्रयोगशाला (WRL) हरूमा आवधिक रुपमा नमूनाहरू सम्प्रेषण	वार्षिक स्वीकृत कार्यक्रममा विनियोजित बजेट	वार्षिक स्वीकृत कार्यक्रममा विनियोजित बजेट	वार्षिक स्वीकृत कार्यक्रममा विनियोजित बजेट	वार्षिक स्वीकृत कार्यक्रममा विनियोजित बजेट	पशुपन्छी रोग अन्वेषण प्रयोगशालाहरू	
क्रियाकलाप ६.१.३	खोरेतको जोखिम, सीमापार पशुहरूको ओसारपसार नियन्त्रण र रोग नियन्त्रणमा सहयोगको सम्बन्धमा तत्काल छिमेकी देशहरूसँग द्विपक्षीय/ बहुपक्षीय सञ्चार सुधार गरिने।	वार्षिक स्वीकृत कार्यक्रममा विनियोजित बजेट	वार्षिक स्वीकृत कार्यक्रममा विनियोजित बजेट	वार्षिक स्वीकृत कार्यक्रममा विनियोजित बजेट	वार्षिक स्वीकृत कार्यक्रममा विनियोजित बजेट	कृषि तथा पशुपन्छी विकास मन्त्रालय र परराष्ट्र मन्त्रालय	
प्रतिफल ६.२	जीवित पशुहरूको आयातबाट हुने जोखिम र पशु क्वारेन्टाइन प्रणालीमा सम्भावित नियन्त्रण उपायहरूको समीक्षा गरिने।						
क्रियाकलाप ६.२.१	खोरेत नियन्त्रणमा पशु आयातको लागि पशु स्वास्थ्य र पशु सेवा ऐन, २०५५ र नियमहरूको कार्यान्वयनको प्रभावकारिता	वार्षिक स्वीकृत कार्यक्रममा विनियोजित				पशु सेवा विभाग	नेपाल सरकार र वैदेशिक

नेपाल सरकार
कृषि तथा पशुपन्छी विकास मन्त्रालय
सिंहदरबार, काठमाडौं

	समीक्षा गरिने	बजेट					सहायता तथा ऋण
क्रियाकलाप ६.२.२	पशु क्वारेन्टाइन अधिकारी र पशु आयातमा संलग्न व्यवसायी एवम् सरोकारवालासँग अन्तर्राष्ट्रिय सीमा नाकामा खोरेत नियन्त्रणका उपायहरू बारे परामर्श दिइने	वार्षिक स्वीकृत कार्यक्रममा विनियोजित बजेट	वार्षिक स्वीकृत कार्यक्रममा विनियोजित बजेट	वार्षिक स्वीकृत कार्यक्रममा विनियोजित बजेट	वार्षिक स्वीकृत कार्यक्रममा विनियोजित बजेट	पशु सेवा विभाग	
क्रियाकलाप ६.२.३	जीवित पशु आयातको जोखिम र त्यसबाट हुने प्रभावबारे आवश्यकता अनुसार थप अध्ययन गरिने					पशु सेवा विभाग	
प्रतिफल ७	योजना कार्यान्वयनको अनुगमन तथा मूल्याङ्कन गरी आवश्यकता अनुसार अनुकूलन गरिने						
प्रतिफल ७.१	राष्ट्रिय खोरेत नियन्त्रण रणनीति अन्तर्गत हालसम्म सञ्चालन गरिएका खोरेत नियन्त्रण गतिविधिका सिकाईको समीक्षा गरिने ।						
क्रियाकलाप ७.१.१	गतिविधिको समीक्षा गर्न खोरेत नियन्त्रण कार्यक्रम सञ्चालन गरिएका प्रदेशमा सरोकारवालाहरूको कार्यशाला आयोजना गरिने		वार्षिक स्वीकृत कार्यक्रममा विनियोजित बजेट			पशु सेवा विभाग	नेपाल सरकार र वैदेशिक सहायता तथा ऋण

नेपाल सरकार कृषि तथा पशुपन्छी विकास मन्त्रालय सिंहदरबार, काठमाडौं

प्रतिफल ७.२	राष्ट्रिय खोरेत नियन्त्रण रणनीति कार्यान्वयनको निरन्तर अनुगमन गरिने ।						
क्रियाकलाप ७.२.१	सङ्घीय र प्रादेशिक खोरेत नियन्त्रण कक्षहरूलाई योजना, अनुगमन तथा मूल्याङ्कन सम्बन्धी मास्टर प्रशिक्षक प्रशिक्षण गरिने		वार्षिक स्वीकृत कार्यक्रममा विनियोजित बजेट			कृषि सूचना तथा प्रशिक्षण केन्द्र र पशु सेवा विभाग	नेपाल सरकार र वैदेशिक सहायता तथा ऋण
क्रियाकलाप ७.२.२	सूचकहरूको अनुगमनको लागि आवश्यक तथ्याङ्क केन्द्रीय रिपोर्टिङ प्रणाली अद्यावधिक गरिने	वार्षिक स्वीकृत कार्यक्रममा विनियोजित बजेट	वार्षिक स्वीकृत कार्यक्रममा विनियोजित बजेट	वार्षिक स्वीकृत कार्यक्रममा विनियोजित बजेट	वार्षिक स्वीकृत कार्यक्रममा विनियोजित बजेट	पशु सेवा विभाग	
क्रियाकलाप ७.२.३	सूचकमा आधारित सर्भिलेन्सको लागि तथ्याङ्क प्रणाली विकास गर्ने र नियमित रूपमा अद्यावधिक गरिने		वार्षिक स्वीकृत कार्यक्रममा विनियोजित बजेट	वार्षिक स्वीकृत कार्यक्रममा विनियोजित बजेट	वार्षिक स्वीकृत कार्यक्रममा विनियोजित बजेट	पशु सेवा विभाग	
क्रियाकलाप ७.२.४	वार्षिक रुपमा अनुगमन तथ्याङ्कमा आधारित मूल्याङ्कन प्रतिवेदन तयार गरिने	वार्षिक स्वीकृत कार्यक्रममा विनियोजित बजेट	वार्षिक स्वीकृत कार्यक्रममा विनियोजित बजेट	वार्षिक स्वीकृत कार्यक्रममा विनियोजित बजेट	वार्षिक स्वीकृत कार्यक्रममा विनियोजित बजेट	पशु सेवा विभाग	
प्रतिफल ७.३	सङ्घीय र प्रादेशिक स्तरको समितिहरूमा प्रगतिको मूल्याङ्कन र आवश्यकता अनुसार गतिविधिहरू समायोजन गरिने।						

नेपाल सरकार कृषि तथा पशुपन्छी विकास मन्त्रालय सिंहदरबार, काठमाडौं

क्रियाकलाप ७.३.१	अनुगमन तथा मूल्याङ्कनका नतिजाहरू सङ्घीय र प्रादेशिकस्तरका समितिहरूलाई जानकारी र आवश्यकतानुसार रणनीतिमा समायोजन गरिने।		वार्षिक स्वीकृत कार्यक्रममा विनियोजित बजेट	वार्षिक स्वीकृत कार्यक्रममा विनियोजित बजेट		कृषि तथा पशुपन्छी विकास मन्त्रालय र पशुपन्छी विषय हेर्ने प्रादेशिक मन्त्रालय	नेपाल सरकार र वैदेशिक सहायता तथा ऋण

३.३ मानक सञ्चालन विधि र अन्य प्राविधिक दस्तावेज

मानक सञ्चालन विधि र अन्य प्राविधिक दस्तावेजहरू रणनीतिको कार्यान्वयनसँगै अध्याय ३ मा उल्लेख भए बमोजिम तयार गरिनेछ।

नेपाल सरकार
कृषि तथा पशुपन्छी विकास मन्त्रालय
सिंहदरबार, काठमाडौं

अनुसूची ४: प्राविधिक सहायता योजना

४.१ प्राविधिक सहायता अवधारणा

EuFMD लगायतका विकास साझेदारहरूबाट प्राविधिक सहायताको अपेक्षा गरिएको छ भने तीनै तहका सरकारको नियमित बजेट तथा कार्यक्रममा आवश्यक न्यूनतम आर्थिक स्रोतको व्यवस्था गरिनेछ।

४.२ सारांश तालिका

अध्याय ३ मा उल्लेख भए बमोजिमका गतिविधिहरू सञ्चालन गर्न प्रचलित कानून बमोजिम प्राविधिक सहायता योजनाको विस्तृत विवरण निम्नानुसारको तालिका बमोजिम तयार गरिनेछ।

क्रियाकलाप	विवरण	अनुमानित लागत (रु. हजारमा (000))	उपलब्ध बजेट	नपुग बजेट	जिम्मेवार निकाय	कार्य
	आगामी तीन वर्षमा जोखिममा आधारित नियन्त्रण रणनीति कार्यान्वयन गरी दुग्ध क्षेत्रमा परेको खोरेतको प्रभाव न्यूनीकरण					
परिणाम १	खोरेत नियन्त्रणको लागि अनुकूल वातावरण बनाउने					
प्रतिफल १.१	रणनीति कार्यान्वयन गर्न जिम्मेवार समन्वय संयन्त्र र पूर्णकालिक कर्मचारीहरू व्यवस्था गरिने					
क्रियाकलाप १.१.१	सङ्घीय निर्देशक समितिको गठन तथा परिचालन	वार्षिक स्वीकृत कार्यक्रममा विनियोजित बजेट				
क्रियाकलाप १.१.२	पूर्णकालिक कर्मचारी सहितको केन्द्रीय खोरेत नियन्त्रण कक्षको स्थापना	वार्षिक स्वीकृत कार्यक्रममा विनियोजित बजेट				
क्रियाकलाप १.१.३	सन् २०२४-२७ मा नियन्त्रण गतिविधिहरूको लागि प्राथमिकता प्राप्त प्रदेशहरूमा प्रादेशिक खोरेत नियन्त्रण समन्वय समिति तथा सरोकारवाला समेतको गठन र परिचालन	वार्षिक स्वीकृत कार्यक्रममा विनियोजित बजेट				
क्रियाकलाप १.१.४	सन् २०२४-२७ मा नियन्त्रण गतिविधिहरूको लागि प्राथमिकता प्राप्त प्रदेशहरूमा पूर्णकालिक कर्मचारी सहितको प्रादेशिक खोरेत नियन्त्रण कक्ष स्थापना	वार्षिक स्वीकृत कार्यक्रममा विनियोजित बजेट				

नेपाल सरकार कृषि तथा पशुपन्छी विकास मन्त्रालय सिंहदरबार, काठमाडौं

क्रियाकलाप १.१.५	खोरेत नियन्त्रण क्रियाकलाप सञ्चालन गरिएका जिल्लाहरूमा जिल्लास्तरीय खोरेत नियन्त्रण समन्वय समितिको गठन र परिचालन	वार्षिक स्वीकृत कार्यक्रममा विनियोजित बजेट				
क्रियाकलाप १.१.६	स्थानीय खोरेत नियन्त्रण समन्वय समितिको गठन र परिचालन	वार्षिक स्वीकृत कार्यक्रममा विनियोजित बजेट				
प्रतिफल १.२	**खोरेतको प्रभाव र खोरेत नियन्त्रण कार्यक्रमका प्रतिफलहरू सार्वजनिक गरी नीति निर्माताहरू समक्ष पैरवी गरिने**					
क्रियाकलाप १.२.१	नियन्त्रण कार्यक्रमको महत्त्व तथा स्थिति बारे जानकारी गराउन सङ्घीय र प्रादेशिक स्तरका नीति निर्माताहरू समक्ष प्रतिफलहरूको प्रतिवेदन पेश गर्ने	वार्षिक स्वीकृत कार्यक्रममा विनियोजित बजेट				
प्रतिफल १.३	**खोरेतको प्रभाव र खोरेत नियन्त्रण कार्यक्रमका प्रतिफलहरू सार्वजनिक गरी सरोकारवालाहरू समक्ष पैरवी गरिने**					
क्रियाकलाप १.३.१	नियन्त्रण कार्यक्रम, सरोकारवालाहरूको महत्त्व र नियन्त्रणका उपायहरू सम्बन्धी सञ्चार सामग्री (आम सञ्चार माध्यम, सामाजिक सञ्जाल, भिडियोहरू आदि) को विकास गर्ने	वार्षिक स्वीकृत कार्यक्रममा विनियोजित बजेट				
क्रियाकलाप १.३.२	आम सञ्चार माध्यम मार्फत सञ्चार सामग्री प्रसारण	वार्षिक स्वीकृत कार्यक्रममा विनियोजित बजेट				
क्रियाकलाप १.३.३	सञ्चार सामग्री प्रसारणको प्रभावको समीक्षा	वार्षिक स्वीकृत कार्यक्रममा				

नेपाल सरकार कृषि तथा पशुपन्छी विकास मन्त्रालय सिंहदरबार, काठमाडौं

		विनियोजित बजेट				
प्रतिफल १.४	राष्ट्रिय तथा अन्तर्राष्ट्रिय संघ संस्थाहरू समक्ष पैरवी गरिने					
क्रियापलाप १.४.१	आर्थिक र प्रविधिक सहायताका लागि अवधारणा पत्र र प्रस्तावहरूको विकास गर्ने	वार्षिक स्वीकृत कार्यक्रममा विनियोजित बजेट				
प्रतिफल १.५	खोरेत नियन्त्रण कार्यक्रमको प्रभावकारी कार्यान्वनका लागि आवश्यक जनशक्ति तयार गरिने					
क्रियाकलाप १.५.१	खोरेत नियन्त्रण कार्यक्रमका लागि आवश्यक मानव संसाधन (प्रशिक्षण र जनशक्तिको संख्या तथा व्यवस्थापन सुधार सहित) को आँकलन	वार्षिक स्वीकृत कार्यक्रममा विनियोजित बजेट				
क्रियाकलाप १.५.२	खोरेत नियन्त्रण समन्वय समितिहरूबाट पहिचान गरिएका जनशक्तिको आवश्यकताको बारेमा नीति निर्माताहरूलाई सुझाव दिइने					
क्रियाकलाप १.५.३	आवश्यकता आँकलनद्वारा निर्धारित खोरेत नियन्त्रणका लागि मानव संसाधन विकास गर्न प्रशिक्षण दिने	वार्षिक स्वीकृत कार्यक्रममा विनियोजित बजेट				
प्रतिफल १.६	जोनिङ तथा कम्पार्टमेन्टलाइजेसन् निर्देशिका,२०७८ अनुसार कम्तीमा एउटा खोरेत मुक्त जोन बनाउने					
क्रियाकलाप १.६.१	जोनिङ तथा कम्पार्टमेन्टलाइजेसन सम्बन्धी प्राविधिक मापदण्डहरूको तर्जुमा र अनुमोदन	वार्षिक स्वीकृत कार्यक्रममा विनियोजित बजेट				

नेपाल सरकार
कृषि तथा पशुपन्छी विकास मन्त्रालय
सिंहदरबार, काठमाडौं

क्रियाकलाप १.६.२	जोनिङ तथा कम्पार्टमेन्टलाइजेसन निर्देशिका लागु गर्न लक्षित क्षेत्रको जोखिम मूल्याङ्कन	वार्षिक स्वीकृत कार्यक्रममा विनियोजित बजेट			
क्रियाकलाप १.६.३	खोरेत मुक्त क्षेत्रमा सर्भिलेन्स र अनुगमन	वार्षिक स्वीकृत कार्यक्रममा विनियोजित बजेट			
क्रियाकलाप १.६.४	खोरेत मुक्त क्षेत्र धोषणा	वार्षिक स्वीकृत कार्यक्रममा विनियोजित बजेट			
प्रतिफल २	खोरेतको इपिडेमियोलोजी र प्रभाव सम्बन्धी ज्ञान अभिबृद्धि				
प्रतिफल २.१	पशु तथ्याङ्क अद्यावधिक गरिने				
क्रियाकलाप २.१.१	खोप कार्य र सेरो-सर्भिलेन्सको कार्यान्वयनका लागि पशु तथ्याङ्क प्रक्षेपण गर्न पशु सम्बन्धी तथ्याङ्कका स्रोतहरू एकीकृत गर्ने	वार्षिक स्वीकृत कार्यक्रममा विनियोजित बजेट			
प्रतिफल २.२	खोरेत रोगको प्रकोपहरूको रिपोर्टिङ प्रणालीमा सुधार गरिने				
क्रियाकलाप २.२.१	सङ्घीय संरचना अनुरुप रोग रिपोर्टिङ प्रणाली विकास गर्ने	वार्षिक स्वीकृत कार्यक्रममा विनियोजित बजेट			
क्रियाकलाप २.२.२	रोग रिपोर्टिङको लागि मोबाइल एपको विकास गर्ने	वार्षिक स्वीकृत कार्यक्रममा विनियोजित बजेट			

नेपाल सरकार
कृषि तथा पशुपन्छी विकास मन्त्रालय
सिंहदरबार, काठमाडौं

क्रियाकलाप २.२.३	मासिक रिपोर्टहरूको गुणस्तर मूल्याङ्कनका लागि ढाँचा विकास र पृष्ठपोषण गर्ने	वार्षिक स्वीकृत कार्यक्रममा विनियोजित बजेट			
प्रतिफल २.३	प्रकोप अन्वेषण प्रक्रियाहरूमा सुधार गरिने				
क्रियाकलाप २.३.१	नियमित र विशिष्टिकृत प्रकोप अन्वेषणका लागि प्रशिक्षणको पाठ्यक्रम डिजाइन गर्ने	वार्षिक स्वीकृत कार्यक्रममा विनियोजित बजेट			
क्रियाकलाप २.३.२	नियमित रोगको अन्वेषणका लागि कार्यविधि, निर्देशिका र ढाँचाको विकास	वार्षिक स्वीकृत कार्यक्रममा विनियोजित बजेट			
क्रियाकलाप २.३.३	नियमित र विशिष्टिकृत प्रकोप अन्वेषण प्रशिक्षण गर्ने	वार्षिक स्वीकृत कार्यक्रममा विनियोजित बजेट			
क्रियाकलाप २.३.४	विशिष्टिकृत प्रकोप अन्वेषण गर्ने	वार्षिक स्वीकृत कार्यक्रममा विनियोजित बजेट			
क्रियाकलाप २.३.५	नियमित रोग प्रकोप अन्वेषण गर्ने	वार्षिक स्वीकृत कार्यक्रममा विनियोजित बजेट			
क्रियाकलाप २.३.६	अनलाइन रोग रिपोर्टिङ अन्तर्गत प्रकोप अन्वेषणको नतिजाहरूको सङ्घीय रेकर्डिङ प्रणालीमा एकीकृत भएको सुनिश्चितता	वार्षिक स्वीकृत कार्यक्रममा विनियोजित बजेट			
प्रतिफल २.४	**NSP सेरो-सर्भिलेन्स सञ्चालन गरिने**				

नेपाल सरकार
कृषि तथा पशुपन्छी विकास मन्त्रालय
सिंहदरबार, काठमाडौं

क्रियाकलाप २.४.१	NSP सेरो-सर्भिलेन्सको लागि अध्ययन योजना विकास गर्ने	वार्षिक स्वीकृत कार्यक्रममा विनियोजित बजेट				
क्रियाकलाप २.४.२	NSP सेरो-सर्भिलेन्स सञ्चालन गर्नको लागि मानक सञ्चालन विधि (SOP) र फारमहरू विकास र अद्यावधिक गर्ने	वार्षिक स्वीकृत कार्यक्रममा विनियोजित बजेट				
क्रियाकलाप २.४.३	नमूना संकलन गरी NSP सेरो-सर्भिलेन्स गर्ने	वार्षिक स्वीकृत कार्यक्रममा विनियोजित बजेट				
क्रियाकलाप २.४.४	NSP सेरो-सर्भिलेन्सको प्रतिवेदन सङ्घीय र प्रादेशिकस्तरको समितिहरूमा समीक्षा गर्ने	वार्षिक स्वीकृत कार्यक्रममा विनियोजित बजेट				
प्रतिफल २.५	**खोरेतको प्रभाव अध्ययन गरिने**					
क्रियाकलाप २.५.१	खोरेतको प्रभाव सम्बन्धी अध्ययनको निम्न उद्देश्य पूर्ति गर्ने: (क) समग्र कार्यक्रमको सफलताको अनुगमन तथा मूल्याङ्कन खाँकाको विकास (ख) खोरेतबाट बढी प्रभावित हुने भौगोलिक क्षेत्र र उत्पादन प्रणालीमा असर सम्बन्धी बुझाइमा सुधार गरी भविष्यमा हुने रणनीतिको विकासलाई दिशानिर्देश गर्ने	वार्षिक स्वीकृत कार्यक्रममा विनियोजित बजेट				
क्रियाकलाप २.५.२	रोगको प्रभाव अध्ययनका लागि कार्यविधि, प्राविधिक निर्देशिका तथा फारमहरूको तयारी तथा अद्यावधिक गर्ने	वार्षिक स्वीकृत कार्यक्रममा विनियोजित बजेट				

नेपाल सरकार
कृषि तथा पशुपन्छी विकास मन्त्रालय
सिंहदरबार, काठमाडौं

क्रियाकलाप २.५.३	योजना र कार्यविधि अनुसार रोगको प्रभाव अध्ययन	वार्षिक स्वीकृत कार्यक्रममा विनियोजित बजेट				
क्रियाकलाप २.५.४	तथ्याङ्क विश्लेषण गरी सङ्घीय निर्देशक समिति र प्रादेशिक खोरेत नियन्त्रण समन्वय समितिलाई नतिजा उपलब्ध गराउने					
प्रतिफल २.६	खोरेत सार्ने जोखिम तत्वहरुको अध्ययन गरिने					
क्रियाकलाप २.६.१	जोखिम स्थान सम्वन्धी ज्ञान अभिवृद्धि गरी भविष्यमा हुने रणनीतिको विकासलाई दिशानिर्देश गर्न खोरेतका जोखिम तत्त्वहरूको अध्ययनको योजना तयार	वार्षिक स्वीकृत कार्यक्रममा विनियोजित बजेट				
क्रियाकलाप २.६.२	खोरेतको जोखिम तत्त्वहरूको अध्ययनका लागि कार्यविधि, प्राविधिक निर्देशिका र फारमहरूको तयारी र अद्यावधिक गर्ने	वार्षिक स्वीकृत कार्यक्रममा विनियोजित बजेट				
क्रियाकलाप २.६.३	योजना र कार्यविधि अनुसार खोरेतको जोखिम तत्त्वहरूको अध्ययन गर्ने	वार्षिक स्वीकृत कार्यक्रममा विनियोजित बजेट				
क्रियाकलाप २.६.४	सूचना तथ्याङ्क विश्लेषण गरी सङ्घीय र प्रादेशिक समितिहरूलाई अध्ययन प्रतिवेदन प्रस्तुत गर्ने					
प्रतिफल ३	किलिनिकल खोरेतको प्रभाव न्यूनिकरण गरिने					
प्रतिफल ३.१	खोपको सङ्ख्या, लक्षित पशु र व्यवस्थापन स्पष्ट रूपमा परिभाषित गरिने					

नेपाल सरकार कृषि तथा पशुपन्छी विकास मन्त्रालय सिंहदरबार, काठमाण्डौ

क्रियाकलाप ३.१.१	खोरेत नियन्त्रण कार्यक्रम सञ्चालन हुने जिल्लाहरूमा चार महिनाभन्दा बढीका गाईभैंसीहरूमा ६-६ महिनामा खोप कार्य सञ्चालनका लागि विस्तृत कार्यान्वयन कार्ययोजनाको तयारी	वार्षिक स्वीकृत कार्यक्रममा विनियोजित बजेट				
क्रियाकलाप ३.१.२	अन्वेषण र अनुगमन प्रक्रिया सहितको आकस्मिक खोप कार्यको पूर्व तयारी कार्ययोजनाको समीक्षा	वार्षिक स्वीकृत कार्यक्रममा विनियोजित बजेट				
प्रतिफल ३.२	गुणस्तरीय खोपको उपलब्धता सुनिश्चित गरिने					
क्रियाकलाप ३.२.१	खोपको बोलपत्र प्रक्रिया सुधार गर्ने र खोप निर्मातासँग बहु-वर्षीय वा G2G (सम्भव भएसम्म) खोप खरिद सम्झौता गर्ने	वार्षिक स्वीकृत कार्यक्रममा विनियोजित बजेट				
क्रियाकलाप ३.२.२	गुणस्तर सुनिश्चित भएको ट्राइभ्यालेन्ट खोरेत विरुद्धको खोप (O, A, Asia-1) खरिद गर्ने	वार्षिक स्वीकृत कार्यक्रममा विनियोजित बजेट				
प्रतिफल ३.३	खोप अभियान सञ्चालन गरिने					
क्रियाकलाप ३.३.१	सङ्घ तथा प्रदेशमा खोप भण्डारण सुविधाको स्थापना तथा सुधार गर्ने	वार्षिक स्वीकृत कार्यक्रममा विनियोजित बजेट				
क्रियाकलाप ३.३.२	खोप अभियानको व्यवस्थापनका लागि प्रदेशस्तरमा प्रशिक्षण गर्ने	वार्षिक स्वीकृत कार्यक्रममा विनियोजित बजेट				
क्रियाकलाप ३.३.३	कोल्ड चेन अनुगमन प्रणालीको विकास र कार्यान्वयन	वार्षिक स्वीकृत कार्यक्रममा विनियोजित बजेट				

नेपाल सरकार कृषि तथा पशुपन्छी विकास मन्त्रालय सिंहदरबार, काठमाडौं

क्रियाकलाप ३.३.४	खोपको वितरण, खोप लगाइएका पशुवस्तुको पहिचान र खोप लगाएको समयको रेकर्डिङ प्रणालीको विकास र कार्यान्वयन	वार्षिक स्वीकृत कार्यक्रममा विनियोजित बजेट				
क्रियाकलाप ३.३.५	खोरेत नियन्त्रण कार्यक्रम सञ्चालनमा रहेका जिल्लाहरूमा चार महिनाभन्दा बढीका गाईभैंसीहरूमा ६-६ महिनामा खोप कार्य सञ्चालन	वार्षिक स्वीकृत कार्यक्रममा विनियोजित बजेट				
प्रतिफल ३.४	खोप कार्य पश्चात अनुगमन प्रणाली स्थापना गरिने					
क्रियाकलाप ३.४.१	अभियान अनुसार खोप कभरेज निर्धारण गर्न तथ्याङ्क अनुगमन प्रणालीमा सुधार	वार्षिक स्वीकृत कार्यक्रममा विनियोजित बजेट				
क्रियाकलाप ३.४.२	खोप कभरेज अनुगमनको लागि प्रणालीको अडिट सञ्चालन गरिने	वार्षिक स्वीकृत कार्यक्रममा विनियोजित बजेट				
क्रियाकलाप ३.४.३	प्रत्येक खोप अभियान पछि प्रतिरक्षा क्षमता अनुगमन गर्न सेरोसर्वेहरू विकास र कार्यान्वयन गरिने	वार्षिक स्वीकृत कार्यक्रममा विनियोजित बजेट				
क्रियाकलाप ३.४.४	खोप निष्प्रभावी भएमा अन्वेषण विधि स्थापना र कार्यान्वयन गरिने	वार्षिक स्वीकृत कार्यक्रममा विनियोजित बजेट				
प्रतिफल ३.५	निजी क्षेत्र समेतलाई सक्षम बनाई गुणस्तरीय खोप खरिदलाई प्रोत्साहन गरिने।					

नेपाल सरकार कृषि तथा पशुपन्छी विकास मन्त्रालय सिंहदरबार, काठमाडौं

क्रियाकलाप ३.५.१	निजी क्षेत्रद्वारा आयात गरिएको खोप गुणस्तरीय भएको सुनिश्चित गर्न नियामक समीक्षा गरिने	वार्षिक स्वीकृत कार्यक्रममा विनियोजित बजेट				
क्रियाकलाप ३.५.२	खोप खरिद, खोप व्यवस्थापन र खोप रेकर्डिङका असल अभ्यासहरू सम्बन्धमा निजी क्षेत्रलाई मार्गदर्शन प्रदान गरिने।	वार्षिक स्वीकृत कार्यक्रममा विनियोजित बजेट				
प्रतिफल ३.६	**खोप अभियानलाई दिगो र प्रभावकारी बनाउन प्रदेशहरूलाई प्रोत्साहन गरिने।**					
क्रियाकलाप ३.६.१	राष्ट्रिय खोरेत नियन्त्रण कार्यक्रमको प्रारम्भिक चरणमा समावेश नभएका जिल्लाहरूमा प्रदेशद्वारा सुरूवात गरिएका पहलहरूमा प्राविधिक सहयोग प्रदान गरिने	वार्षिक स्वीकृत कार्यक्रममा विनियोजित बजेट				
प्रतिफल ३.७	**प्रभावित पशुमा खोरेतबाट हुने प्रत्यक्ष नोक्सानलाई न्यूनीकरण गरिने**					
क्रियाकलाप ३.७.१	पशुधनीहरू र पारा-प्रोफेस्नलहरूका लागि प्रशिक्षण पाठ्यक्रमहरू विकास र प्रशिक्षण दिइने	वार्षिक स्वीकृत कार्यक्रममा विनियोजित बजेट				
क्रियाकलाप ३.७.२	खोरेतको लक्षण भएका पशुहरूमा प्रतिफलहरू सुधार गर्न सञ्चार सामग्रीहरूको तयारी र वितरण	वार्षिक स्वीकृत कार्यक्रममा विनियोजित बजेट				
प्रतिफल ४	पशु ओसारपसारबाट राष्ट्रियस्तरमा हुने खोरेत फैलावट सम्बन्धी चेतना अभिबृद्धि गरिने					
प्रतिफल ४.१	पशु ओसारपसार रेकर्डिङ प्रणाली स्थापना गरिने					

नेपाल सरकार
कृषि तथा पशुपन्छी विकास मन्त्रालय
सिंहदरबार, काठमाडौं

क्रियाकलाप ४.१.१	पशु ओसारपसारको रेकर्डिङ र प्रमाणीकरणका लागि आधुनिक प्रणालीको पाइलटिङ (पशु पहिचान प्रणालीको सुरूवातका लागि मुलुकमा चालिएका अन्य कदमहरू र पशु स्वास्थ्य प्रमाणपत्र जारी गर्ने कार्यसँग समायोजन गरिने)	वार्षिक स्वीकृत कार्यक्रममा विनियोजित बजेट				
क्रियाकलाप ४.१.२	थप आन्तरिक पशु क्वारेन्टाइन चेकपोस्टहरु स्थापना गर्न सम्बन्धित सरोकारवालाहरूसँग परामर्श लिने	वार्षिक स्वीकृत कार्यक्रममा विनियोजित बजेट				
प्रतिफल ४.२	पशु ओसारपसार सम्बन्धित जोखिमहरूको चेतनामा अभिबृद्धि					
क्रियाकलाप ४.२.१	पशु ओसारपसारमा संलग्न सरोकारवालाहरूका लागि सञ्चार र परामर्श सञ्जाल स्थापना गरिने	वार्षिक स्वीकृत कार्यक्रममा विनियोजित बजेट				
क्रियाकलाप ४.२.२	प्रादेशिक र सङ्घीय सञ्जालहरू मार्फत सरोकारवालाहरूका लागि कार्यशाला आयोजना गर्ने	वार्षिक स्वीकृत कार्यक्रममा विनियोजित बजेट				
प्रतिफल ४.३	वर्तमान पशु मूल्य श्रृंखलाको विश्लेषण गरिने र पशु ओसारपसारको महत्त्व बुझ्नको लागि थप अध्ययनहरू गरिने।					
क्रियाकलाप ४.३.१	वर्तमान पशु मूल्य श्रृंखलाको तथ्याङ्क संकलन र विश्लेषण गर्ने	वार्षिक स्वीकृत कार्यक्रममा विनियोजित बजेट				
क्रियाकलाप ४.३.२	सङ्घीय र प्रादेशिक समितिहरूले नतिजाको विश्लेषण गरी मूल्य श्रृंखला सम्बन्धी थप अध्ययन गर्ने	वार्षिक स्वीकृत कार्यक्रममा विनियोजित बजेट				
परिणाम ५	खोरेतको स्थानीयस्तरमा फैलावट कम गरिने					

नेपाल सरकार कृषि तथा पशुपन्छी विकास मन्त्रालय सिंहदरबार, काठमाडौं

प्रतिफल ५.१	पशुधनी र पशु स्वास्थ्यकर्मीहरूले अपनाएका जैविक सुरक्षा अभ्यासहरू सुधार गरिने					
क्रियाकलाप ५.१.१	(क) जैविक सुरक्षा विधिको अवलम्बनमा बढावा दिने; (ख) रोगको प्रकोपको तत्काल रिपोर्टिङलाई उत्प्रेरित गर्न; (ग) लक्षण भएका पशुहरूको उत्पादन सुधार गर्न स्थानीयस्तरमा पशुधनी र पशु स्वास्थ्यकर्मीहरूलाई प्रशिक्षण सञ्चालन गरिने	वार्षिक स्वीकृत कार्यक्रममा विनियोजित बजेट				
प्रतिफल ५.२	भेटेरिनरी निकायलाई रोगको प्रकोपको प्रारम्भिक सूचना प्रदान गर्न पशुधनी र पशु स्वास्थ्यकर्मीद्वारा प्रकोपको रिपोर्टिङलाई प्रोत्साहित गरिने					
क्रियाकलाप ५.२.१	पशुधनी र पशु स्वास्थ्यकर्मीहरूको लागि खोरेतको प्रकोपको तत्काल रिपोर्टिङ सम्बन्धी विषय तालिम कार्यक्रमहरुमा समावेश गरिने	वार्षिक स्वीकृत कार्यक्रममा विनियोजित बजेट				
क्रियाकलाप ५.२.२	रोगको रिपोर्टिङको एप्स प्रयोग गर्ने र पशुधनी तथा पशु स्वास्थ्यकर्मीहरूलाई यसको प्रयोग गर्न प्रोत्साहन गरिने	वार्षिक स्वीकृत कार्यक्रममा विनियोजित बजेट				
प्रतिफल ५.३	स्थानीयस्तरबाट हुने खोरेत प्रकोपहरूमा प्रतिकार्यमा सुधार गरिने					
क्रियाकलाप ५.३.१	स्थानीय तहले खोरेत प्रकोपको प्रतिकार्यका लागि मानक सञ्चालन विधि र निर्देशिकाहरू तयार गरिने।	वार्षिक स्वीकृत कार्यक्रममा विनियोजित बजेट				
क्रियाकलाप ५.३.२	प्रकोपको बेला जैविक सुरक्षा सम्बन्धी स्थानीयस्तरमा पशुधनी र पशु स्वास्थ्यकर्मीका लागि सञ्चार सामग्री तयार गरिने					
क्रियाकलाप ५.३.३	खोरेत प्रभावित क्षेत्रमा प्रकोप प्रतिकार्यको मानक सञ्चालन विधि लागू गरिने	वार्षिक स्वीकृत कार्यक्रममा विनियोजित बजेट				

नेपाल सरकार
कृषि तथा पशुपन्छी विकास मन्त्रालय
सिंहदरबार, काठमाडौं

प्रतिफल ५.४	सङ्घीय, प्रादेशिक र स्थानीय सरकारहरूबीच जोखिम तथा नियन्त्रण उपायहरूको अद्यावधिक सूचना आदानप्रदान सबलीकरण गरिने ।					
क्रियाकलाप ५.४.१	स्थानीय तह, प्रादेशिक सरकार र सङ्घीय निकायबीच खोरेत प्रकोप बारे सूचना आदानप्रदान गर्न संयन्त्र स्थापना गरिने	वार्षिक स्वीकृत कार्यक्रममा विनियोजित बजेट				

प्रतिफल ६	अन्य देशहरूबाट खोरेत विषाणुको प्रवेश सम्बन्धी जोखिमहरू बारे चेतना अभिवृद्धि गरिने					
प्रतिफल ६.१	छिमेकी देशहरूसँग खोरेत नियन्त्रण गतिविधिहरू र सीमावर्ती पशुहरूको ओसारपसारको सूचना आदानप्रदानमा सुधार गरिने					
क्रियाकलाप ६.१.१	क्षेत्रीय रोडम्याप, प्रयोगशाला र इपिडेमियोलोजी बैठकहरूमा रोगको जोखिम, सीमापारबाट पशुहरूको ओसारपसार बारे जानकारीका साथै अन्तर्राष्ट्रिय साझेदारी प्रवर्द्धन गर्न क्षेत्रीय र विश्वव्यापी गतिविधिहरूमा भाग लिइने।	वार्षिक स्वीकृत कार्यक्रममा विनियोजित बजेट				
क्रियाकलाप ६.१.२	क्षेत्रीय र विश्व प्रेषण प्रयोगशाला (WRL) हरूमा आवधिक रुपमा नमूनाहरू सम्प्रेषण	वार्षिक स्वीकृत कार्यक्रममा विनियोजित बजेट				
क्रियाकलाप ६.१.३	खोरेतको जोखिम, सीमापार पशुहरूको ओसारपसार नियन्त्रण र रोग नियन्त्रणमा सहयोगको सम्बन्धमा तत्काल छिमेकी देशहरूसँग द्विपक्षीय/ बहुपक्षीय सञ्चार सुधार गरिने।	वार्षिक स्वीकृत कार्यक्रममा विनियोजित बजेट				
प्रतिफल ६.२	जीवित पशुहरूको आयातबाट हुने जोखिम र पशु क्वारेन्टाइन प्रणालीमा सम्भावित नियन्त्रण उपायहरूको समीक्षा गरिने।					

नेपाल सरकार
कृषि तथा पशुपन्छी विकास मन्त्रालय
सिंहदरबार, काठमाडौं

क्रियाकलाप ६.२.१	खोरेत नियन्त्रणमा पशु आयातको लागि पशु स्वास्थ्य र पशु सेवा ऐन, २०५५ र नियमहरूको कार्यान्वयनको प्रभावकारिता समीक्षा गरिने	वार्षिक स्वीकृत कार्यक्रममा विनियोजित बजेट				
क्रियाकलाप ६.२.२	पशु क्वारेन्टाइन अधिकारी र पशु आयातमा संलग्न व्यवसायी एवम् सरोकारवालासँग अन्तर्राष्ट्रिय सीमा नाकामा खोरेत नियन्त्रणका उपायहरू बारे परामर्श दिइने	वार्षिक स्वीकृत कार्यक्रममा विनियोजित बजेट				
क्रियाकलाप ६.२.३	जीवित पशु आयातको जोखिम र त्यसबाट हुने प्रभावबारे आवश्यकता अनुसार थप अध्ययन गरिने					
प्रतिफल ७	**योजना कार्यान्वयनको अनुगमन तथा मूल्याङ्कन गरी आवश्यकता अनुसार अनुकूलन गरिने**					
प्रतिफल ७.१	**राष्ट्रिय खोरेत नियन्त्रण रणनीति अन्तर्गत हालसम्म सञ्चालन गरिएका खोरेत नियन्त्रण गतिविधिका सिकाईको समीक्षा गरिने ।**					
क्रियाकलाप ७.१.१	गतिविधिको समीक्षा गर्न खोरेत नियन्त्रण कार्यक्रम सञ्चालन गरिएका प्रदेशमा सरोकारवालाहरूको कार्यशाला आयोजना गरिने	वार्षिक स्वीकृत कार्यक्रममा विनियोजित बजेट				
प्रतिफल ७.२	**राष्ट्रिय खोरेत नियन्त्रण रणनीति कार्यान्वयनको निरन्तर अनुगमन गरिने ।**					
क्रियाकलाप ७.२.१	सङ्घीय र प्रादेशिक खोरेत नियन्त्रण कक्षहरूलाई योजना, अनुगमन तथा मूल्याङ्कन सम्वन्धी मास्टर प्रशिक्षक प्रशिक्षण गरिने	वार्षिक स्वीकृत कार्यक्रममा विनियोजित बजेट				
क्रियाकलाप ७.२.२	सूचकहरूको अनुगमनको लागि आवश्यक तथ्याङ्क केन्द्रीय रिपोर्टिङ प्रणाली अद्यावधिक गरिने	वार्षिक स्वीकृत कार्यक्रममा				

नेपाल सरकार कृषि तथा पशुपन्छी विकास मन्त्रालय सिंहदरबार, काठमाडौं

		विनियोजित बजेट				
क्रियाकलाप ७.२.३	सूचकमा आधारित सर्भिलेन्सको लागि तथ्याङ्क प्रणाली विकास गर्ने र नियमित रूपमा अद्यावधिक गरिने	वार्षिक स्वीकृत कार्यक्रममा विनियोजित बजेट				
क्रियाकलाप ७.२.४	वार्षिक रुपमा अनुगमन तथ्याङ्कमा आधारित मूल्याङ्कन प्रतिवेदन तयार गरिने	वार्षिक स्वीकृत कार्यक्रममा विनियोजित बजेट				
प्रतिफल ७.३	सङ्घीय र प्रादेशिक स्तरको समितिहरूमा प्रगतिको मूल्याङ्कन र आवश्यकता अनुसार गतिविधिहरू समायोजन गरिने।					
क्रियाकलाप ७.३.१	अनुगमन तथा मूल्याङ्कनका नतिजाहरू सङ्घीय र प्रादेशिकस्तरका समितिहरूलाई जानकारी र आवश्यकतानुसार रणनीतिमा समायोजन गरिने।	वार्षिक स्वीकृत कार्यक्रममा विनियोजित बजेट				

४.३ कार्य विवरण र प्रस्ताव

अध्याय ३ मा उल्लेख भए बमोजिमका क्रियाकलापहरू सोही अध्यायमा वर्णन गरिए बमोजिम सञ्चालन गरिनेछ।

नेपाल सरकार कृषि तथा पशुपन्छी विकास मन्त्रालय सिंहदरबार, काठमाडौं

अनुसूची ५

मूल्य श्रृंखलाको विश्लेषण

चित्र १: नेपालमा गाई र भैंसीको ओसारपसार

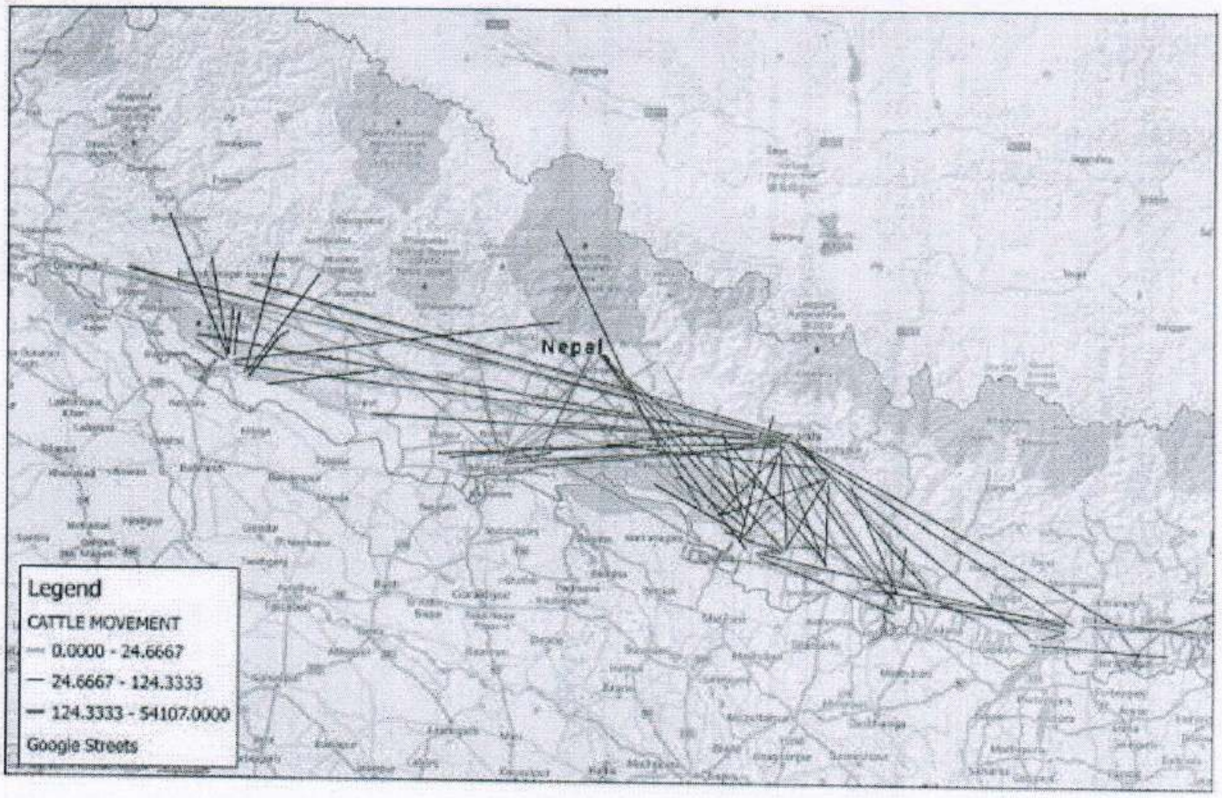

नेपाल सरकार
कृषि तथा पशुपन्छी विकास मन्त्रालय
सिंहदरबार, काठमाडौं

चित्र २: नेपालमा बाख्रा प्रजातिको ओसारपसार

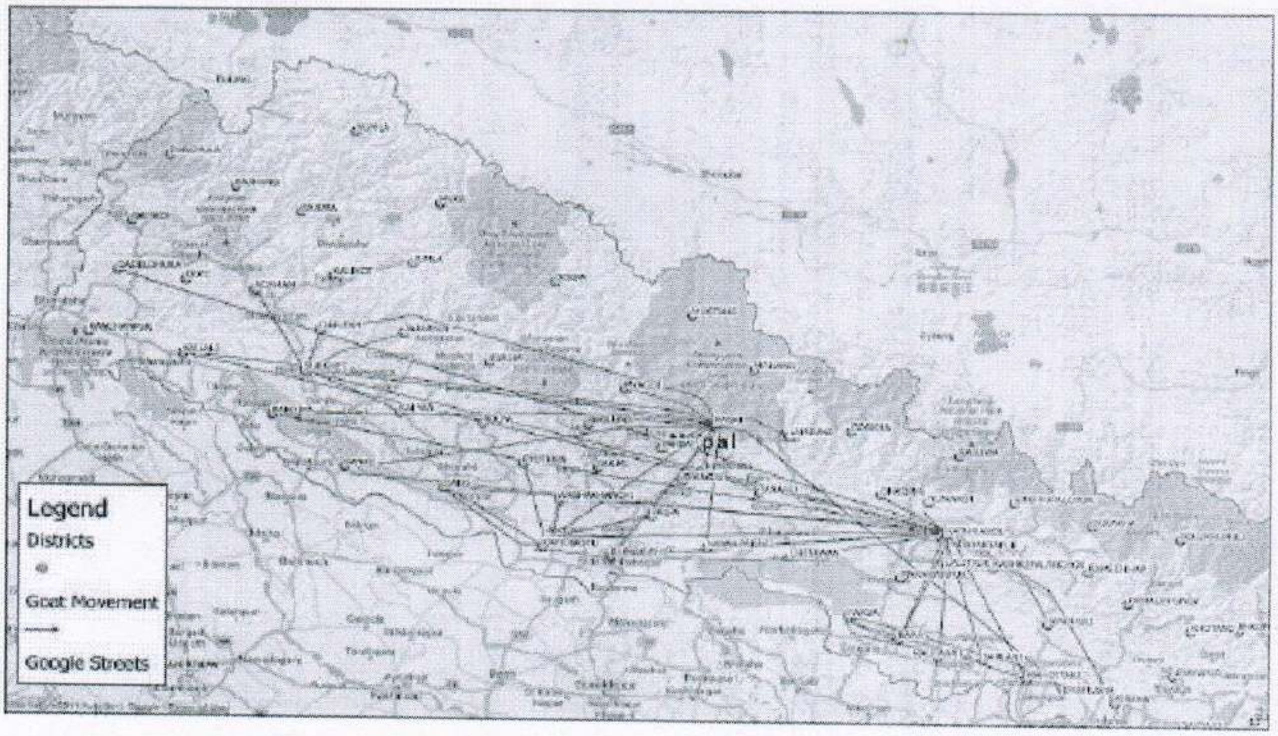

चित्र ३: नेपालमा खोरेत प्रकोपको वार्षिक वितरण (सन् २०१३-२०२२)

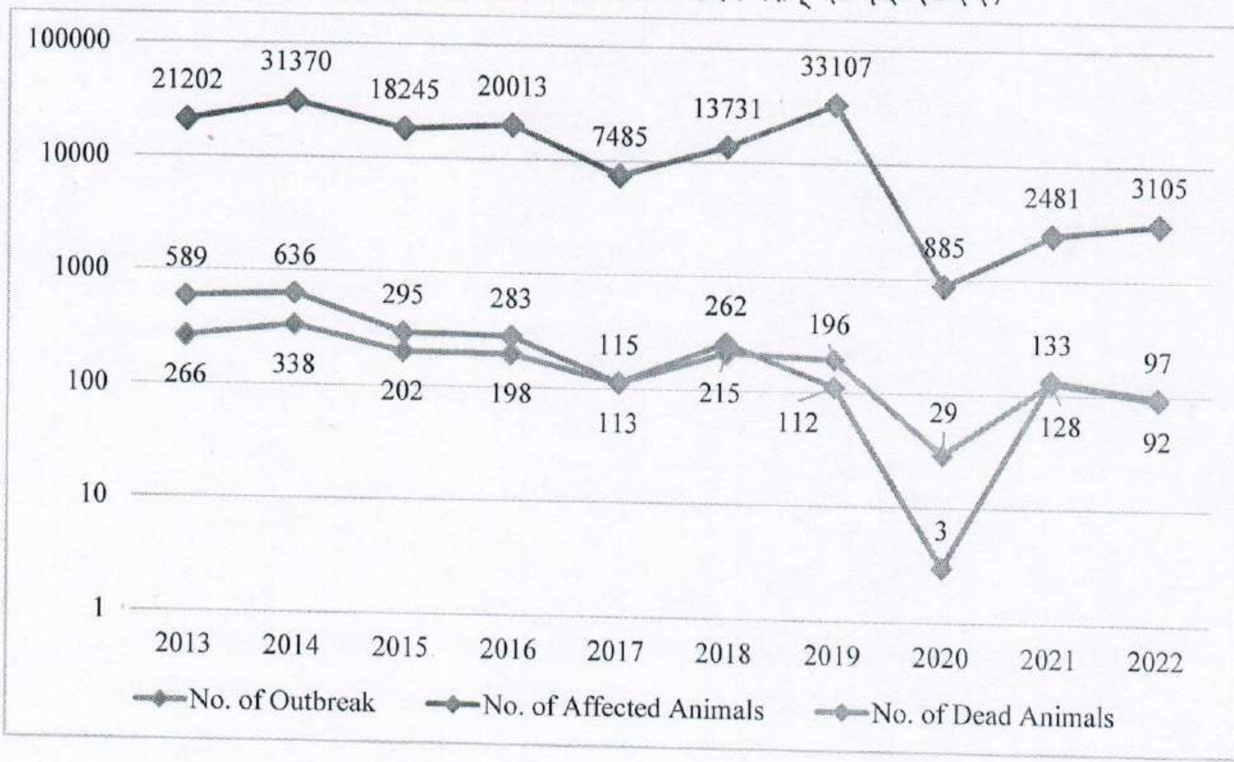

नेपाल सरकार
कृषि तथा पशुपन्छी विकास मन्त्रालय
सिंहदरबार, काठमाडौं

चित्र ४: नेपालमा खोरेत प्रकोपको मासिक विवरण (सन् २०१३-२०२२)

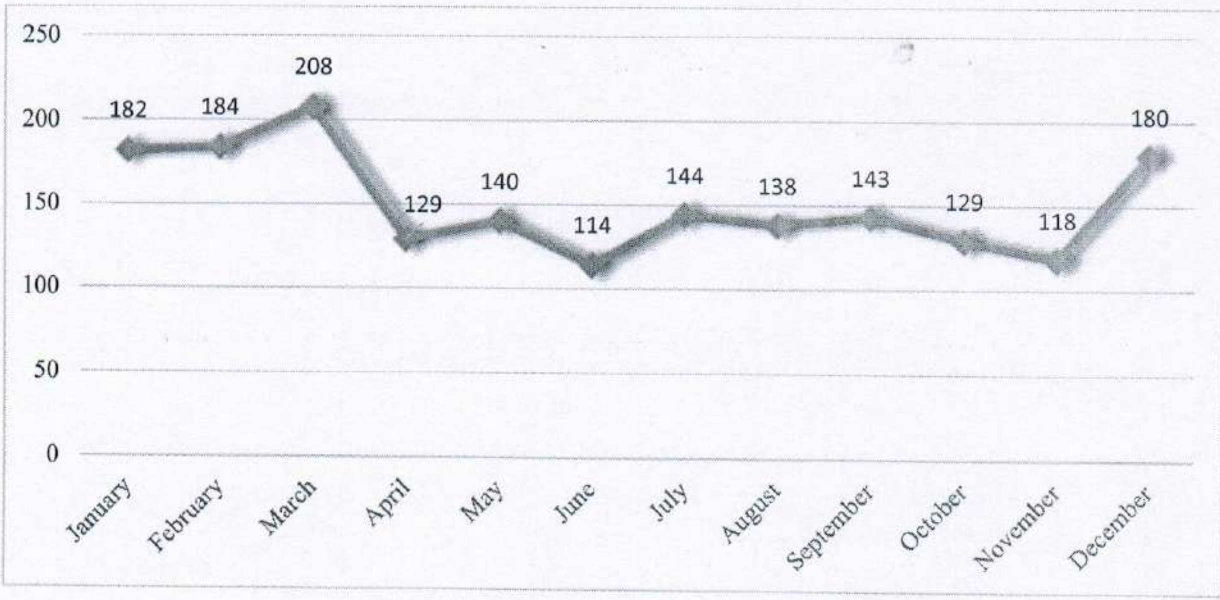

चित्र ५: भौगोलिक क्षेत्रमा आधारित खोरेत प्रकोपको विवरण (सन् २०१३-२०२२)

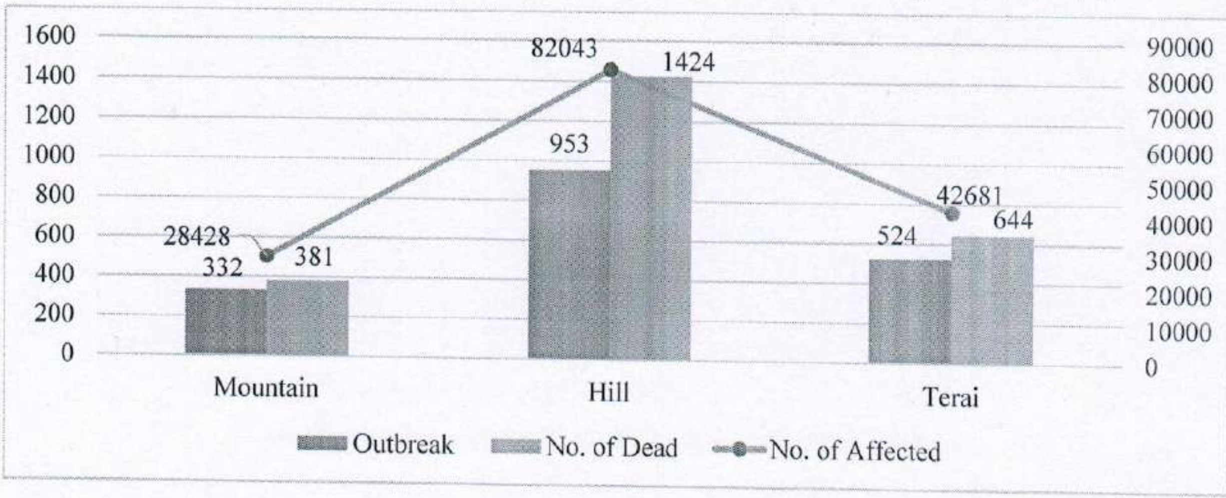

चित्र ६: पशुको प्रजातिअनुसार खोरेत प्रकोपको प्रवृत्ति (सन् २०१३-२०२२)

नेपाल सरकार
कृषि तथा पशुपन्छी विकास मन्त्रालय
सिंहदरबार, काठमाडौं

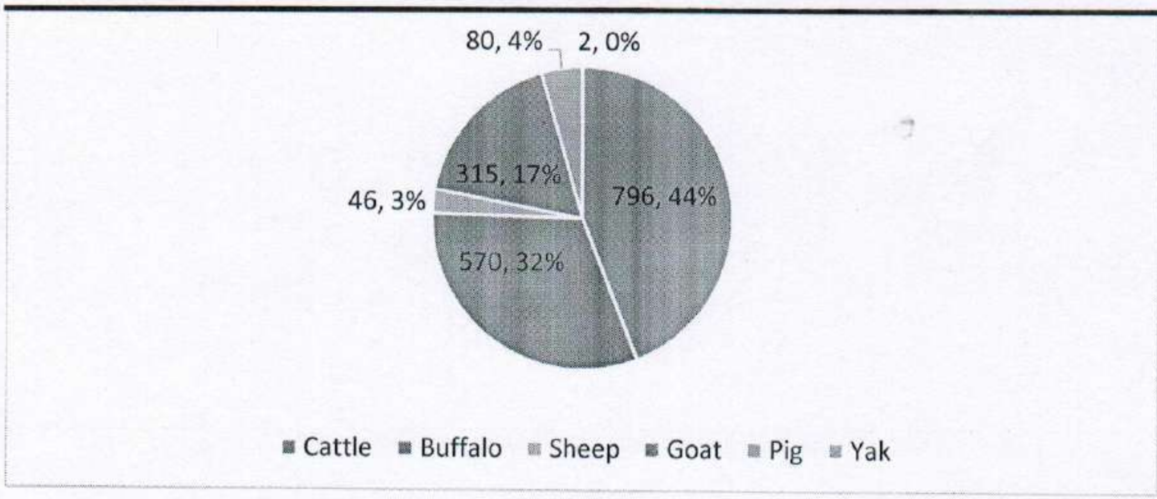

तालिका १: नेपालमा खोरेत रोग जोखिमयुक्त पशुवस्तुको सङ्ख्या आर्थिक वर्ष २०२१/२२

पशुको किसिम	पशुको सङ्ख्या
गाई	४५,५९,२७७
भैंसी	२९,२३,१३२
बाख्रा	१,४२,४२,१५६
भेडा	४,७८,१७५
बंगुर	१३,५७,५०७
याक-चौंरी	५३,१९५
जम्मा	२,३६,१३,४४२

स्रोत :कृषिको राष्ट्रिय नमूना गणना २०२१/२२

तालिका २: वार्षिक रूपमा सञ्चालित खोरेत प्रकोप अन्वेषण

वर्ष (सन्)	अन्वेषण गरिएका प्रकोपहरूको संख्या
२०२२	४५
२०२१	३१
२०२०	१०
२०१९	४१
२०१८	४७
२०१७	५२
२०१६	५०

नेपाल सरकार
कृषि तथा पशुपन्छी विकास मन्त्रालय
सिंहदरबार, काठमाडौं

२०१५	३०
२०१४	१९
२०१३	११

नेपाल सरकार
कृषि तथा पशुपन्छी विकास मन्त्रालय
सिंहदरबार, काठमाडौं

तालिका ३: नेपालमा खोरेतको सेरोटाइपको अवस्था (२०००-२०२२)

वर्ष (सन्)	फेला परेको सेरोटाइप			वर्ष (सन्)	फेला परेको सेरोटाइप		
२०२२	O	-	-	२०११	O	-	-
२०२१	O	A	-	२०१०	O	-	-
२०२०	O	A	Asia-1	२००९	O	-	-
२०१९	O	-	-	२००८	O	-	-
२०१८	O	-	-	२००७	O	-	-
२०१७	O	A	Asia-1	२००६	O	-	-
२०१६	O		-	२००५	O	-	-
२०१५	O	-	-	२००४	O	-	-
२०१४	O	-	-	२००३	O	-	-
२०१३	O	-	-	२००२	O	-	-
२०१२	O	-	-	२००१	O	-	-
				२०००	O	-	-

नेपाल सरकार
कृषि तथा पशुपन्छी विकास मन्त्रालय
सिंहदरबार, काठमाडौं

चित्र ७: २०२२ मा सङ्घीय सरकारद्वारा खोरेत विरुद्धको खोप कार्य सञ्चालन गरिएका जिल्लाहरू

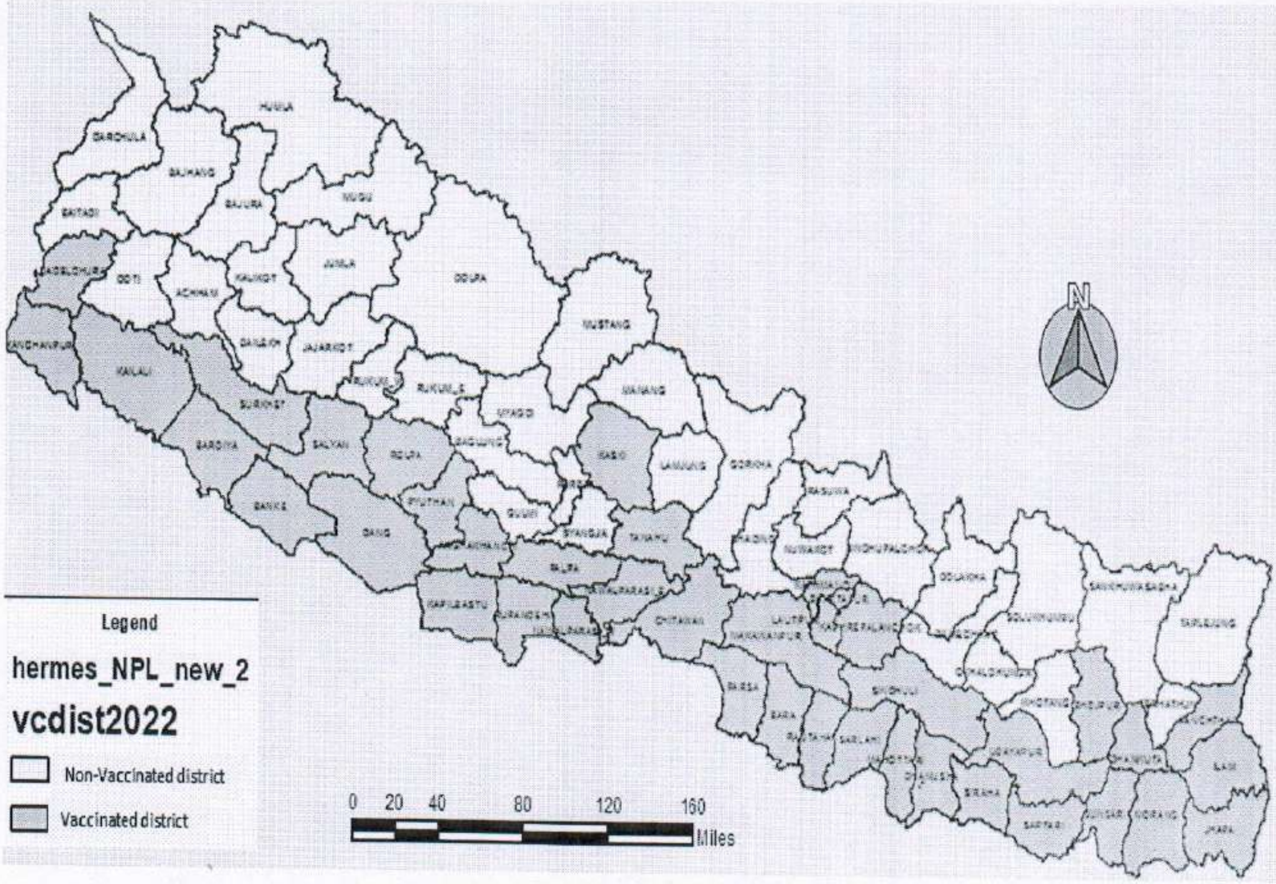

तालिका ४: काठमाडौं उपत्यकामा दुग्ध व्यवसायमा खोरेतको कारण भएको क्षति अनुमानित (२०१६)

प्रति घरपरिवार	प्रति दिन आय (रुपैय्या)	प्रति दिन फरक (रुपैय्या)	घाटा (रुपैय्या)	घाटा प्रतिशत
खोरेतभन्दा पहिलेको दूध उत्पादन	५४८			
खोरेतको समयमा दूध उत्पादन	१६४	३८३	६५१५	१९%
खोरेतको पछिको दूध उत्पादन	३८३	१६४	२२९९५	६५%
दुग्ध उत्पादनमा कमी आएपछि आयमा कमी			२९५१०	
रेखाचित्र	०		०	
मृत्युदर	१ मरेको बच्छा, १ छाटिएको गाई		३५००	१०%
उपचार	३ भ्रमण @ ३२५/भ्रमण + १२५०		२२२५	६%

नेपाल सरकार
कृषि तथा पशुपन्छी विकास मन्त्रालय
सिंहदरबार, काठमाडौं

	उपचार लागत			
घर धुरिको कुल			३५२३५	
दूधबाट वार्षिक आम्दानी			१५३३००	
आय मा हानि (दूधबाट मात्र आय विचार गर्दा)			११८०६५	
दुग्ध उत्पादनबाट हुने आम्दानीको आधारमा प्रतिशत क्षति			२३%	

*१ अमेरिकी डलर = रु. ११०.६४

तालिका ५: २०१९ पछि सञ्चालित WOAH-PVS मिसनहरूको लागि (OIE-PVS विधिको सातौं संस्करण)। महत्वपूर्ण क्षमताहरू (Critical Competencies/CC) जुन पछिल्लो PCP-FMD चरणहरूमा महत्वपूर्ण हुनेछन्।

खोरेत नियन्त्रणसँग सम्बन्धित WOAH-PVS का महत्वपूर्ण बुँदाहरु	अपेक्षित CC स्तर			देशको CC स्तर	
PVS को मूल्यांकनका लागि WOAH विधि (OIE-PVS विधि) सातौं संस्करण (२०१९) अनुसार	PCP-FMD चरण १	PCP-FMD चरण २	PCP-FMD चरण ३	PVS मिसन सन् २०२३	स्वमूल्याङ्कन
१.१.क. पशु चिकित्सक र विश्वविद्यालयबाट दीक्षित अन्य प्राविधिक कर्मचारी व्यवस्थापन	२	३	३	२	
१.१.ख सहायक प्राविधिक कर्मचारी व्यवस्थापन	२	३	३	२	
१.२.क. पशु चिकित्सकहरूको दक्षता र शिक्षा	२	३	४	२	
१.२.ख. सहायक प्राविधिक कर्मचारीहरूको दक्षता र शिक्षा	/	३	३	२	
१.३. निरन्तर शिक्षा	२	३	३	२	
१.४. प्राविधिक स्वतन्त्रता	/	/	३	३	
१.५. नीति तथा कार्यक्रमको योजना, दिगोपन र व्यवस्थापन	/	२	३	२	

नेपाल सरकार कृषि तथा पशुपन्छी विकास मन्त्रालय सिंहदरबार, काठमाडौं

१.६.क. भेटेरिनरी सेवाहरूको आन्तरिक समन्वय (आदेशको श्रृंखला)	/	३	३	२	
१.७. भौतिक स्रोत र पूँजी लगानी	२	२	३	३	
१.८. परिचालन स्रोत	/	३	४	२	
१.९. आपतकालीन स्रोतको उपलब्धता	/	/	३	३	
२.१.क. पशुपन्छी रोग अन्वेषण प्रयोगशाला निदानमा पहुँच	२	२	२	३	
२.१.ख. राष्ट्रिय प्रयोगशाला प्रणालीको उपयुक्तता	/	२	३	२	
२.१.ग. प्रयोगशाला गुणस्तर व्यवस्थापन प्रणाली (QMS)	/	/	२	३	
२.२ जोखिम विश्लेषण र इपिडिमियोलोजी	२	३	३	२	
२.३. क्वारेन्टाइन र सीमा सुरक्षा	/	/	३	२	
२.४.क. सर्भिलेन्स (Passive), द्रुत पहिचान र इपिडिमियोलोजिकल प्रकोप अन्वेषण	२	२	३	२	
२.४.ख. सर्भिलेन्स (Active) र अनुगमन	/	२	३ *[1]	२	
२.५. आपतकालीन तयारी र प्रतिकार्य	/	/	३	२	
२.६. रोगको रोकथाम, नियन्त्रण र उन्मूलन	/	३	३	३	

[1] आधिकारिक नियन्त्रण कार्यक्रमको स्वीकृतिका लागि, यी CC हरू PCP-FMD चरण 3 को लागि आवश्यक स्तर भन्दा सुधार गर्न आवश्यक छ।

नेपाल सरकार कृषि तथा पशुपन्छी विकास मन्त्रालय सिंहदरबार, काठमाण्डौं

२.७.ख. पशु वधशाला र वधस्थलहरुमा एन्टि र पोष्टमार्टम निरीक्षण	/	/	३	१	
२.८. भेटेरिनरी औषधि र जैविक पदार्थ		३	३	२	
२.११. पशु आहारा स्वच्छता	/	२	३	२	
२.१२.क. परिसर, बथान, ब्याच र पशु पहिचान, ट्रेसेबिलिटी र ओसारपसार नियन्त्रण	/	२	३	१	
२.१२.ख. पशुजन्य उत्पादनहरूको पहिचान, ट्रेसेबिलिटी र नियन्त्रण	/	/	२	१	
३.१. सूचनाको आदान-प्रदान	२	३	४	३	
३.२. सरोकारवालाहरूसँग परामर्श	३	३	३	४	
३.३. आधिकारिक प्रतिनिधित्व र अन्तर्राष्ट्रिय सहकार्य	२	३	३	२	
३.५. भेटेरिनरी साधिकार निकायद्वारा नियमन	/	२	३	३	
३.६ संयुक्त कार्यक्रममा उत्पादक र अन्य सरोकारवालाहरूको सहभागिता	/	२	३	२	
४.१.क. भेटेरिनरी कानूनको कानूनी गुणस्तर र व्यापकता	२	२	३	२	
४.१.ख. भेटेरिनरी कानूनको कार्यान्वयन र अनुपालन	/	२	३	२	
५.५. पारदर्शिता	२	३	३	३	
५.६. जोनिङ	/	२	३	२	

नेपाल सरकार
कृषि तथा पशुपन्छी विकास मन्त्रालय
सिंहदरबार, काठमाडौं